

Паулу Коелю

Край река Пиедра седнах и
заплаках

И премъдростта биде оправдана от всички свои чеда.

Лука, 7:35

Бележка на автора

Един испански мисионер бил на някакъв остров, където се срещнал с трима ацтекски жреци.

– Как се молите? – попитал отецът.

– Имаме само една молитва – отвърнал единият от аптеките. – Казваме: „Боже, в теб са трима, и ние сме трима. Смили се над нас!“

– Хубава молитва – казал мисионерът. – Но не е точно тази, в която Бог се вслушва. Ще ви науча на една много по-хубава.

Научил ги отецът на една католическа молитва и продължил евангелската си мисия. Няколко години по-късно, когато се връщал в Испания, корабът му минал край същия остров. От палубата отецът съзрял на брега тримата жреци и им помахал.

В този миг и тримата тръгнали към него, вървейки по водата.

– Отче! Отче! – извикал един от тях, когато се доближил до кораба.

– Кажи ни пак молитвата, в която се вслушва Бог, защото не можем да си я спомним!

– Тя не е толкова важна – отвърнал мисионерът, след като видял чудото. И помолил Бог да му прости, заедно не е разбрал по-рано, че Той говори на всички езици.

Тази история разкрива онова, което искам да разкажа в „Край река Пиедра седнах и заплаках“. Рядко си даваме сметка, че сме заобиколени от Необикновеното. Край нас стават чудеса, Божиите поличиби ни показват пътя, ангелите ни молят да ги чуем, но ние изобщо не им обръщаме внимание, тъй като са ни учили, че до Бог се стига само чрез определени изрази и правила. Не разбираме, че Той е там, където Му отворят да влезе.

Традиционните религиозни практики са важни, понеже чрез тях ние споделяме опита на дадена общност да се прекланя пред Бога и да се моли. Ала никога не бива да забравяме, че всъщност духовният опит се изразява най-вече чрез Любовта. А в Любовта правила не съществуват. Можем да се стремим да следваме наръчници, да контролираме сърцето си, да имаме изработена стратегия на поведение, но всичко това е безсмислено. В крайна сметка решава сърцето и това, което то реши, е правилното.

Всички ние сме го изпитвали през живота си. Всички ние в даден момент сме казвали през сълзи: „Страдам заради една любов, която не

си струва.“ Страдаме, защото мислим, че даваме повече, отколкото получаваме. Страдаме, защото не признават любовта ни. Страдаме, защото не успяваме да наложим нашите собствени правила.

Страдаме неоснователно, защото любовта е в основата на нашето израстване. Колкото повече обичаме, толкова повече духовен опит натрупваме. Боговдъхновените, в чиито души е горяла Любовта, са побеждавали всички предразсъдъци на епохата. Пеели са, смеели са се, молели са се на висок глас, танцували са, участвали са заедно в това, което свети Павел е нарекъл „свещена лудост“. Радвали са се, защото който обича, вече е победил света и не се страхува, че може да изгуби нещо. Истинската любов е акт на пълно себеотдаване.

„Край река Пиедра седнах и заплаках“ е книга за важността на това себеотдаване. Пилар и нейният спътник са измислени личности, символизиращи безбройните конфликти, които не можем да избегнем по пътя към другото Аз. Рано или късно трябва да победим страховете си, защото духовното израстване се осъществява чрез всекидневното проявление на Любовта.

Монахът Томас Мертън е казал: „Духовният живот се състои в това да обичаш. Но да обичаме не значи да сторим някому добро, да му помагаме или да го закриляме. Ако постъпваме така, то ние възприемаме ближния само като обект, а себе си – като великодушни и мъдри хора. Това няма нищо общо с любовта. Да обичаш означава да се приобщиш към другия и да откриеш в него Божията искра.“

Нека плачът на Пилар на брега на река Пиедра да ни води по пътя към това приобщаване.

Паулу Коелю

Край река Пиедра седнах и заплаках. Според една легенда всяко нещо, което падне във водите на тази река – листа, насекоми, птичи пера, – се превръща в камък и се наслаждава в коритото ѝ. О, да можем да изтръгнем сърцето от гърдите си и да го хвърля на течението! Тогава нямаше да изпитвам ни болка, ни мъка, нямаше да си спомням!

На брега на река Пиедра седнах и заплаках. Зимният студ ме накара да почувствам сълзите по лицето си, които се смесваха с течещата пред мен вода. Тази река се събира някъде с друга река, после с трета, докато всичката вода се влее в морето – далеч от очите и сърцето ми.

Нека сълзите ми бъдат отнесени надалеч, за да не узнае никога

моят любим, че съм плакала за него. Нека сълзите ми бъдат отнесени много далеко и тогава ще забравя река Пиедра, манастира, църквата в Пиренеите, мъглата, пътя, който изминахме заедно.

Ще забравя пътищата, планините и полята от моите мечти – онези мечти, за които не съм знаела.

Спомням си моя вълшебен миг, онай момент, в който едно „да“ или „не“ може да промени цялото ни съществуване. Сякаш беше толкова отдавна, а в действителност е изминала само една седмица, откакто срещнах отново моя любим и го изгубих.

На брега на река Пиедра написах тази история. Ръцете ми замръзваха, краката ми изтръпваха от неудобното положение и често се налагаше да прекъсвам писането.

– Постарай се да живееш! Спомените са за възрастните – казваше той.

Може би любовта ни кара да остаряваме преждевременно, а когато младостта отmine, отново ни подмладява. Но как бих могла да не си спомням за тези мигове? Ето защо пишех – за да превърна тъгата в носталгия, а самотата в спомени. Пишех, за да мога да хвърля в река Пиедра тази история, след като я разкажа на самата себе си – така ме бе посъветвала жената, която ми даде подслон. И тогава, според думите на една светица, водата щеше да угаси онова, което огънят бе написал.

Всички любовни истории си приличат.

* * *

Прекарахме детството и юношеството си заедно. После той замина – всички младежи напускат малките градове. Каза, че иска да опознае света и че мечтите му се простират отвъд полетата на Сория.

Години наред не знаех почти нищо за него. Получавах от време на време по някое писмо и това бе всичко – той никога не се върна, за да види отново горите и улиците на нашето детство.

Когато завърших гимназия, се преместих да живея в Сарагоса и открих, че той е имал право. Сория беше малко градче и единственият й известен поет бе казал, че човек открива пътя си, вървейки. Приеха ме в университета, намерих си приятел. Започнах да уча за един конкурс, който все не се провеждаше. Работих като продавачка, за да се издържам, не спечелих конкурса, разделих се с приятеля си.

И тогава писмата му започнаха да пристигат по-често, марките бяха от най-различни страни и предизвикваха у мен завист. Той беше по-възрастният, знаеше всичко, обикаляше света, чувстваше се волен като

птица, докато аз се опитвах да пусна корени.

В даден момент писмата му започнаха да идват от едно и също място във Франция и да говорят за Бога. В едно от тях той дори изразяваше желание да постъпи в семинария и да прекара живота си в молитви. Написах му отговор, като го помолих да се порадва още малко на свободата си, преди да се обвърже с нещо толкова сериозно.

Когато прочетох писмото си, реших да го скъсам: коя бях аз, та да говоря за свобода и обвързване? Именно той разбираше от тези неща, не аз.

Един ден узнах, че изнася беседи. Учудих се – бе твърде млад, за да учи другите на нещо. Преди две седмици обаче той ми изпрати картичка, в която пишеше, че ще говори пред малка група *слушатели* в Мадрид, и настояваше да отида.

Пропътувах четири часа от Сарагоса до Мадрид, защото исках да го видя отново. Исках да чуя как говори. Исках да седнем с него в някое кафе, да си спомним времето, когато играехме заедно и ни се струваше, че светът е твърде голям, за да го обиколим.

Събота, 4 декември 1993 г.

Беседата се провеждаше на много по-официално място, отколкото си бях представяла, и имаше повече хора, отколкото очаквах. Не разбирах как е възможно това.

„Може би се е прочул“, помислих си. Нищо не бе споменал в писмата си. Прииска ми се да заговоря присъстващите, да ги попитам защо са тук, но не посмях.

Изненадах се, когато той влезе. Изглеждаше по-различен от момчето, което познавах, но за единайсет години нямаше как да не се е променил. Бе станал по-красив, а очите му блестяха.

– Връща ни това, което винаги ни е принадлежало -каза някаква жена до мен.

Думите ѝ бяха странни.

– Какво връща? – попитах.

– Това, което ни бе отнето. Религията.

– Не, той нищо не ни връща – каза една по-млада жена, която бе седнала от дясната ми страна. – Те не могат да ни върнат онова, което вече ни принадлежи.

– Тогава защо сте тук? – попита раздразнено първата жена.

– Искам да го чуя. Искам да знам как разсъждават, защото някога са ни изгаряли и могат да поискат да го сторят пак.

– Неговият глас е глас в пустиня – каза жената. – Той прави каквото може.

Момичето се усмихна с ирония и се обърна напред, за да прекрати разговора.

– За един семинарист поведението му е доста смело – продължи жената, като този път гледаше към мен и търсеше подкрепа.

Тъй като нищо не разбирах, замълчах и жената се отказа да спори. Момичето до мен ми намигна, сякаш му бях съюзница.

Аз обаче мълчах поради друга причина. Мислех върху това, което каза жената.

„Семинарист!“

Не, това не беше възможно! Той щеше да ме предупреди!

Той започна да говори, а аз не можех да се съсредоточа. „Трябваше да се облека по-хубаво“, мислех си, без да разбирам как е възможно да ме тревожи подобно нещо. Той ме бе забелязал и аз се опитвах да

отгатна мислите му: как ли изглеждам в очите му? Каква ли разлика е открил между едно момиче на осемнайсет години и една жена на двадесет и девет?

Гласът му бе същият, но думите бяха съвсем други.

Нужно е да поемаме рискове – говореше той. – Ще можем да си обясним чудото на живота само тогава, когато позволим на неочакваното да се случи.

Всеки ден Бог ни дава освен слънцето и един миг, в който можем да променим всичко онова, което ни прави нещастни. Всеки ден се преструваме, че не разбираме кога настъпва този миг, че той не съществува, че днешният ден е същият като вчерашния и няма да е по-различен от утрешния. Но който внимава, ще открие вълшебния миг. Той може би настъпва сутрин, когато заключваме вратата, или пък е в моментното мълчание, възцарило се след вечеря, в хиляди други неща, които ни се струват все същите. Този миг съществува – това е моментът, в който цялата сила на звездите прониква в нас и ни позволява да вършим чудеса. Понякога щастието е благословия, но в повечето случаи е завоевание. Вълшебният миг на деня ни помага да се променим, кара ни да тръгнем и да търсим мечтите си. Ще страдаме, ще преживеем трудни моменти, ще се сблъскаме с много разочарования – но всичко това е преходно и няма да остави следи. Затова пък един ден ще можем да погледнем назад с гордост и вяра.

Горко на оня, който се страхува да поема рискове. Той може би никога няма да изпита разочарования, нито пък ще страда като тези, които следват мечтите си. Но когато погледне назад – защото все някога поглеждаме назад, – ще чуе сърцето си да казва: „Какво стори с чудесата, чиито зрънца Бог пося в дните ти? Какво стори с дарбите, които твоят Учител ти повери? Погреба ги в дълбока яма, защото се страхуваше да не ги изгубиш. И сега единственото, което ще оставиш след себе си, ще бъде сигурността, че си пропилял живота си.“

Горко на оногова, който чуе тези думи. Защото ще повярва в чудеса, ала вълшебните мигове в живота му вече ще са отлетели.

* * *

Веднага щом спря да говори, хората го наобиколиха. Изчаках, загрижена за това какво впечатление ще му направя след толкова години.

Чувствах се като дете – несигурна, ревнива, тъй като не познавах новите му приятели, напрегната, защото той обръщаше повече внимание на другите, а не на мен.

Тогава той се приближи. Изчерви се, вече не беше оня мъж, говорещ за сериозни неща; отново се бе превърнал в момчето, което се криеше с мен в параклиса на свети Сатурий и ми разказваше как мечтае да обиколи света... А през това време родителите ни започнали да ни издирват чрез полицията, мислейки, че сме се удавили в реката...

– Здравей, Пилар! – каза той.

Целунах го по бузата. Бих могла да го похваля за беседата. Бих могла да му кажа, че съм се изморила от толкова много хора. Бих могла да подхвърля нещо шеговито за детството ни и за това колко се гордея с него сега, когато предизвиква такава възхищение у другите.

Бих могла да му обясня, че трябва да си тръгна веднага, за да хвана последния автобус за Сарагоса.

Бих могла. Никога не ще успеем да разберем какво точно означава това. Защото във всеки един момент от живота ни съществува нещо, което би могло да стане, а в крайна сметка не се случва. Съществуват вълшебни мигове, които отлитат, без да ги забележим, и внезапно ръката на съдбата променя живота ни.

Именно това се случи в оня момент. Вместо да сторя някое от всички тези неща, произнесох едно изречение, което седмица по-късно щеше да ме доведе до тая река и да ме накара да напиша тези редове.

– Искаш ли да пием кафе? – казах аз.

И той, обръщайки се към мен, пое ръката, която съдбата му протягаше.

– Много искам да говоря с теб. Утре ще изнасям беседа в Билбао. С кола съм.

– Трябва да се върна в Сарагоса – отвърнах, без да знам, че това е последният ми път за отстъпление. Но дали защото отново се върнах в детството, дали защото не ние, а друг пише най-хубавите моменти от живота ни, само след секунда казах:

– Идва празникът на Непорочното зачатие. Мога да дойда с теб до Билбао и оттам да се прибера в Сарагоса.

На върха на езика ми бе въпросът дали наистина е влязъл в семинария.

– Искаш да ме попиташ нещо ли?

– Да – опитах се да се измъкна. – Преди беседата една жена каза, че ти ѝ връщаш онова, което е нейно.

– Това не е толкова важно.

– За мен е важно. Не знам нищо за живота ти и съм изненадана да видя толкова хора тук.

Той се засмя и се обърна към останалите присъстващи.

– Чакай! – извиках аз и го хванах за ръката. – Ти не отговори на въпроса ми!

– Не е нещо, което ще представлява интерес за теб, Пилар.

– Въпреки това искам да знам.

Той си пое дълбоко дъх и ме отведе в дъното на залата.

– И в трите най-големи монотеистични религии – юдаизма, християнството и исляма – доминиращи са мъжете. Свещениците са мъже. Мъжете налагат догмите и създават законите.

– А какво искаше да каже жената?

Той се поколеба за миг, но отговори:

– Че моят поглед върху нещата е по-различен. Аз вярвам, че Бог има и женско лице.

Вздъгнах с облекчение – жената се заблуждаваше. Той не би могъл да бъде семинарист, защото семинаристите нямат различен поглед върху нещата.

– Отговорът ти беше съвсем ясен – казах аз.

Момичето, което ми беше намигнало, ме чакаше на изхода.

– Сигурна съм, че принадлежим на една и съща традиция – каза тя.
– Казвам се Брида.

– Не знам за какво говориш – отвърнах аз.

– Разбира се, че знаеш – засмя се тя.

Хвана ме за ръцете и излязохме заедно, преди да успее да й кажа каквото и да било. Вечерта не беше много студена, а и не знаех какво да правя до сутринта.

– Къде отиваме? – попитах я аз.

– При статуята на Богинята – отвърна тя.

– Търся евтин хотел, където да пренощувам.

– После ще ти покажа някой.

Предпочитах да седнем в някое кафе и да поговорим, за да узная нещо повече за него. Но тъй като не исках да споря с нея, оставих се да ме води по булевард Пасео де Кастиеляна, като в същото време разглеждах Мадрид след толкова години.

По средата на булеварда тя спря, посочи небето и каза:

– Тя е там.

Пълната луна блестеше между оголените клони.

– Красива е – отвърнах аз.

Ала тя не ме слушаше. Разтвори ръце, обърна дланите си нагоре и остана така, потънала в съзерцание на луната.

„В какво се забърках само! – помислих си аз. – Дойдох, за да присъствам на беседата, а се озовах на Пасео де Кастиеляна с тази луда. На всичко отгоре утре ще пътувам за Билбао!“

– О, огледало на Богинята Земя! – промълви момичето със затворени очи. – Направи така, че да осъзнаем колко силна е властта ни, а мъжете да ни разбират! Ти ни показваш цикъла на семето и плода, като се раждаш, светиш, умираш и отново възкръсваш на небосклоне.

Вдигна ръце към небето и дълго стоя в това положение. Хората, които минаваха, я гледаха и се смееха, ала тя не им обръщаше внимание. Аз обаче умирах от срам, че съм с нея.

– Трябваше да направя това, за да ни закриля Богинята – каза тя, след като се поклони на луната.

– Но за какво говориш в края на краищата?

– За същото нещо, за което говори и твоят приятел, само че с истински думи.

Съжалих, че не бях слушала беседата и не знаех какво точно е казал той.

– Ние, жените, които разбираме и обичаме Великата майка, познаваме женското лице на Бога – каза момичето, след като тръгнахме отново. – Достигнали сме до това познание с цената на преследвания и клади, но сме оцелели. И сега разбираме неговите тайни.

Клади. Магьосници.

Вгледах се в момичето до мен. Бе красиво, червеникавите му коси стигаха чак до кръста.

– Докато мъжете са били навън, за да ловуват, ние сме стояли в пещерите, в утробата на Майката, и сме се грижели за децата си – продължи тя. – Именно там Великата майка ни е научила на всичко. Мъжете са живеели в непрекъснато движение, докато ние сме стояли в утробата на Майката. Благодарение на това сме забелязали, че семената се превръщат в растения, и сме го казали на мъжете си. Замесили сме първия хляб и сме ги нахранили. Изваяли сме първия съд, за да им дадем да пият. И сме открили цикъла на сътворението, защото телата ни са повтаряли ритъма на луната.

Тя внезапно замлъкна.

– Ето я.

Огледах се. По средата на някакъв площад, около който

непрекъснато се движеха коли, имаше фонтан. Сред фонтана се издига-ше скулптурна фигура на жена в колесница, теглена от лълове.

– Това е площад Кибела – казах аз в желанието си да покажа, че познавам Мадрид. Бях виждала тази скулптура върху много пощенски картички.

Ала тя не ме слушаше. Бе застанала на средата на улицата и се опитваше да се промъкне между колите.

– Хайде да отидем дотам! – извика тя, като ми махаше с ръка.

Реших да отида при нея само за да я попитам за някой хотел. Тази налудничав история започваше да ме изморява, а и ми се спеше.

Стигнахме до фонтана по едно и също време, аз – с разтуптяно сърце, а тя с усмивка на устните.

– Водата! – възкликна тя. – Водата е нейното проявление!

– Моля те, посочи ми някой евтин хотел!

Потопи ръцете си във фонтана и се обърна към мен.

– Направи същото! Докосни водата!

– Няма да го направя. Но не искам да те притеснявам повече, ще потърся някой хотел.

– Почакай малко!

Момичето извади от чантата си малка флейта и започна да свири. Музиката сякаш ме хипнотизира: шумът от уличното движение постепенно се отдалечи, а сърцето ми се успокои. Седнах на перваза на фонтана и докато слушах шума на водата и мелодията на флейтата, вдигнах очи към пълната луна над нас. Нещо ми подсказваше – макар и да не разбирах добре какво, – че там горе се намира част от женската ми същност.

Не знам колко дълго бе свирило момичето. Когато то спря, обърна се с лице към фонтана и каза:

– Кибела! Едно от проявленията на Великата майка! От нея зависи плодородието на земята, изхранването на градовете. Тя възвръща на жената ролята ѝ на жрица.

– Но коя си ти? Защо поиска да дойда с теб? – попитах аз.

Тя се обърна към мен.

– Аз съм тази, която мислиш, че съм. Изповядвам религията на Земята.

– Какво искаш от мен? – настоях аз.

– Мога да чета в очите ти. Мога да чета в сърцето ти. Ти ще се влюбиш. И ще страдаш.

– Аз?

– Знаеш за какво говоря. Видях как той те гледа. Обича те.

Тази жена беше луда.

– Извиках те да дойдеш с мен, защото той е ценен за нас. Говори безсмислени неща, но поне признава Великата майка. Не му позволявай да се погуби! Помогни му!

– Ти не знаеш какво говориш! Обсебена си от собствените си фантазии! – извиках аз, докато отново се провирах между колите. Заклех се никога да не се замислям върху думите на тая жена.

Неделя, 5 декември 1993 г.

Спряхме, за да пием кафе.

– Животът те е научил на много неща – казах аз, опитвайки се да поддържам разговора.

– Научи ме на това, че можем да трупаме знания, да се променяме – отвърна той. – Дори когато това ни се струва невъзможно.

Стараяше се да заобиколи темата. Почти не бяхме разговаряли през двата часа, които пропътувахме до това крайпътно кафе.

В началото се опитах да му припомня детските ни години, но той проявяваше интерес само от учтивост. Дори не ме слушаше, питаше за неща, които вече бях казала.

Нещо не беше както трябва. Може би времето и разстоянието го бяха отдалечили завинаги от моя свят. „Той говори за вълшебни мигове – мислех си аз. – Каква е разликата в пътищата, избрани от Кармен, Сантяго и Мария?“ Неговият свят бе друг, Сория беше само далечен спомен, застинал във времето: приятелите от детинство бяха останали в детството, а възрастните все още бяха живи или продължаваха да се занимават с това, което бяха правили преди двайсет и девет години.

Започнах да съжалявам, че приех това пътуване. И когато той пак смени темата на разговора, докато пиехме кафе, реших да не настоявам повече.

Останалите два часа до Билбао бяха истинско мъчение. Той гледаше пътя, аз гледах през прозореца и никой от двамата ни не се опитваше да прикрие неудобството, което се бе настанило между нас. В колата, взета под наем, нямаше радио, и трябваше да търсим начин да понасяме мълчанието.

– Нека да попитаме къде се намира автогарата – казах аз веднага щом излязохме от магистралата. – До Сарагоса редовно пътуват автобуси.

Бе настъпило време за сиеста и по улиците имаше малко хора. Разминахме се с един мъж, после с двама млади, но той изобщо не спря, за да помолим да ни упътят.

– Ти знаеш ли къде е? – попитах след известно време.

– Кое?

Продължаваше да не чува това, което казвах.

Изведнъж разбрах защо е това мълчание. За какво би могъл да

разговаря той с жена, която никога не е пътувала по света? Нима е забавно да бъдеш с някого, който се страхува от непознатото, който предпочита сигурната служба и брака по сметка? А аз, горката, говорех все за същите приятели от детинство, за потъналите в прах спомени на едно съвсем незначително градче! Това беше единствената ми тема за разговор.

– Можеш да ме оставиш тук – казах му аз, когато по всичко личеше, че сме в центъра на града. Опитвах се да бъда естествена, а се чувствах като наивна глупачка и бях ядосана.

Той не спря колата.

– Трябва да хвана обратния автобус за Сарагоса – настоях аз.

– Никога не съм идвал тук. Не знам къде се намира хотелът ми. Не знам къде ще се проведе беседата. Не знам къде е автогарата.

– Ще ти помогна, не се притеснявай.

Намали скоростта, но не спря.

– Бих искал... – започна той.

За втори път му се случваше да не довърши мисълта си. Представях си какво би искал: да ми благодари за компанията, да изпрати малко сувенири за приятелите ни и по този начин да смекчи неприятното усещане.

– Бих искал да дойдеш с мен на беседата тази вечер – каза най-сетне той.

Изплаших се. Може би се опитваше да спечели време, за да изглади впечатлението от потискащото мълчание, съпътствало цялото ни пътуване.

– Много бих искал да дойдеш с мен – повтори той.

Може би съм най-обикновена провинциалистка, която няма кой знае какво за разказване, може би ми липсва блясъкът и излъчването на жените от големите градове. Но въпреки че животът в провинцията не позволява на една жена да бъде по-елегантна или по-добре подготвена от тях, той я научава да се вслушва в сърцето си и да усеща неговите пориви.

За мое учудване интуицията ми подсказваше, че той е искрен.

Въздъгнах с облекчение. Нямах да остана за беседата, разбира се, но сякаш обичният ми приятел се бе завърнал и ме викаше да участвам в неговите приключения, споделяйки с мен страховете и победите си.

– Благодаря за поканата, но нямам пари за хотел, а и трябва да се върна заради лекциите – отвърнах аз.

– Аз имам някакви пари. Можеш да спиш в моята стая. Ще

поискаме две отделни легла.

Забелязах, че въпреки студа той бе започнал да се поти. Сърцето ми тревожно се разтуптя, без да разбере причината за това. Предишното чувство на радост си бе отишло и сега бях много объркана.

Той спря рязко и ме погледна право в очите.

Никои не може да излъже или да скрие нещо, когато гледа другия право в очите.

Освен това всяка жена, стига да е поне малко чувствителна, би могла да прочете в очите на един мъж дали е влюбен в нея. Колкото и абсурдна, неуместна и ненавременна да изглежда тази любов! Веднага се сетих за думите на червенокосата при фонтана.

Не беше възможно! Но бе истина.

Никога през живота си не съм предполагала, че след толкова много години той ще си спомни. Бяхме деца, непрекъснато бяхме заедно и откривахме света, хванати за ръце. Можеше да се каже, че го обичах – ако едно дете изобщо е в състояние да разбере правилно смисъла на любовта. Това обаче се бе случило преди много време, в едно друго съществуване, когато невинността отваря сърцето за най-хубавото в живота.

Но вече бяхме възрастни, с чувство за отговорност. Детинските неща остават в детството.

Отново се възрях в очите му. Не исках или не можех да повярвам.

– Това е последната беседа, която трябва да изнеса, после идват празниците на Непорочното зачатие. Трябва да отида в планината – продължи той. – Трябва да ти покажа нещо.

Имах пред себе си човек, който беше блестящ оратор и говореше за възшебни мигове, но в момента постъпваше по най-погрешния начин. Бе прекалено нетърпелив, в същото време бе *несигурен*, правеше неясни предложения... Трудно ми бе да го възприема в тази светлина.

Отворих вратата, излязох и се облегнах на колата. Загледах се в безлюдния булевард. Запалих цигара и се опитах да не мисля. Можех да се престоря, че не съм разбрала, можех да се опитам да убедя самата себе си, че това е най-обикновено предложение, което прави приятел на приятелка от детинство. Може би той твърде много бе пътувал и бе започнал да обърква нещата.

А може би и аз си въобразявах разни неща.

Излезе бързо от колата и седна до мен.

– Бих искал да останеш за беседата тази вечер – каза той отново. – Но ако не можеш, няма да ти се сърдя.

Светът се завъртя на триста и шейсет градуса и отново се върна на

мястото си. Така значи! Изобщо не било това, което си мислех – той не настояваше повече, бе склонен да ме остави да си тръгна. Влюбените мъже не се държат по този начин.

Почувствах се като *глупачка*, но в същото време изпитах облекчение. Да, разбира се, че можех да остана поне още един ден. Щяхме да вечеряме заедно, да се понапием малко – нещо, което никога не бяхме правили като деца. Предоставяше ми се възможност да забравя небивалиците, които си бях въобразила преди няколко минути, а също и да разчупя леда, който ни бе сковал още от Мадрид.

Един ден нищо нямаше да промени. Поне щях да имам какво да разкажа на приятелките си.

– Отделни легла – казах аз с шеговит тон. – И ти ще платиш вечерята, защото все още съм студентка и нямам пари.

Оставихме куфарите в хотелската стая и излязохме, за да отидем до мястото на беседата. Пристигнахме рано и седнахме в едно кафе.

– Искам да ти дам нещо – каза той и ми подаде малка червена торбичка.

Веднага я отворих. Вътре намерих стар, ръждясал медальон със Света Богородица Благодатната от едната страна и Светото Исусово сърце от другата.

– Беше твой – каза той, след като видя учудената ми физиономия.

Сърцето ми отново се разтуптя тревожно.

– Веднъж бяхме седнали с теб на площада с големия дъб. Беше есен както сега, а ние сигурно сме били на десет години. Исках да ти кажа нещо, което бях репетирал седмици наред. Но щом започнах, ти ми каза, че си загубила медальона си в параклиса на Свети Сатурий, и ме помоли да отида да го потърся.

Помнех. О, Господи, разбира се, че помнех!

– Успях да го намеря. Но когато се върнах на площада, вече няха смелостта да ти кажа това, което бях репетирал – продължи той. – Тогава си обещах, че ще ти върна медальона едва тогава, когато съм в състояние да довърша изречението, започнато преди двайсет години. Дълго се опитвах да го забравя, но то все още е в мен. Не мога да живея повече с него.

Той остави чашата с кафето, запали цигара и дълго гледа тавана. После обърна глава към мен и каза:

– Изречението е съвсем кратко: Обичам те.

* * *

Понякога ни обзема чувство на тъга, което не сме в състояние да преодолеем, говореше той. Разбираме, че вълшебният миг от деня е отминал, а ние нищо не сме направили. И тогава магията и изкуството на живота остават скрити за нас.

Трябва да се вслушваме в детето, което някога сме били и което продължава да живее в нас. Това дете знае кои са вълшебните мигове. Можем да сподавим плача му, но не и да го накараме да замлъкне.

Детето, което някога сме били, все още е в нас. Блажени са дечицата, защото тяхно е царството небесно. Ако не се преродим, ако не започнем да гледаме на живота с невинността и ентузиазма на детството, няма никакъв смисъл да живеем.

Съществуват много начини за самоубийство. Не само тези, които се опитват да умъртвят тялото си, престъпват Божия закон. Престъпват го и онези, които се опитват да убият душата си, ако и тяхното престъпление да остава скрито за човешките очи.

Затова нека да се вслушаме в детето вътре в нас. Нека не се срамуваме заради него. Нека не допускаме то да се страхува, защото е само и почти никога не го чуваме.

Нека му позволим да поеме поне за кратко юздите на нашето съществуване. Това дете знае, че всеки следващ ден е различен от предишния.

Нека направим така, че то отново да се почувства обичано, и да изпълним желанията му, дори и ако се наложи да постъпваме не така, както сме свикнали, дори и ако на другите това им се стори глупаво.

Спомнете си, че за Бога човешката мъдрост е лудост. Ако се вслушаме в детето, което носим в душата си, очите ни отново ще заблестят. Ако не загубим връзката с това дете, няма да загубим и връзката с живота.

Цветовете около мен станаха по-ярки; почувствах, че говоря по-високо и че поставям по-шумно чашата си на масата.

Бяхме с една група от десетина души, с които веднага след беседата отидохме да вечеряме. Всички говореха едновременно, а аз се усмихвах. Усмихвах се, защото тази вечер бе по-различна от всички други. Първата вечер от много години насам, която не бях планирала!

Беше ми толкова весело!

Когато реших да отида в Мадрид, бях в състояние да контролирам

действията и чувствата си. Изведнъж всичко се бе променило. Бях тук, в един съвсем непознат град, въпреки че се намирах на по-малко от три часа път от родното си място. Бях седнала на тази маса и познавах само един човек, а всички останали говореха с мен, сякаш ме познаваха много отдавна. Учудвах се на самата себе си, защото разговарях, пиех и се забавлявах като тях.

Бях тук, защото изведнъж животът ме бе върнал на Живота. Не изпитвах ни вина, ни страх, ни срам. Все повече се приближавах до него и като го слушах как говори, започнах да се убеждавам, че той е прав: има моменти, в които трябва да поемем риск, да направим безумно смела крачка.

„Залягам по цели дни над книгите и полагам свръхчовешки усилия, за да осигуря собственото си заробване – мислех си. – Защо се стремя толкова към тази работа? С какво ще ме обогати тя като човек, като жена?“ С нищо. Не съм се родила, за да прекарам останалата част от живота си зад една маса, помагайки на съдиите да приключват делата си.

„Не бива да разсъждавам по този начин за живота си. Трябва да се върна към ежедневието си още тази седмица.“

Може би виното ме караше да мисля така. В края на краищата, който не работи, не трябва да яде.

„Това е само сън. Ще свърши.“

Колко ли дълго бих могла да продължа да сънувам? За пръв път се замислих дали през следващите дни да не отида с него в планината. В края на краищата идваха празници, които щяха да продължат почти цяла седмица

– Коя сте вие? – попита ме една красива жена, която седеше на нашата маса.

– Негова приятелка от детинство – отговорих аз

– Той правеше ли подобни неща като дете? – продължи тя.

– Какви неща?

Разговорът на масата като че ли постепенно замря

– Вие знаете какви – настоя жената. – Чудеса.

– Той още от дете умееше да говори много хубаво -отвърнах, без да разбирам какво точно искаше да каже

Всички се засмяха, включително и той, а аз така и не узнах причината за този смях. Но виното ме караше да се чувствам освободена, а и не беше нужно да разбирам всичко, което ставаше около мен.

Спрях да разсъждавам и се включих в разговора но само след миг забравих какво бях казала. Замислих се отново за почивните дни.

Чувствах се добре тук, запознах се с нови хора. Сериозните разговори бяха изпъстрени с шеговити забележки и имах усещането, че участвам в това, което става по света. Поне тази вечер бях престанала да бъда жената, чиято връзка с живота се осъществява единствено чрез телевизията и вестниците.

Колко много неща ще имам за разказване, като се върна в Сарагоса! А ако приех поканата за празниците, бих могла да живея цяла година с новите спомени.

„Той имаше право да не обръща внимание на това което говорех за Сория“, разсъждавах аз. И ми стана мъчно за мен самата: от години в чекмеджето на паметта ми стояха все същите истории.

– Пийнете още малко – обърна се към мен някакъв белококс мъж, като пълнеше чашата ми.

Пих. Замислих се за това колко малко интересни неща ще мога да разкажа на децата и внуците си.

– Разчитам на твоята компания – каза той тихо, за да не го чуят другите. – Нали ще отидем до Франция?

Виното ми даваше свободата да говоря това, което мисля.

– Само ако ми обясниш нещо – отвърнах аз.

– Какво?

– Това, за което спомена в кафето преди беседата...

– За медальона?

– Не – отговорих аз, като го гледах право в очите и правех всичко възможно да изглеждам трезвена. – Другото, за което ти спомена.

– По-късно ще говорим – каза той и смени темата.

Обяснение в любов. Не ни бе останало време да разговаряме, но поне бих могла да го убедя, че се заблуждава.

– Ако искаш да дойда с теб, ще трябва да ме изслушаш – казах аз.

– Не искам да говорим тук. В момента се забавляваме.

– Ти напусна много рано Сория. За теб аз съм само една връзка с родното ти място. Помагала съм ти да се чувстваш близо до корените си и това ти е давало сили да вървиш напред.

„Но друго няма. Не може да става и дума за любов.“

Той ме погледна, ала нищо не каза. Някой го извика, за да чуе мнението му, и аз не успях да продължа.

„Поне му казах съвсем ясно какво мисля“, рекох си. Подобна любов може да съществува само в приказките.

Защото в реалния живот истинската любов трябва да е възможна. Дори и да не ни отвърнат веднага с взаимност, любовта може да оцелее

само ако живеем с надеждата – колкото и малка да е тя, – че ще завоюваме любимия човек.

Останалото са фантазии.

Той ме погледна от другия край на масата, сякаш бе отгатнал мислите ми, и вдигна тост с думите:

– За любовта!

И той беше малко опиянен. Реших да се възползвам от случая.

– За мъдрите, които са в състояние да проумеят, че някои влюбвали са само детинщини – казах аз.

– Мъдрият е мъдър само защото обича. А глупавият е глупав, защото мисли, че може да разбере какво е любовта – отвърна той.

Останалата част от компанията чу тези думи и още в следващия миг започна разгорещен спор за любовта. Всички имаха предварително изградено собствено мнение и го защитаваха със зъби и нокти. Бяха необходими доста бутилки вино, докато се успокоят. Накрая някой каза, че е късно и собственикът на ресторанта иска да затваря.

– Чакат ни пет почивни дни! – извика някой от съседната маса. – И ако собственикът иска да затвори ресторанта, то е само защото вие говорите за сериозни неща!

Всички от нашата компания, с изключение на него, се засмяха.

– Къде тогава можем да говорим за сериозни неща? – попита той пияния от съседната маса.

– В църквата! – извика пияният. И тоя път целият ресторант избухна в смях.

Той стана. Помислих, че ще отиде да се бие, защото се бяхме върнали в юношеството, когато сбиванията бяха част от вечерта, заедно с целувките, с ласките на непозволенни места, със силната музика и високите скорости.

Но той само ме хвана за ръка и тръгна с мен към изхода.

– По-добре да си ходим. Стана късно.

Валеше в Билбао, валеше по целия свят. Който обича, трябва да умее да изгубва и да намира себе си. Той успяваше да уравнива добре тези две страни. Беше весел и пееше, докато се прибирахме в хотела.

Son los locos que inventaron el amor.

Наистина лудите са измислили любовта.

Въпреки че главата ми бе замаяна от виното и от ярките цветове, постепенно си възвръщах равновесието. Ако исках да пътувам тези дни, не трябваше да изпускам положението от контрол.

Нямаше да ми е трудно, тъй като не бях влюбена. Който е в

състояние да обуздае сърцето си, той може да завладее света.

Con un poeta y un trombon a develarte el corazon...

„С поема и тромбон до сърцето ти ще стигна“, се пееше в песента.

„Бих искала да не контролирам сърцето си“, мислех си. Ако можех да го дам някому, дори и само за един уикенд, дъждът, който мокреше лицето ми, щеше да има друг вкус. Ако беше толкова лесно да се обича, щяхме да вървим прегърнати, а текстът на песента щеше да разказва нашата история. Ако след празниците не ме чакаше Сарагоса, щях да поискам никога да не изтрезнявам от виното... Нищо нямаше да ме възпре да го целувам, да го галя, да говоря и да чувам неща, които влюбените си казват!

Уви! Не мога!

Не искам!

Salgamos a volar, querida mia, се пее в песента. Да, ще излезем и ще полетим, любима. Но само ако бъдат изпълнени моите условия.

Той още не знаеше, че отговорът ми на неговото предложение е „да“. Защо исках да поема този риск? Защото в момента бях пиана и изморена от еднообразието на дните си.

Но тази умора щеше да премине. И веднага щях да поискам да се върна в Сарагоса – града, в който бях избрала да живея. Чакаше ме следването в университета, чакаше ме конкурс. Чакаше ме съпруг, когото трябваше да срещна, а това нямаше да е трудно.

Чакаше ме спокоен живот с деца и внуци, със сравнително добра заплата и годишен отпуск. Не познавах неговите страхове, но познавах моите. Не ми трябваша нови тревоги – имах си достатъчно.

Никога не бих могла да се влюбя в някой като него. Познавах го прекалено добре, много време бяхме прекарвали заедно, познавах неговите слабости, както и опасенията му, и не можех да му се възхищавам като другите.

Знам, че любовта е като бент: ако оставиш пролука, откъдето да изтече съвсем тънка струя, тя постепенно ще подкопае стените и ще дойде момент, в който вече никой няма да може да спре буйното течение.

А щом стените се сринат, любовта залива всичко; вече няма значение дали можем да задържим любимия до себе си, или не – да обичаш означава да изгубиш контрол.

Не, не мога да оставя пролука. Дори и съвсем малка.

– Ако обичате!

Той веднага спря да пее. По мокрия асфалт отекнаха бързи стъпки.

– Давай по-бързо! – каза той и ме хвана под ръка.

– Чакайте! – извика някой. – Трябва да говоря с вас!

Но той вървеше все по-бързо.

– Не говори на нас. Да се прибираме в хотела!

Точно на нас говореше. На улицата нямаше никакви други хора. Сърцето ми заби учестено и веднага изтрезнях. Сетих се, че Билбао е в страната на баските и че тук терористичните атентати са често явление. Стъпките се чуваха все по-близо.

– По-бързо! – каза той, като ускори още повече крачка. Но вече беше късно. Пред нас застана някакъв мъж, измокрен до кости.

– Спрете, моля ви! – каза мъжът. – За Бога!

Изплаших се и потърсих с очи място, където бихме могли да се скрием, или поне полицейска патрулна кола, която да се появи като по чудо. Инстинктивно се вкопчих в ръката му, но той ме отстрани.

– Моля ви! Разбрах, че сте в града. Трябва да ми помогнете! Става дума за сина ми!

Човекът заплака и коленичи, като повтаряше:

– Моля ви! Моля ви!

Той въздъхна дълбоко, наведе глава и затвори очи. Остана така няколко минути, без нищо да каже. Чуваше се само ромоленето на дъжда, прекъсвано от риданията на човека, който стоеше на колене на тротоара.

– Прибирай се в хотела, Пилар! – проговори най-сетне той. – Спи, не ме чакай! Ще се върна чак призори.

Понеделник, 6 декември 1993 г.

Любовта е пълна с капани. Когато поиска да се прояви, показва само светлата си страна и не ни позволява да видим сенките, които хвърля светлината.

– Виж колко е красив този край – каза той. – Хайде да легнем на земята и да чуем как тупти сърцето на планетата.

– Не сега – отвърнах аз. – Не бива да изцапам единственото сако, с което съм тръгнала.

Изкачвахме се по хълмове, засети с маслинови гори. След вчерашния дъжд в Билбао тазсутрешното слънце сякаш бе сън. Нямах слънчеви очила – нищо не бях взела със себе си, защото мислех, че още същия ден ще се върна в Сарагоса. Наложих да спя с една риза, която той ми даде, а близо до хотела си купих блуза, за да мога да изпера тази, която носех.

– Сигурно ти е омръзнало да ме гледаш с едни и същи дрехи – пошегувах се аз, за да опитам да се върна към действителността, говорейки за банални неща.

– Щастлив съм, че си тук.

Откакто ми бе върнал медальона, не спомена повече за любов. Беше в хубаво настроение, като че ли отново бе станал на осемнайсет години. Вървеше до мен, потопен в светлината на утрото.

– Защо трябва да ходиш там? – попитах го аз, като посочих Пиренеите на хоризонта.

– Зад тази планина е Франция – отвърна той усмихнат.

– Учила съм география. Искам само да знам защо трябва да ходим там.

Той замълча за миг, като продължаваше да се усмихва.

– За да видиш една къща. Може да ти хареса.

– Ако мислиш да се правиш на брокер на недвижими имоти, подобре се откажи! Нямам пари.

Беше ми все едно дали ще отида до някое градче в Навара или до Франция. Единственото, което исках, беше да не съм в Сарагоса през почивните дни.

„Виждаш ли? – чух да казва разумът на сърцето ми. – Доволна си, че прие поканата. Променила си се, без да забележиш.“

Не, изобщо не се бях променила. Само се разговарях малко.

– Погледни камъните по земята.

Бяха обли и гладки. Приличаха на морски камъчета. Но морето никога не е стигало дотук, до полетата на Навара!

– Изгладили са ги нозете на работниците, на поклонниците, на авантюристите – каза той. – Камъните са се променяли, пътниците също.

– От пътуванията ли си научил всичко, което знаеш?

– Не. От чудесата на Откровението.

Не разбрах, но и не опитах да се задълбоча. Бях се потопила в слънцето, в полето, в планината на хоризонта.

– Къде отиваме сега? – поисках да узная.

– Никъде. Радваме се на утрото, на слънцето, на красивия пейзаж. Чака ни дълго пътуване с кола.

Той се поколеба за миг, преди да попита:

– Пазиш ли още медальона?

– Пазя го – отвърнах аз, като ускорих крачка. Не исках той да засяга тази тема – би могъл да развали радостта ми и усещането за свобода, което пораждаше у мен утрото.

На хоризонта се появи някакво селище. Приличаше на средновековен град – намираще се на върха на един хълм. Отдалеч се виждаха камбанарията на църквата и руините на някакъв замък.

– Хайде да отидем дотам! – помолих аз.

Той се поколеба, но накрая прие. Край пътя се издигаше параклис и аз поисках да вляза вътре. Вече не си спомнях молитвите, но тишината на църквите винаги ми е действала успокояващо.

„Не се чувствай виновна! – казах си. – Това, че той е влюбен, е негов проблем.“

Попита за медальона. Знам, че се надяваше да се върнем към разговора, започнат в кафето. В същото време се страхуваше да не чуе нещо, което не би искал – затова не бързаше да засегне отново темата.

Може би наистина ме обича. Но двамата ще успеем да превърнем тази любов в нещо по-дълбоко.

„Това е смешно – помислих си аз. – Няма нищо по-дълбоко от любовта. В детските приказки принцесите целуват жаби и те се превръщат в принцове. В реалния живот принцесите целуват принцове и те се превръщат в жаби.“

След като повървахме около половин час, стигнахме до параклиса. Отпред на стъпалата бе седнал старец.

Откакто бяхме тръгнали пеша, за пръв път срещнахме някой –

сигурно защото бе краят на есента и нивите отново трябваше да бъдат предадени на Господ, който със своята благословия щеше да направи земята плодородна и да позволи на човека да изкара прехраната си с пот на челото.

– Добър ден! – поздрави той стареца.

– Добър ден!

– Как се казва тоя град?

– Сан Мартин де Унч.

– Унч? – учудих се аз. – Прилича на име на джудже.

Ала старецът не реагира на шегата. Почти без желание се отправих към вратата на параклиса.

– Не можете да влезете – каза старецът. – По обяд е затворено. Ако искате, елате в четири следобед.

Вратата беше отворена. Виждах какво има вътре, макар и не съвсем ясно поради силната светлина навън.

– Нека да влезем за малко! Много бих искала да се помоля!

– Съжалявам. Затворено е.

Той чу разговора ми със стареца, но не се намеси.

– Добре, да си ходим тогава – казах аз. – Няма смисъл да спорим.

Той продължаваше да ме гледа, а погледът му беше празен, далечен.

– Нали искаше да видиш параклиса? – попита ме. Знам, че държанието ми не му хареса. Сигурно си бе помислил, че съм слабохарактерна, страхлива, неспособна да се боря за това, към което се стремя. Дори без целувка принцесата се бе превърнала в жаба.

– Спомни си вчера – казах аз. – Ти приключи разговора в кафето, защото не искаше да спорим. А сега, когато аз правя същото, ми се караш.

Старецът безучастно присъстваше на спора ни. Сигурно бе доволен, че нещо се случва тук, пред него, на това място, където всички утрини, всички следобеди и вечери са еднакви.

– Вратата на църквата е отворена – обърна се той към стареца. –

Ако искаш пари, ще ти платим. Но тя желае да види църквата.

– Вече е късно.

– Добре тогава! Ние, така или иначе, ще влезем!

Хвана ме под ръка и влязохме заедно.

Сърцето ми се разгуптя. Старецът можеше да стане агресивен, можеше да извика полиция, можеше да провали пътуването ни.

– Защо правиш това?

– Защото ти искаш да влезеш в параклиса – бе неговият отговор.

Ала аз дори не бях в състояние да разгледам това, което се намираше вътре; този спор, както и държанието ми, развалиха очарованието на една почти идеална утрин.

Цялата бях в слух, опитвайки се да чуя какво става вън – представях си как всеки момент старецът ще отиде в града, за да извика полиция. Нахлухме в параклиса без разрешение! Може да сме крадци! Направихме нещо забранено, престъпихме закона! Старецът каза, че е затворено, че вече е късно за посещения! Той бе толкова възрастен, че не беше в състояние да ни попречи да влезем. И полицаите щяха да бъдат още по-строги, защото сме проявили неуважение към един възрастен човек!

Останах вътре съвсем за малко, колкото да покажа, че ми харесва. Сърцето ми беше толкова силно, че се страхувах да не би той да го чуе.

– Можем да тръгваме – казах аз, след като мина малко време, достатъчно за една молитва.

– Не се страхувай, Пилар! Ти изобщо не умееш да играеш театър!

Не исках проблемът със стареца да създаде проблеми и с него. Трябваше да се успокоя.

– Не знам какво значи да играеш театър.

– Някои хора постоянно са скарани с някого, със самите себе си, с живота. И тогава те започват да измислят някаква пиеса, която съществува само в главите им, и да пишат сценария според собствената си неудовлетвореност.

– Познавам доста такива хора. Знаем за какво говориш.

– Най-лошото обаче е това, че те не могат да изиграят тази пиеса сами – продължаваше той. – И тогава започват да „канят“ други актьори. Точно това направи този тип навън. Искан е да си отмъсти за нещо и за тази цел е избрал нас. Ако се бяхме подчинили на неговата забрана, сега щяхме да се чувстваме победени и да съжаляваме, че сме приели да бъдем част от жалкия му живот и от неудовлетвореността му. Агресивността на този господин бе съвсем очевидна и не беше трудно да избегнем пиесата му. Но има хора, които, за да ни „поканят“ да участваме, се държат като жертви, оплакват се от несправедливостите на живота, искат да се съгласяваме с тях, да им даваме съвети, да участваме в тяхната пиеса.

Погледна ме в очите и каза:

– Внимавай! Когато човек влезе в тая игра, винаги губи.

Прав беше. Въпреки това се чувствах притеснена вътре в

параклиса.

– Помолих се. Направих това, което исках. Вече можем да тръгваме.

Излязохме. Контрастът между полумрака в параклиса и силното слънце навън за миг ме заслепи. Щом очите ми привикнаха към светлината, забелязах, че стареца го нямаше.

– Хайде да обядваме – каза той и потеглихме към града.

Изпих две чаши вино на обяд. Никога през живота си не бях пила толкова. Щях да стана алкохоличка!

„Преувеличавам.“

Той разговаряше със сервитьора. В околностите имало много римски останки. Опитвах се да следя разговора, но не можех да прикрия лошото си настроение.

Принцесата пак се превърна в жаба. Нима това имаше някакво значение? Не бе нужно да доказвам никому нищо, след като не търсех нито мъж, нито любов.

„Знаех си! Знаех си, че той ще извади моя свят от равновесие. Разумът ми ме предупреди, но сърцето отказа да следва съвета му“, мислех си аз.

Платих висока цена за това, което бях постигнала. Наложих се да се откажа от толкова неща, които желях, да не тръгна по никой от многото пътища, които се появяваха пред мен. Пожертвах мечтите си в името на една още по-голяма мечта – душевното спокойствие. Не исках да се откажа от това спокойствие.

– Напрегната си – каза той, прекъсвайки разговора със сервитьора.

– Да, напрегната съм. Мисля, че старецът е отишъл да извика полиция. Мисля, че градът е малък и те знаят къде се намираме в момента. Мисля, че упорството ти да обядваме тук може да провали почивните ни дни.

Той въртеше в ръцете си чашата с минерална вода. Сигурно се досещаше, че не това е истинската причина, че всъщност ме е срам. Защо постъпваме така с живота си? Защо забелязваме пращинката в окоето, а не виждаме планините, полята, маслиновите гори?

– Чуй ме: нищо подобно няма да се случи – каза той. – Старецът се е прибрал вкъщи и вече дори не си спомня за случилото се. Повярвай ми!

„Не се чувствам напрегната заради това, глупчо“, помислих си.

– Вслушай се по-добре в сърцето си! – продължи той.

– Точно това правя: вслушвам се – отвърнах аз. – Затова предпочитам да изляза. Не ми е приятно тук.

– Не пий повече през деня! Това с нищо няма да ти помогне.

До този момент се владеех, но сега изпитах нужда да му кажа всичко, което мислех.

– Ти смяташ, че знаеш всичко, че разбираш от вълшебни мигове, от децата в нас... Не мога да разбера защо тогава си тук с мен!

Той се засмя и каза:

– Чудя ти се. Чудя се на битката, която водиш срещу собственото си сърце.

– Каква битка?

– Няма значение.

Все пак разбрах какво иска да каже.

– Не се заблуждавай – отвърнах аз. – Ако искаш, можем да поговорим по този въпрос. Лъжеш се по отношение на чувствата ми.

Той спря да си играе с чашата и ме погледна право в очите.

– Не се заблуждавам. Знам, че не ме обичаш. Това съвсем ме обърка.

– Но аз ще се боря за любовта ти – продължи той. – Има неща в живота, заради които си струва да се бориш докрай.

Не знаех какво да отговоря.

– Ти си едно от тези неща.

Отместих погледа си и се престорих, че разглеждам украсата на ресторанта. Преди малко се чувствах като жаба, а ето че отново станах принцеса.

„Иска ми се да вярвам на думите ти – мислех си, докато гледах някаква картина с рибари и лодки. – Това няма да промени нищо, но поне ще престана да се чувствам толкова малодушна и непохватна.“

– Извинявай за избухването – казах аз.

Той се усмихна, повика сервитьора и плати сметката.

На връщане бях още по-замаяна. Може би заради слънцето – но не, сега е есен, а есенното слънце никак не е жарко. Може би заради стареца, но старецът изчезна от живота ми още преди няколко часа.

Може би заради всичко това, което бе ново за мен. Новата обувка убива. С живота е същото: заварва ни неподготвени и ни кара да поемем пътя към неизвестното – тогава, когато не искаме, когато не изпитваме необходимост да го направим.

Опитах се да се съсредоточа върху пейзажа, но вече нямах желание да гледам маслиновите полета, градчето на хълма, параклиса със стареца пред него. Всичко това ми беше чуждо.

Спомних си за вчерашното напиване и за песента, която той пееше:

Следобедите на Буенос Айрес имат нещо,
не знам и аз какво...
Знам ли?
Видя ли, излязох от вас, поех по Ареналес...

Защо Буенос Айрес, след като бяхме в Билбао? Каква е тази улица Ареналес? За какво намекваше той?

- Каква е тази песен, която си тананикаше вчера? -попитах аз.
- „Балада за един луд“. Защо ме питаш едва днес?
- Просто така.

Но не беше без причина. Знаех, че песента, която той пееше, също е капан. Накара ме да запомня текста ѝ, а трябваше да помня толкова много материал за изпита! Би могъл да изпее някоя по-популярна мелодия, която вече съм слушала хиляди пъти, но той предпочете тази, която никога не бях чувала.

Това бе капан. За да може по-късно, когато чуя песента по радиото или на касета, да си спомням за него, за Билбао, за този момент от живота ми, когато есента се превърна в пролет. Да си спомням за вълнението, за приключението и за детето, което се прероди в мен Бог знае как.

Той е обмислил всичко това. Умен е, опитен е и знае как да спечели жената, която желае.

„Започвам да се обърквам“, казах си аз. Реших, че съм алкохоличка, понеже пих два дни поред. Реших, че той знае всякакви хитрости. Реших, че посредством нежността си ме подчинява и властва над мен.

„Учудвам се на битката, която водиш със собственото си сърце“, каза той в ресторанта.

Заблуждаваше се. Наистина се борих и победих сърцето си, но това беше много отдавна. Няма да се влюбя в невъзможното.

Знам докъде се простират възможностите ми, а също и колко мога да издържам на страдания.

- Кажй нещо! – помолих аз, докато се връщахме с колата.
- Какво?
- Каквото и да е. Говори ми!

Той започна да ми разказва за явяването на Светата Дева във Фатима в Португалия. Не знам как се сети точно за това, но историята на тримата пастири, които разговаряли с Нея, успя да ме поразее.

Постепенно сърцето ми се успокои. Да, познавам възможностите си и мога да се владея.

Пристигнахме вечерта. Мъглата беше толкова гъста, че едва

виждахме къде се намираме. Различих очертанията на малък площад, улична лампа, чиято жълта светлина слабо осветяваше няколко средновековни къщи, и кладенец.

– Мъглата! – каза той развълнувано. Не разбрах.

– Намираме се в Сен Савен – добави той.

Името нищо не ми говореше, но бяхме във Франция и това предизвикваше у мен приятна възбуда.

– Защо трябваше да дойдем точно тук? – попитах аз.

– Заради къщата, която искам да ти продам – засмя се той. – Освен това обещах, че ще се върна тук в деня на Непорочното зачатие.

– Тук?

– Тук наблизо.

Той спря колата. Когато слязохме, ме хвана за ръка и тръгнахме в мъглата.

– Това място влезе в живота ми съвсем неочаквано – каза той.

„Ти също“, помислих си.

– Именно тук преди време бях решил, че съм изгубил пътя. А не беше така: в действителност отново го бях намерил.

– Говориш много загадъчно – казах аз.

– Тук открих колко много ми липсваш.

Отново погледнах наоколо. Все още не можех да разбера.

– Какво общо има това с твоя път?

– Хайде да потърсим къде да преспим, защото двата единствени хотела в градчето са отворени само през лятото. После ще вечеряме в някой хубав ресторант – без напрежение, без страх от полицията, без да е нужно да се втурваме тичешком към колата. А когато виното развърже езиците ни, дълго ще разговаряме.

Засмяхме се и двамата. Чувствах се по-спокойна. По време на пътуването си дадох сметка за глупостите, които си бях въобразила. Докато пресичахме планинската верига, която разделя Франция от Испания, помолих Бог да освободи душата ми от напрежението и страха.

Изморих се да се държа инфантилно и да постъпвам като много мои приятелки. Те се страхуваха от невъзможната любов, без да разбират какво точно означава „невъзможна любов“. Ако продължавах в същия дух, щях да изгубя всички хубави неща, които можеха да ми дадат малкото дни, прекарани с него.

„Внимавай! – помислих си аз. – Внимавай да не се появи пролука в бента. Ако това стане, нищо на този свят няма да може да я запуши.“

– Дано отгук нататък да ни закриля Светата Дева! – каза той.

Нищо не отговорих.

– Защо не каза „Амин“? – попита той.

– Защото вече не смятам, че е кой знае колко важно. Имаше един период, когато религията беше част от живота ми, но това време отмина.

Той се обърна и тръгнахме обратно към колата.

– Все още се моля – продължих аз. – Помолих се например, докато пресичахме Пиренеите. Но го върша автоматично, дори не знам дали вярвам особено в тези молитви.

– Защо?

– Защото страдах, а Бог не ме чу. Защото много пъти през живота си се опитвах да обичам с цялото си сърце, а любовта ми винаги бе стъпквана, предавана. Ако Бог е любов, би трябвало да опази по-добре чувствата ми.

– Бог наистина е любов. Но в тази материя Светата Дева разбира повече от него.

Засмях се, ала когато го погледнах, видях, че е сериозен – думите му не са били шега.

– Светата Дева познава тайната на пълното отдаване – продължи той. – Със своята любов и страдание тя ни е избавила от болката. Така както Исус ни е избавил от греха.

– Исус е бил Божий син. А Дева Мария е била обикновена жена, която е получила благоволенieto да го приеме в утробата си – отвърнах аз. Исках да изгладя лошото впечатление от неуместния си смях, исках той да знае, че уважавам вярата му. Но за вяра и любов не се спори, особено в красиво градче като това, в което се намирахме.

Той отвори вратата на колата и взе двете чанти. Когато посегнах да взема моята, той се усмихна.

– Позволи ми да я нося.

„Отдавна не са се държали така с мен“, помислих си.

Позвънихме на първата врата; жената каза, че не дава стаи под наем. На следващата врата никой не дойде да ни отвори. На третата бяхме учтиво поканени от едно любезно старче, но се оказа, че в стаята има само едно голямо легло. Не се съгласих да останем.

– Може би ще е по-добре да отидем в някой по-голям град – предложих аз на излизане.

– Ще намерим стая – каза той. – Знаеш ли упражнението на Другия? Има го в една история, написана преди сто години, чийто автор...

– Остави автора и ми разкажи историята – помолих аз, докато

вървахме по единствения площад в Сен Савен.

– Някакъв човек среща стар приятел, който все се опитвал да преусее в живота, но напразно. „Трябва да му дам малко пари“, казва си той. Същата вечер обаче научава, че приятелят му бил забогатял и бил върнал всичките си дългове, натрупвани с години.

Отиват в един бар, където често се отбивали, и приятелят му почерпва всички присъстващи. Когато го питат как се е замогнал, той им отговаря, че само допреди няколко дни в него е живеел Другият.

– Кой е Другият? – питат го.

– Другият е она, който са ме учили да бъда, но който аз не съм. Другият вярва, че човек е длъжен да прекара целия си живот с мисълта как да спести пари, за да не умре от глад, когато остареє. Непрекъснато мисли, непрекъснато прави планове и открива, че е жив, едва когато му остават броени дни на земята. Но вече е твърде късно.

– А ти кой си?

– Аз съм този, който би могъл да бъде всеки от нас, стига да послуша сърцето си: човек, който се възхищава от тайнството на живота, който вярва в чудеса, който изпитва радост и въодушевление от това, което върши. Другият обаче се страхуваше да не би да се разочарова и не ми позволяваше да действам.

– А не се ли боиш от страданието? – питат го хората от бара.

– Знам, че има и поражения. И никой не може да ги избегне. Затова е по-добре да изгубиш няколко битки, воювайки за мечтите си, отколкото да бъдеш победен, без да знаеш за какво се бориш.

– Нима е толкова просто?

– Да. Когато го осъзнах, се събудих с решението да бъда такъв, какъвто винаги съм искал. Другият остана там, в стаята ми, но повече не го пуснах да влезе в мен, въпреки че на няколко пъти се опита да ме изплаши с това колко е рисковано да не мислиш за бъдещето.

И от мига, в който изхвърлих Другия от живота си, Божията енергия стори чудеса.

„Той сам съчини тази история. Може да е хубава, но не е

истинска“, помислих си, докато продължавахме да търсим място за преспиване. В Сен Савен имаше не повече от трийсетина къщи и скоро щяхме да тръгнем за някой по-голям град, както бях предложила.

Колкото и да беше въодушевен, колкото и Другият да беше далеч от живота му, жителите на Сен Савен не знаеха, че мечтата му е да спи тук тази нощ, и нямаше как да му помогнат. Впрочем, докато той разказваше тази история, сякаш виждах самата себе си с моите страхове, несигурността и желанието да си затварям очите пред чудесното, защото утре то може да свърши и аз да страдам.

Боговете играят на зарове и не питат дали искаме да участваме в играта. Не ги е грижа дали сме изоставили мъж, дом, работа, кариера, мечти... Боговете не ги интересува, че в живота ни всяко нещо има своето място, а всяко желание може да бъде постигнато с труд и упорство. Боговете не се съобразяват с нашите планове и надежди; някъде във вселената те играят на зарове и случайно изборът пада върху нас. Оттук натък, дали ще спечелим или ще изгубим, е въпрос на късмет.

Боговете играят на зарове и освобождават Любовта от нейната клетка. Тази сила може да съзижда, но може и да разрушава – всичко зависи от посоката на вятъра в мига, когато тя е излязла от затвора.

Засега тази сила духаше в неговата посока. Но ветровете са също толкова капризни, колкото и боговете, и аз започнах да усещам дълбоко в себе си лек полъх.

Съдбата обаче сякаш искаше да ми докаже, че историята на Другия е истинска и вселената винаги заговорничи на страната на мечтателите – в една къща намерихме стая с две легла. Първото нещо, което сторих, бе да се изкъпя, да изпера дрехите си и да облека новата блуза, която си бях купила. Почувствах се различна, по-сигурна в себе си.

„Кой знае, може би на Другата тази блуза не й харесва“, пошегувах се мислено.

След като вечеряхме със собствениците на къщата – ресторантите също бяха затворени през есента и зимата, – той ги помоли да ни дадат една бутилка вино, като обеща на сутринта да купи друга.

Облякохме си палтата, поискахме две чаши и излязохме.

– Хайде да седнем на ръба на кладенеца – предложих аз.

Седяхме и пиехме вино, за да прогоним студа и напрежението.

– Другият като че ли пак се е върнал у теб – пошегувах се. – Настроението ти нещо се развали.

Той се засмя.

– Казах, че ще намерим стая, и намерихме. Вселената винаги е на

наша страна, когато се борим за мечтите си, колкото и смешни да изглеждат. Защото тези мечти са си наши и само ние знаем колко ни струва да мечтаем.

Мъглата, оцветена в жълто от уличната лампа, не ни позволяваше да видим другия край на площада.

Поех си дълбоко въздух. Въпросът не биваше да бъде отлаган повече.

– Трябва да поговорим за любовта – започнах аз. – Не можем да избягваме повече тази тема. Ти знаеш как се чувствам през последните дни.

Ако зависеше от мен, не бих повдигнала въпроса. Но след като това вече бе сторено, не можех да престана да мисля върху него.

– Да обичаш е опасно.

– Знам – отвърнах аз. – Вече съм обичала. Да обичаш е като наркотик. В началото изпитваш чувство на еуфория, на пълно отдаване. После, на следващия ден, искаш повече. Все още не си се пристрастил, но усещането ти е харесало и вярваш, че можеш да овладееш положението. Мислиш за любимия човек две минути, а после три часа забравяш за него.

Постепенно обаче свикваш с този човек и ставаш напълно зависим от него. Вече мислиш за него три часа, а го забравяш две минути. Ако той не е наблизо, изпитваш усещането на наркоман, който не е успял да се снабди с наркотик. И в този момент ти си в състояние да направиш абсолютно всичко заради любовта, така както наркоманите крадат и се унижават, за да получат това, от което се нуждаят.

– Какво ужасно сравнение!

Сравнението наистина бе ужасно и изобщо не подходеше на виното, на кладенеца, на средновековните къщи около малкия площад... Но това беше истината! Щом той бе извървял толкова много крачки към любовта, трябваше да узнае и рисковете.

– Ето защо трябва да обичаме само този, който би могъл да бъде близо до нас – завърших аз.

Той дълго остана загледан в мъглата. Като че ли не желаше повече да плуваме в опасните води на разговора за любовта. Бях прекалено сурова, но нямаше друг начин.

„Темата е приключена“, помислих си. Трите дни, прекарани заедно, както и това, че през цялото време носех едни и същи дрехи, са го накарали да промени намеренията си. Женското ми самолюбие бе наранено, ала сърцето ми затуптя с облекчение.

„Нима наистина искам това?“

Започвах да усещам бурите, които ветровете на любовта носят със себе си. Започвах да забелязвам малка пролука в стената на бента.

Дълго стояхме при кладенеца и пихме, разговаряйки за собствениците на къщата, за светеца, основал селището, но не и за сериозни неща. Той ми разказа няколко легенди за църквата на другия край на площада, която едва се виждаше в мъглата.

– Разсеяна си.

Да, умът ми блуждаеше. Бих искала да съм тук с някой, който да не вълнува сърцето ми и с когото да изживея този миг, без да ме е страх, че на другия ден ще го изгубя. Тогава времето щеше да тече по-бавно, щяхме да стоим тук мълчаливи – после щяхме да имаме цял живот пред себе си, за да разговаряме... И нямаше да ме тревожат сериозни неща, трудни решения, строги думи.

Мълчахме и това беше някаква поличба. За пръв път мълчахме – забелязах това едва когато той стана, за да донесе още една бутилка вино.

Мълчахме. Слушах шума от стъпките му, докато той се връщаше при кладенеца, където стояхме заедно повече от час, пиехме и гледахме мъглата.

За пръв път наистина мълчахме. Но това не беше неудобното мълчание в колата, когато пътувахме от Мадрид до Билбао. Не беше и мълчанието на изплашеното ми сърце, когато бях в параклиса близо до Сан Мартин де Унч.

Беше мълчание, което говореше. Мълчание, което ми казваше, че не е нужно да обясняваме един на друг каквото и да било.

Стъпките му стихнаха. Наблюдаваше ме – сигурно му харесваше това, което виждаше: жена, седнала на ръба на кладенеца в мъгливата нощ, осветявана от уличната лампа.

Средновековни къщи, църква от XI век и мълчание.

Почти бяхме преполовили втората бутилка вино, когато реших да проговоря.

– Тази сутрин започнах да мисля, че съм алкохоличка. Непрекъснато пия. През тези три дни пих повече, отколкото през цялата година.

Той ме погали по главата, без да каже нито дума. Почувствах докосването му, но не направих нищо, не го отблъснах.

– Разкажи ми живота си – помолих го аз.

– В него няма нищо тайнствено. Следвам своя път, като правя всичко възможно, за да го извървя достойно.

– Какъв е твоят път?

– Пътят на човек, търсещ любовта.

Спря за миг, като въртеше в ръцете си почти празната бутилка.

– А пътят на любовта е труден – продължи той.

– Защото е осеян с неща, които или ни издигат до небето, или ни хвърлят в ада – намесих се аз, без да съм сигурна, че има предвид мен.

Той нищо не каза. Може би отново се бе потопил в океана на млчанието. Виното обаче бе развързало езика ми и изпитвах необходимост да говоря.

– Ти спомена, че нещо в този град е променило посоката на живота ти.

– Мисля, че е така. Но все още не съм сигурен и точно заради това исках да те доведе тук.

– Това някакъв тест ли е?

– Не. Това е себеотдаване. За да ми помогне тя да взема най-доброто решение.

– Коя е тя?

– Светата Дева.

Светата Дева! Трябваше да се досетя. Изненадах се, че толкова години на пътешествия, открития и нови хоризонти не са го освободили от католицизма на детството. Поне в това отношение приятелите ни, както и аз, доста се бяхме променили – бяхме се отърсили от тежестта на вината и греха.

– Учудващо е, че след всичко, което си преживял, си запазил вярата си.

– Не съм я запазил. Бях я изгубил, но я намерих отново.

– Нима вярваш в Деви? В невъзможни и измислени неща? Не си ли имал нормален полов живот?

– Имал съм. Влюбвал съм се в много жени.

Изпитах слаба ревност и се учудих на реакцията си.

Но вътрешната ми борба сякаш бе стихнала и не исках да я предизвиквам отново.

– Защо тя е „Дева“? Защо не ни представят Богородица като съвсем обикновена, нормална жена?

Той доизпи останалото в бутилката вино. Попита ме дали искам да донесе още една, но аз отказах.

– Искам да ми отговориш. Винаги когато започнем определени теми, ти отклоняваш разговора.

– Тя е била нормална жена. Имала е и други деца. В Библията пише, че Исус е имал двама братя.

Девствеността в зачатие на Исус има друг смисъл. Мария открива нова епоха на благодат. С нея започва нов етап. Тя е космическата годеница, Земята, която се разтваря пред небето и се оставя да бъде оплодена.

И в този миг, благодарение на нейната смелост да приеме съдбата си, тя позволява на Бог да слезе на Земята. И се превръща във Великата майка.

Не успях да проследя мисълта му и той разбра.

– Тя е женското лице на Бога. Самата тя има божествена същност.

Беше напрегнат, произнесе тези думи с неохота, сякаш вършеше някакъв грях.

– Нима е богиня? – попитах аз.

Изчаках, за да ми обясни по-добре, но той не продължи разговора. Преди малко гледах с ирония на неговия католицизъм. Сега обаче думите му ми заприличаха на богохулство.

– Коя е всъщност Дева Мария? И какво представлява тази Богиня?

Аз бях тази, която отново се връщаше към разговора.

– Трудно е да се обясни – отговори той, като неудобството му нарастваше. – Нося нещо написано. Ако искаш, ще ти дам да го прочетеш.

– Сега нищо няма да чета, искам да ми обясниш – настоявах аз.

Той потърси бутилката с вино, но тя беше празна. Вече не си спомняхме кое ни бе накарало да дойдем при кладенеца. Случваше се нещо изключително – с думите си той сякаш вършеше някакво чудо.

– Хайде, говори! – настоявах аз.

– Нейният символ е водата, мъглата, която я обгръща. Богинята се явява чрез водата.

Мъглата сякаш започна да оживява и да се превръща в нещо свещено, въпреки че все още не разбирах думите му.

– Не искам да ти говоря за история. Ако желаш да узнаеш нещо повече, можеш да прочетеш написаното по въпроса, което нося със себе си. Но трябва да знаеш, че тази жена – Богинята, Дева Мария, Великата майка, Изида, София, робиня и господарка – присъства във всички религии по света. Била е забравяна, забранявана, скривана, но култът към нея е оцелял през хилядолетията, за да стигне до наши дни.

„Едно от лицата на Бога е лице на жена.“ Взрях се в него. Очите му блестяха, втръчени в мъглата пред нас. Разбрах, че е нужно да бъда по-настойтелна, за да продължи.

– Тя се появява още в Глава първа на Библията – когато Духът Божий се носи над водата. И Бог отделя водата, която е под твърдата, от

водата, която е над твърдта. Това е мистичният брак между Земята и Небето.

Появява се и в последната глава на Библията, когато

И Духът и невестата казват: дойди!
И който идва, да каже: дойди!
И който е жаден, да дойде,
и който желае,
нека взема от водата на живота даром.

– Защо точно водата символизира женското лице на Бога?

– Не знам. Но Тя обикновено избира тоя начин, за да ни се яви. Може би защото водата е изворът на живота; заченати сме във вода и девет месеца живеем в нея.

Водата символизира Властта на жената, власт, за която никоӣ мъж – колкото и боговдъхновен и съвършен да е той – не би могъл да мечтае.

Той спря за миг, след което довърши мисълта си:

– Във всички религии, във всички обичаи Тя се явява по един или друг начин, но винаги се явява. Тъй като аз съм католик, успявам да я видя, когато пред мен е ликът на Дева Мария.

Хвана ме за ръка и за по-малко от пет минути излязохме от Сен Савен. Минахме покрай един стълб на пътя, който изглеждаше доста странно: на върха му имаше кръст, а там, където би трябвало да е изобразен Исус Христос, бе Дева Мария. Спомних си думите му и се учудих на съвпадението.

Тъмнина и мъгла ни обгръщаха от всички страни. Представих си, че съм във водата, в майчината утроба, където времето и мисълта не съществуват. Всичко, за което той говореше, започна да придобива някакъв ужасен смисъл. Сетих се за госпожата, която бе седнала до мен на беседата. Сетих се за момичето, което ме заведе на площада. То също бе казало, че водата е символ на Богинята.

– На двайсет километра оттук има една пещера – продължи той. – На 11 февруари 1858 година едно момиченце събирало дърва наблизко заедно с още две деца. Момичето било слабичко, страдало от астма, семейството му живеело на ръба на мизерията. И в она зимен ден то се побояло да пресече рекичката – можело да се измокри и да се разболе, а родителите му се нуждаели от малкото пари, които печелело като пастирче.

И точно в този миг се появила някаква жена, облечена в бяло, с две

златни рози в краката. Държала се с момичето като с принцеса, помолила го да дойде на същото място още няколко пъти и изчезнала. Другите две деца, които също я видели в състояние на транс, веднага разпространили новината.

От този момент за момичето започнала една безкрайна голгота. Било арестувано и поискали от него да отрече случилото се. Предлагали му пари, за да измоли разни услуги от Видението. В първите дни след събитието отправили тежка обида към семейството му, обявявайки на площада, че то прави всичко това, за да стане център на внимание.

Момичето – казвало се Бернадет – нямало представа какво би могло да бъде това, което видяло. Наричало жената „Онова“ и съкрушените му родители отишли да се посъветват със селския свещеник. Той предложил следващия път, когато тази жена се яви пред момичето, то да я попита как се казва.

Бернадет сторила каквото поръчал отецът, но вместо отговор получила усмивка. „Онова“ се появило общо 18 пъти, като през повечето време мълчало. Веднъж поискало от момичето да целуне земята. Въпреки че не разбрала защо трябва да го прави, Бернадет изпълнила желанието му. Друг път „Онова“ поискало от момичето да изкопае дупка в пещерата. Бернадет се подчинила и веднага от дупката бликнала вода, която била кална, защото там понякога вкарвали прасета.

– *Изпий тази вода!* – казала жената.

Водата била толкова мръсна, че Бернадет три пъти загребвала от нея и три пъти я изливала, без да посмее да я поднесе до устата си. Накрая се подчинила, макар и с отвращение. От мястото, където изкопала дупката, започнала да блика по-силна струя. Някакъв човек, който бил спял с едното си око, напръскал с няколко капки лицето си и зрението му се възвърнало. Една отчаяна жена потопила в извора новороденото си бебе, което умирало. Този ден температурата била под нулата. Детето оздравяло.

Постепенно новината се разпространила и хиляди хора започнали да се стичат на това място. Момичето продължавало да разпитва жената как се казва, но тя само се усмихвала.

Докато най-сетне, в един прекрасен ден, „Онова“ се обърнало към Бернадет и казало:

– *Аз съм Непорочното зачатие.*

Доволно, момичето веднага изтичало при свещеника, за да му каже името.

– Не може да бъде! – учудил се той. – Никой не може да бъде

дървото и плода едновременно, детето ми. Върни се и я поръси със светена вода!

Според свещеника само Бог би могъл да съществува преди всичко останало и по всичко личало, че Бог е мъж.

Той направи дълга пауза.

– Бернадет напръскала „Онова“ със светена вода, видението се усмихнало нежно – и нищо повече.

На 16 юли жената се появила за последен път. Скоро след това Бернадет влязла в манастир, без да разбере, че коренно е променила съдбата на това малко селище, разположено в близост до пещерата. Изворът продължавал да струи, а чудесата не преставали.

Новината обиколила първо Франция, а после и целия свят. Градът се разраснал и се променил: надошли търговци, появили се хотели. Бернадет починала и била погребана далеч от това място, без да узнае какво става там.

По това време Ватиканът признал съществуването на видения и някои хора, в желанието си да поставят Църквата в неудобно положение, започнали да измислят несъществуващи чудеса, но после били разобличени. Църквата остро реагирала и от определена дата започнала да признава за чудеса само онези явления, които били най-строго проверявани от лекарски и научни комисии.

Водата обаче продължавала да блика и да лекува.

Стори ми се, че чух шум близо до нас. Изплаших се, а той дори не помръдна. Мъглата сякаш се бе превърнала в живо същество със своя история. Замислих се върху всичко, което той бе казал, както и върху въпроса, чийто отговор така и не разбрах: как е научил всичко това?

Замислих се и за женското лице на Бог. Душата на мъжа до мен бе изпълнена с противоречия. Неотдавна ми писа, че иска да постъпи в католическа семинария, а в същото време вярваше, че Бог има женско лице.

Той седеше неподвижно. Аз продължавах да се чувствам като в утробата на Майката Земя, извън времето и пространството. Историята на Бернадет сякаш ставаше пред очите ми, сред обгръщащата ни мъгла.

Той отново заговори:

– Бернадет не е знаела две много важни неща. Първото е, че преди християнската религия да достигне дотук, в тези планини са живели келти, а Основният култ в тяхната култура е култът към Богинята. Безброй поколения са знаели за женското лице на Бог и са споделяли Неговата любов и слава.

– А кое е второто нещо?

– Малко преди да започнат виденията на Бернадет, висшите власти на Ватикана били свикани тайно.

Почти никой не е знаел какво става на тези събрания, а свещеникът от Лурд със сигурност не е имал никаква представа за тях. Ръководството на Католическата църква решавало дали да приеме догмата за Непорочното зачатие.

В края на краищата догмата била официално обявена в папската була *Ineffabilis Deus*, но без да бъде обяснено на обикновените хора какво точно означава.

– Но какво общо имаш ти с всичко това? – попитах аз.

– Аз съм Неин последовател. От Нея научавам много – каза той, без да разбере, че в същото време разкри пред мен източника на всички свои знания.

– Ти виждал ли си я?

– Да.

Върнахме се на площада, прекосихме го и се озовахме до църквата. Видях кладенеца, светлината на уличната лампа и бутилката от вино с двете чаши на бордюра. „Тук сигурно са били двама влюбени – помислих си аз. – Стояли са мълчаливо, докато сърцата им са говорили помежду си. И след като сърцата са си казали всичко, започнали са да споделят великите тайни.“

И този път не проведохме разговор за любовта но това нямаше значение. Чувствах, че се намирам пред нещо много сериозно и трябва да се помъча да го разбера колкото се може по-добре. За миг си спомних за следването си, за Сарагоса, за мъжа на живота си, когото се опитвах да открия, но всичко това сега ми се струваше много далечно, обвито в същата мъгла, която бе паднала в Сен Савен.

– Защо ми разказа цялата тази история за Бернадет? – попитах го.

– И аз не знам защо – отвърна той, като отбягваше погледа ми. – Може би защото сме близо до Лурд. Може би защото вдругиден е празникът на Непорочното зачатие. А може би защото искам да ти докажа, че моят свят не е толкова самотен и безумен, колкото изглежда.

„Много други хора са част от него. И вярват в това което говорят.“

– Никога не съм казвала, че твоят свят е безумен. По-скоро моят е такъв: похабявам най-хубавите години от живота си над тетрадки и лекции, които няма да ми помогнат да напусна едно място, което вече познавам до болка.

Почувствах, че той изпита облекчение: аз го разбирах.

Надавах се, че ще продължи да говори за Богинята, но той се обърна към мен и каза:

– Хайде да спим. Пихме твърде много.

Вторник, 7 декември 1993 г.

Той веднага заспа. Дълго стоях будна, мислейки за мъглата навън, за площада, за виното и за разговора. Прочетох ръкописа, който той ми даде, и се почувствах щастлива: Бог – ако наистина съществува – е и Баща, и Майка.

След това изгасих лампата и се замислих за настъпилото между нас мълчание при кладенеца. Именно в тези мигове, когато не разговаряхме, разбрах, че съм много близо до него.

Нищо не си казахме. Не е нужно да се разговаря за любовта, защото тя има свой собствен глас и говори от свое име. В тази нощ, на ръба на кладенеца, мълчанието позволи на сърцата ни да станат по-близки и да се опознаят по-добре. Сърцето ми чу какво казва неговото сърце и се почувствах щастлива.

Преди да заспя, реших да направя това, което той наричаше „упражнението на Другия“.

„Намирам се тук, в тази стая, далеч от всичко, с което съм свикнала – помислих си. – Разговарям за неща, от които никога не съм се интересувала, и спя в някакъв град, в който никога не съм идвала. Мога да се престоря – поне за няколко минути, – че съм различна.“

Започнах да си представям как бих искала да живея сега. Бих искала да съм весела, любопитна, щастлива. Да изживявам пълноценно всеки миг, жадно да пия от водата на живота. Отново да повярвам в мечтите си. Да се боря за това, което искам.

Да обичам един мъж, който ме обича.

Да, това е жената, която бих желала да бъда – тя се появи внезапно и се превърна в самата мен.

Почувствах, че душата ми е потопена в светлината на един Бог – или Богиня, – в когото вече не вярвах. Почувствах как в този миг Другата напусна тялото ми и седна в ъгъла на малката стая.

Наблюдавах жената, която бях до този момент: бях слабохарактерна, но не се и опитвах да изглеждам силна. Страхувах се от всичко, но си казвах, че това не е страх, а мъдрост, дошла с опознаването на действителността. Зазиждах прозорците, през които проникваше радостта на слънцето, за да не би старите ми мебели да избелеят.

Видях Другата, седнала в ъгъла на стаята – уязвима, изморена, разочарована. Тя контролираше и държеше в робство онова, което винаги

би трябвало да бъде на свобода: своите чувства. Опитваше се да прецени бъдещата любов от позицията на отминалото страдание.

Но любовта винаги е нова. Няма значение дали обичаме веднъж, два пъти или десет пъти в живота си – винаги се оказваме в непозната ситуация. Любовта може да ни отведе в ада или в рая, но винаги ни води нанякъде. Трябва да я приемем, защото тя е храната на нашето съществуване. Ако откажем да го сторим, ще умрем от глад под отрупаните клони на дървото на живота, защото няма да сме посмели да протегнем ръка и да откъснем плодовете. Където и да се намираме, трябва да търсим любовта, дори това да означава часове, дни и седмици на разочарование и печал.

Защото в мига, в който тръгнем да търсим любовта, тя също тръгва към нас.

И ни спасява.

Когато Другата се отдалечи от мен, отново заговорих със сърцето си. То ми каза, че през отвора в стената на бента вече може да мине буйно течение, че ветровете духат във всички посоки, а то е щастливо, понеже отново го чувам.

Моето сърце ми каза, че съм влюбена. И аз заспах доволна, с усмивка на устните си.

Когато се събудих, прозорецът беше отворен и той гледаше планината. Постоях няколко минути така, без нищо да кажа, готова да се просторя, че спя, ако той извърне глава.

Сякаш отгатнал мислите ми, той се обърна, погледна ме в очите и каза:

– Добро утро!

– Добро утро! Затвори прозореца, много е студено!

Другата се появи, без да предупреди. Все още се опитвах да променя посоката на вятъра, да открия недостатъци, да откажа, да твърдя, че е невъзможно. Но знаех, че е прекалено късно.

– Трябва да се преоблека.

– Ще те чакам долу – каза той.

Станах, прогоних Другата от мислите си и пак отворих прозореца, за да влезе слънце. Слънцето, което бе потопило всичко – заснежената планина, покритата със сухи листа земя, реката, която се чуваше, без да се вижда.

Слънцето ме блъсна в гърдите, освети голото ми тяло и аз вече не чувствах студа, защото изгарях от горещина – това бе топлината на една искра, която се превръща в пламък, пламъкът в огън, а огънят в

неугасим пожар. Знаех го.

И го исках.

Знаех, че от този момент нататък ще премина през рая и ада, през радостта и болката, мечтата и разочарованието и че няма да мога повече да удържа ветровете, които духаха от скритите кътчета на душата ми. Знаех, че от тази сутрин се оставям да ме води любовта, въпреки че тя е била у мен още в детството, още когато съм го видяла за пръв път. Никога не можах да го забравя, въпреки че смятах, че съм недостойна да се боря за него. Това бе трудна любов, не исках да излизам извън пределите ѝ.

Спомних си площада в Сория, мига, в който го бях помолила да потърси изгубения от мен медальон. Знаех, разбира се, че знаех какво ще ми каже, но не исках да го чуя, защото той беше от тези момчета, които в един прекрасен ден заминават да търсят пари, приключения, мечти. А аз изпитвах нужда от любов, която да е възможна, сърцето и тялото ми бяха все още девствени и вярвах, че непременно ще срещна вълшебния принц.

Тогава почти нищо не знаех за любовта. Когато го видях по време на беседата и приех поканата му, си въобразих, че съм зряла жена, която е в състояние да обуздае сърцето на момичето, опитвало се толкова дълго да открие своя вълшебен принц. Тогава той заговори за децата, които все още живеят в нас, и аз отново чух гласа на момичето, което бях, на принцесата, която се страхува да обича и да губи.

В разстояние на четири дни се стараех да не обръщам внимание на гласа на сърцето си, но той ставаше все по-силен и това отчайваше Другата. В най-скритото кътче на моята душа аз все още съществувах и вярвах в мечти. Ето защо, преди Другата да каже каквото и да било, приех да тръгна с него, реших да поема риска.

Благодарение на тази малка част от мен, която бе останала, любовта отново ме откри, след като ме бе търсила по всички краища на света. Любовта отново ме откри, въпреки че на една тиха улица в Сарагоса Другата се бе барикадирала зад стена от предразсъдъци, сигурност и учебници.

Отворих прозореца, отворих и сърцето си. Стаята се потопи в слънце, а душата ми – в любов.

Без да сме закусили, вървахме часове наред из снега и по шосето. Пихме кафе в едно градче, чието име така и не разбрах. В градчето имаше фонтан, а във фонтана – скулптура, представляваща странно животно, някакво особено съчетание между змия и гълъб.

Той се усмихна, като го видя.

– Това е поличба. Мъжкият и женският елемент, слети в една фигура.

– Никога не бях мислила върху това, което ти ми разказа вчера. А всъщност е толкова логично.

– „Мъж и жена Бог го сътвори“ – каза той, повтаряйки едно изречение от Битието. – Защото това е неговият образ и подобие: мъж и жена.

Забелязах, че очите му блестят по друг начин. Изглеждаше щастлив, размиваше го и най-малката дреболия. Завързваше разговор с хората, които срещаме по пътя, а те не бяха много – селяни в сиви дрехи, които отиваха да се трудят, алпинисти в ярки екипи, които се готвеха да изкачат някой връх.

Аз мълчах, защото френският ми беше много лош, но душата ми се радваше, като го виждах в такова хубаво настроение.

Изглеждаше тъй щастлив, че всички, които разговаряха с него, се усмихваха. Може би неговото сърце му бе казало нещо и сега той знаеше, че го обичам, макар и все още да се държах като стара приятелка от детинство.

– Сега си по-весел отпреди – казах аз по едно време.

– Защото винаги съм мечтал да бъда тук с теб, да вървя из тази планина и да бера позлатените от слънцето плодове.

„Позлатените от слънцето плодове“. Стих, който някой бе написал много отдавна и който той повтаряше в най-подходящия момент.

– Има и друга причина за твоята радост – продължих аз, докато се връщаме от онова градче с причудливия фонтан.

– И коя е тя?

– Знаеш, че и аз съм доволна. Благодарение на теб днес съм тук, изкачвам истинска планина, далеч от планините от тетрадки и учебници. Ти ме правиш щастлива. А щастието се увеличава многократно, когато е споделено.

– Направила си упражнението на Другия, нали?

– Да. Как разбра?

– Ти също си се променила. Човек винаги научава това упражнение в най-подходящия момент.

През цялата тази сутрин Другата ме преследваше. Опитваше се да се приближи отново. С всяка изминала минута обаче гласът ѝ ставаше все по-слаб, а образът ѝ започна да се размива. Сетих се, че филмите за вампири завършват с това как чудовището се разпада на прах.

Минахме край още един стълб с образа на Дева Мария върху

кръста.

– За какво си се замислила? – попита той.

– За вампири. За затворени в себе си нощни духове, които отчаяно търсят компания, но са неспособни да обичат.

„Ето защо легендата разказва, че за да бъдат убити, е достатъчно в сърцето им да бъде забито и най-малкото колче. Когато това се случи, сърцето се пробужда, освобождава енергията на любовта и унищожава злото.“

– Никога по-рано не бях мислил за това. Но е съвсем логично.

Успях да забия колчето. И сърцето ми, освободено от проклятията, отново властваше над всичко. За Другата повече нямаше място.

Сто пъти изпитах желание да хвана ръката му и сто пъти останах неподвижна, без да го сторя. Бях малко объркана – исках да му кажа, че го обичам, а не знаех как да започна.

Разговаряхме за планини, реки. Изгубихме се в гората, но след около час намерихме пътеката. Ядохме сандвичи и пихме разтопен сняг. Когато слънцето започна да се спуска, решихме да се върнем в Сен Савен.

* * *

Звукът от стъпките ни отекваше в каменните стени. Инстинктивно вдигнах ръка към каменния съд със светена вода и се прекръстих. Спомних си какво ми бе казал – водата е символ на Богинята.

– Ела – каза той.

Тръгнахме през безлюдната и тъмна църква към главния олтар, където е бил погребан свети Савен – отшелник, живял в началото на първото хилядолетие. Стените на църквата много пъти са били събаряни и издигани отново.

Има места, които постоянно са разрушавани от войни, гонения, безразличие. Но въпреки това те продължават да бъдат свещени. Минава някой през тях, чувства, че нещо липсва, и отново го изгражда.

Една от статуите с разплатил Христос породи у мен странното усещане, че главата му се движи и той ме следи с поглед.

– Нека да се спрем тук!

Намирахме се пред един олтар на Света Богородица.

– Погледни статуята!

Мария с детето в ръце. Младенецът с вдигнати нагоре ръчички.

Казах му какво виждам.

– Разгледай я по-внимателно! – настоя той.

Взрях се във всеки детайл от дървената скулптура: позлатената боя, пиедесталът, съвършенството, с което художникът бе изваял гънките на наметалото. Ала разбрах какво имаше предвид едва когато забелязах пръста на младенеца.

Въпреки че Исус се намираше в прегръдките на Мария, Той беше този, който я държеше. Ръчичката на детето, вдигната към небесата, сякаш издигаше Богородица във висините. Връщаше я при нейния Годеник.

– Скулпторът, който е сътворил това преди повече от шестстотин години, е знаел какво иска да каже – промълви той.

По дървения под се чуха стъпки. Влезе една жена и запали свещ пред главния олтар.

Постояхме мълчаливо, за да не попречим на негласната ѝ молитва.

„Любовта никога не идва постепенно“, мислех си, докато го гледах как съзерцава Дева Мария. Предишния ден светът имаше смисъл за мен и без неговото присъствие. А сега изпитвах нужда той да е до мен, за да мога да видя истинския блясък на нещата.

Когато жената излезе, той заговори отново:

– Скулпторът е знаел за Великата майка, Богинята, милостивото лице на Бога. Ти ми зададе един въпрос, на който до този момент не успях да дам най-точния отговор. Попита ме къде съм научил всичко това.

Да, бях попитала и той бе отговорил. Но замълчах.

– Учил съм като този скулптор – продължи той. – Приех любовта към висините. Оставих се да бъда воден.

Сигурно си спомняш за онова писмо, в което споменавах, че искам да вляза в манастир. Никога не съм ти казвал, но накрая все пак влязох.

Веднага се сетих за разговора преди беседата. Сърцето ми се разтуптя и се опитах да съсредоточа погледа си върху Дева Мария. Тя се усмихваше.

„Не може да бъде. Влязъл е в манастир, но после го е напуснал. Моля те, кажи ми, че е напуснал семинарията.“

– Вече бях изживял доста бурна младост – продължи той, без да отгатне мислите ми. – Бях видял други народи, друга природа. Бях търсил Бог по всички краища на света. Бях се влюбвал в други жени, бях работил за много хора, вършейки най-различни неща.

Усетих още едно пробуждане. „Трябва да внимавам да не би Другата да се завърне“, казах си, докато погледът ми бе все така прикован в усмивката на Дева Мария.

– Бях обсебен от тайната на живота и се опитвах да я разгада. И за

да си отговоря на въпросите, търсех всеки, за когото ми казваха, че знае нещо. Бях в Индия и в Египет. Запознах се с учители по магия и медитация. Живях сред алхимици и свещеници.

И открих това, което трябваше: че Истината е винаги там, където има Вяра.

Истината е винаги там, където има Вяра. Погледнах пак изтъркани-те камъни на църквата, събаряни толкова пъти и отново поставяни на мястото им. Какво караше човек да бъде толкова упорит, да хвърля толкова труд, за да издига отново този малък храм на едно затънтено място, врязано между планинските върхове?

Вярата.

– Будистите бяха прави, индуистите бяха прави, индианците бяха прави, мюсюлманите бяха прави, евреите бяха прави. Винаги когато човек искрено следва пътя на вярата, е в състояние да се свърже с Бога и да стори чудеса.

Не бе достатъчно обаче да стигна до този извод: трябваше да избирам. Избрах Католическата църква, защото съм израснал с нея и детството ми бе изпълнено с нейните тайнства. Ако се бях родил еврейн, щях да избира юдаизма. Бог е един и същ, въпреки че има стотици имена – просто трябва да избереш някое име, за да го извикаш.

В църквата отново се чува стъпки.

Някакъв мъж се приближи и започна да ни наблюдава. После отиде до главния олтар и взе двата свещника. Работата му сигурно беше да пази църквата.

Спомних си за пазача на параклиса, който не искаше да ни пусне да влезем. Този човек обаче нищо не ни каза.

– Довечера имам среща – каза той, след като човекът излезе.

– Моля те, довърши това, което бе започнал да ми разказваш! Не сменяй темата!

– Постъпих в една семинария, която се намира тук наблизо. В продължение на четири години изучих всичко, каквото можах. Запознах се с просветлените, с харизматиците, с различните течения, които отдавна се опитват да открихнат затворените врати. Открих, че Бог няма нищо общо с палача, който толкова ме плашеше в детството. Имаше някакво движение за завръщане към първородната невинност на християнството.

– С други думи, след две хиляди години най-сетне са разбрали, че трябва да причислят Исус към Църквата – казах аз с известна ирония.

– Ти се шегуваш, но е точно така. Започнах да се уча при един от

игумените на манастира. Според него трябва да приемем огъня на откровението, Светия Дух.

Сърцето ми се свиваше, докато слушах думите му. Дева Мария продължаваше да се усмихва, а младенецът имаше радостно изражение. Някога и аз вярвах в това, но времето, възрастта и усещането, че съм станала по-трезвомислеща и по-практична, постепенно ме отдалечиха от религията. Помислих си колко бих се радвала да си възвърна онази детска вяра, която ме бе съпътствала толкова години и ме бе карала да вярвам в ангели и чудеса. Но бе невъзможно да го сторя само със силата на волята си.

– Игуменът ми каза: „Ако повярваш, че знаеш, накрая наистина ще стигнеш до знанието“ – продължи той. – Започнах да разговарям със себе си, докато стоях в килията. Молех се на Светия Дух да се яви и да ме научи на всичко онова, което исках да знам. Постепенно забелязах, че докато си говоря сам, някакъв по-мъдър глас казва нещата вместо мен.

– И с мен се е случвало същото – прекъснах го аз. Той изчака да продължа, но не бях в състояние да добавя нищо повече.

– Слушам те – каза той.

Нещо бе сковало езика ми. Той използваше хубави думи, а аз не можех да се изразявам по този начин.

– Другата иска да се върне – каза, сякаш бе отгатнал мислите ми. – Другата се страхува да не би да изрече някоя глупост.

– Да – отвърнах, правейки всичко възможно, за да победя страха си. – Много често, когато разговарям с някого и темата ми е интересна, успявам да кажа неща, които никога преди това не съм си помисляла. Сякаш канализирам някакъв чужд разум, който разбира живота много по-добре от мен.

Но това рядко се случва. Обикновено по време на каквото и да е разговор предпочитам да съм слушател.

Струва ми се, че научавам нещо ново, въпреки че накрая забравям всичко.

– Най-голямата изненада за нас сме ние самите – каза той. – Достатъчна ни е вяра колкото синапово зърно, за да преместим тази планина например. Ето това научих. И днес с учудване установявам, че собствените ми думи ме респектират.

Апостолите са били рибари, неграмотни и невежи хора. Но са приели пламъка, спуснал се от небето. Не са се срамували от невежеството си: вярвали са в Светия Дух.

Тази дарба принадлежи на оня, който поиска да я приеме.

Достатъчно е да вярваш, да приемеш и да не се страхуваш, че ще грешиш.

Пред мен Светата Дева се усмихваше. Имаше всички основания да плаче, но се усмихваше.

– Довърши това, което бе започнал да ми разказваш – помолих го аз.

– Това е всичко – отвърна той. – Да приемеш дарбата. И тогава тя ще се прояви.

– Нещата не са толкова прости.

– Не разбираш ли какво искам да кажа?

– Разбирам. Но съм като останалите: страхувам се. Мисля, че това, което се получава толкова лесно при теб или при съседа отсреща, никога не може да се случи при мен.

– Някой ден, когато разбереш, че всички ние сме като това дете пред нас, което ни гледа, нещата ще се променят.

– А дотогава ще ни се струва, че сме достигнали съвсем близо до светлината, а не сме успели да запалим собствената си свещ.

Той нищо не отговори.

– Не ми доразказа за семинарията – казах аз след малко.

– Аз все още съм в семинарията.

И преди да успея да реагирам, стана и отиде в средата на църквата.

Стоях неподвижно. Виеше ми се свят, не разбих какво става. В семинарията!

По-добре беше да не мисля. Бентът се бе пропукал, любовта бе потопила душата ми и вече не можех да я контролирам. Все още имах изход: Другата, която се правеше на строга, а всъщност бе слабохарактерна и се държеше студено, защото се страхуваше. Но аз не я исках. Не можех повече да гледам света през нейните очи.

Мисълта ми бе прекъсната от остър, продължителен звук, издаван сякаш от някаква огромна флейта. Сърцето ми подскочи. След този звук дойде друг, после трети. Обърнах се назад: дървено стълбище водеше към неугледна платформа, която контрастираше с хармонията и студената красота на камъка. Върху платформата имаше стар орган.

Той беше там. Не можех да видя лицето му, защото мястото беше тъмно, ала знаех, че е там.

Станах, но той ме спря с развълнуван глас:

– Пилар! Остани там, където си!

Подчиних се.

– Нека Великата майка ме вдъхнови! – продължи той. – Нека днес музиката бъде моята молитва!

И той започна да свири „Аве Мария“. Сигурно беше около шест вечерта – часа на вечерната молитва, в който светлината се смесва с мрака. Звучите на органа отекваха в празната църква, сливаха се с камъните и със статуите, свидетели на историята и на вярата. Затворих очи, за да позволя на музиката да се слее със самата мен, да освободи душата ми от страховете и вината, да ми напомня винаги, че съм по-добра и по-силна, отколкото си мисля.

Изпитах огромно желание да се помоля – случваше ми се за пръв път, откакто се бях отделила от пътя на вярата. Въпреки че седях на пейката, душата ми бе коленичила в краката на Богородица, която се намираше пред мен, жената, която каза

Да,

когато можела да отговори „Не“ – ангелът щял да потърси друга и това нямаше да бъде никакъв грях пред Господа, защото Бог много добре знае колко слаби са чедата му. Но тя каза

да бъде Твоята воля

дори когато почувствала, че заедно с думите на ангела трябвало да приеме и всичките болки и страдания, отредени ѝ от съдбата, а със сърцето си видяла как любимият ѝ син напуска дома си, видяла хората, които щели да го последват, а после да се отрекат от него, но

да бъде Твоята воля

дори когато в най-светия ден от живота на една жена тя е трябвало да роди сред животните в обора, защото така е трябвало да стане според Светото писание,

да бъде Твоята воля

дори когато отчаяно търсила сина си по улиците, а го намерила в храма. И той ѝ казал да не го смущава, защото имал други задължения и задачи, които да изпълнява,

да бъде Твоята воля

дори когато разбрала, че ще продължава да го търси до края на

дните му, а сърцето ѝ било пронизвало от кинжала на болката, защото знаела, че той бил преследван и заплашван, и се страхувала за всяка минута от живота му,

да бъде Твоята воля

дори когато го видяла сред тълпата, но не успяла да се приближи до него,

да бъде Твоята воля

дори когато помолила да му съобщят, че е дошла да го види, а нейният син изпратил да ѝ кажат „Моя майка и Мои братя са тия, които слушат словото Божие и го изпълняват“,

да бъде Твоята воля

дори когато накрая всички се разбягали и само тя заедно с друга жена и един от сподвижниците му останала до кръста, понасяйки подигравките на враговете и малодушието на приятелите,

да бъде Твоята воля.

Да бъде Твоята воля, Господи! Защото Ти знаеш колко слаби са сърцата на Твоите чеда и стоварваш върху всеки един бремето, което той може да понесе. Опитай се да разбереш любовта ми – защото тя е единственото нещо, което наистина ми принадлежи и което бих могла да отнеса в другия живот! Направи така, че тя да се запази смела и чиста и да оцелее сред пропастите и капаните на живота!

Органът замлъкна, а слънцето се скри зад планината – сякаш се подчиниха на една и съща Ръка. Молбата му бе изпълнена, а негова молитва е била музиката. Отворих очи и видях, че в църквата е съвсем тъмно – само образът на Светата Дева бе осветен от една самотна свещ.

Отново чух стъпките му да се приближават към мен. Пламъкът на тази единствена свещ освети сълзите и усмивката ми, която не бе толкова хубава като на Богородица, но показваше, че сърцето ми е живо.

Той стоеше и ме гледаше, аз също го гледах. Ръката ми потърси неговата ръка и я откри. Почувствах, че този път неговото сърце бие по-бързо – стори ми се, че почти го чувам в настъпилата тишина.

Моята душа обаче бе спокойна, а сърцето ми – укротено.

Хванах ръката му и той ме прегърна. Не знам колко дълго сме

стояли така в краката на Светата Дева, защото времето бе спряло.

Тя ни гледаше. Селското момиче, което бе казало „Да“ на съдбата си. Жената, която бе приела да носи в утробата си Божия Син, а в сърцето си – любовта на Богинята. Тя сигурно можеше да ме разбере.

Не исках да питам за нищо. Достатъчни бяха само тези мигове, прекарани в църквата, за да оправдаят цялото пътуване. Достатъчни бяха четирите дни с него, за да оправдаят цялата тази година, през която нищо особено не се бе случило.

Ето защо не исках да питам за нищо. Излязохме от църквата, хванати за ръце, и се прибрахме в стаята. Семинарията, Великата майка, срещата, на която той трябваше да отиде тази вечер... всичко това ме караше да се чувствам замаяна.

Тогаваше дадох сметка, че както аз, така и той искаме душите ни да поемат в една и съща посока. Но съществуваше семинарията във Франция, съществуваше Сарагоса... Сърцето ми се сви. Погледнах към средновековните къщи, към кладенеца, където бяхме стояли предишната вечер. Спомних си за мълчанието и за тъжното лице на Другата жена, която някога бях.

„Боже, опитвам се да си възвърна вярата. Не ме изоставяй по средата на пътя!“ – помолих се аз, прогонвайки страха си.

Той поспал малко, а аз отново се събудих преди него и се загледах в тъмния прозорец. Станахме, вечеряхме с хазаите, които никога не разговаряха на масата, и той поиска ключ от къщата, като се обърна към жената:

– Тази вечер ще се приберем късно.

– Младите трябва да се забавляват и да прекарват празниците колкото може по-весело – отговори тя.

– Трябва да те попитам нещо – казах аз веднага щом седнахме в колата. – Опитвам се да избегна този въпрос, но е невъзможно.

– За семинарията ли?

– Именно за нея. Не мога да разбера защо.

„Въпреки че сега няма значение дали ще разбера, или не“, помислих си.

– Винаги съм те обичал – започна той. – Имал съм и други жени, но винаги съм обичал теб. Носех медальона със себе си, като се надявах, че един ден ще ти го върна и ще имам смелостта да кажа: „Обичам те.“

Всички пътища по света ме връщаха обратно при теб. Пиших ти писма и отварях твоите със страх, защото в някое от тях ти можеше да ми съобщиш, че си срещнала някой друг.

По същото време разбрах, че съм призван да водя духовен живот. Откликнах на този повик, защото той, както и ти, беше част от детството ми. Открих, че Бог заема много важно място в моя живот и че няма да бъда щастлив, ако не следвам призванието си. Пред очите ми непрекъснато бе лицето на Христос, откривах го във всеки срещнат бедняк.

Той замълча и аз реших да не настоявам. След двацет минути спря и слязохме от колата.

– В Лурд сме. Във Франция – каза той. – Трябва да дойдеш тук през лятото.

Това, което виждах сега, бяха безлюдни улици, затворени магазини, хотели със стоманени решетки на входа.

– Шест милиона души идват тук през лятото – продължи той с въодушевление.

– На мен ми прилича по-скоро на град-призрак.

Минахме по някакъв мост и се озовахме пред огромна желязна врата с ангели от двете ѝ страни. Едното крило беше отворено и ние влязохме.

– Довърши това, което започна да ми разказваш! – помолих го аз, въпреки че малко преди това бях решила да не настоявам. – Говори ми за лицето на Христос, което откриваш у хората.

Разбрах, че той няма да продължи разговора. Може би нито мястото, нито моментът бяха подходящи за това. Но след като веднъж го бе започнал, трябваше да го довърши.

Тръгнахме по един просторен булевард, а отстрани се виждаха заснежени полета. В дъното се открояваше силуетът на някаква катедрала.

– Довърши това, което започна да ми разказваш! – повторих аз.

– Знаеш останалото. Влязох в семинарията. През първата година помолих Бог да ми помогне да превърна любовта си към теб в любов към всички хора. На втората година почувствах, че Бог започва да ме чува. На третата година, въпреки че продължавах да тъгувам много по теб, се уверих, че тази любов постепенно се превръща в милосърдие, молитви и помощ за нуждаещите се.

– Защо тогава ме потърси отново? Защо пак запали у мен този огън? Защо ме научи на упражнението на Другия и ме накара да разбере колко еснафско е съществуването ми?

Думите ми бяха объркани, гласът ми трепереше. Виждах как с всяка изминала минута той се доближава до семинарията и се отдалечава от мен.

– Защо се върна? Защо ми разказваш тази история едва днес, когато

виждаш, че отново започвам да те обичам?

Той не отговори веднага.

– *Сигурно* ще ти се стори глупаво.

– Няма да ми се стори глупаво. Вече не се страхувам, че ще изглеждам смешна. Ти ме научи на това.

– Преди два месеца моят игумен ме помоли да отида с него до дома на една жена, която бе починала и бе дарила цялото си имущество на нашата семинария. Тя живееше в Сен Савен и игуменът трябваше да направи пълен опис на всичките ѝ вещи.

Катедралата в дъното се приближаваше все повече до нас. Интуицията ми подсказваше, че щом стигнем до нея, разговорът ще бъде прекъснат.

– Не спирай – казах аз. – Дължиш ми обяснение.

– Спомням си мига, когато влязох в къщата. Прозорците гледаха към Пиренеите и целият интериор бе огрян от слънчевата светлина, отразена в блясъка на снега. Започнах да правя опис на вещите, но скоро се отказах.

Открих, че тази жена е имала съвсем същия вкус като моя. Притежаваше плочи, които и аз бих си купил, с мелодии, които много би ми харесвало да слушам, гледайки пейзажа навън. По етажерките имаше много книги, някои от които бях чел, а останалите бих искал да прочета. Разгледах мебелите, картините, всички дребни предмети, разпръснати из къщата – сякаш самият аз ги бях избирал.

От този ден нататък не можех да спра да мисля за къщата. Всеки път, когато влизах в параклиса да се моля, си спомнях, че не съм се отказал напълно от светския живот. Представях си, че живея с теб в къща, подобна на тази, че слушаме същата музика, съзерцавайки снега в планината и огъня в камината. Представях си как децата ни тичат из къщата и играят по поляните около Сен Савен.

Въпреки че никога не бях влизала в тази къща, знаех как точно изглежда. И пожелах той да не казва нищо повече, за да мога да мечтая.

Но той продължи.

– Преди две седмици почувствах такава мъка в душата си, че не издържах. Потърсих моя игумен и му разказах всичко. Разказах му за любовта ми към теб и за усещането, което изпитах, докато правех опис.

Завалях ситен дъжд. Наведох глава и се загърнах в палтото си. Страхувах се да чуя останалото.

– Тогава игуменът ми каза: „Има много начини да служиш на Господ. Ако мислиш, че това е съдбата ти, приеми я. Само този, който е

щастлив, може да дарява щастие на околните.“

„Не знам дали това е съдбата ми – отговорих аз на игумена. – В сърцето ми настъпи спокойствие, откакто реших да вляза в манастир.“

„Върви тогава и премахни всички съмнения – каза той. – Избери между светския живот и семинарията. Но трябва да си целият, телом и духом, на избраното от теб място. Царство, което е разделено на две, не може да устои на атаките на противника. Човек, разкъсан от съмнения, не може да се бори достойно с живота.“

Бръкна в джоба си и извади някакъв предмет. Беше ключ.

– Игуменът ми даде ключа от къщата. Каза, че ще изчака с продажбата на вещите. Знам, че иска аз да отида отново там с теб.

Той организира и беседата в Мадрид, за да можем да се срещнем отново.

Погледнах ключа в ръката му и леко се усмихнах. Дълбоко в мен обаче сякаш забиха камбани и небето се разтвори. Той щеше да служи на Бог по друг начин – като бъде до мен. И аз щях да се боря за това.

– Вземи този ключ – каза той.

Протегнах ръка и прибрах ключа в джоба си.

Катедралата беше вече пред нас. Преди да успее да кажа каквото и да било, някакъв човек го видя и дойде да го поздрави. Продължаваше да ръми и не знаех колко време щяхме да стоим тук. Непрекъснато си мислех, че нямам други дрехи освен тези и че не бива да ги измокра.

Опитах се да се концентрирам върху това. Не исках да мисля за къщата, не исках да мисля за нещата, които се носеха между небето и земята, очаквайки ръката на съдбата.

Той ме извика и ме запозна с няколко души. Попитаха ни къде сме отседнали и когато той спомена Сен Савен, някой каза, че там бил погребан свят отшелник. Добавиха, че именно той открил кладенеца, който се намираще на средата на площада, и че първоначално градът бил нещо като убежище за духовниците, които изоставяли живота в градовете и отивали в планината, за да търсят Бог.

– Те още са тук – каза друг.

Не знаех дали тази история е истинска, нито пък кои са „те“.

Постепенно надойдоха още хора и групата се отправи към входа на пещерата. Някакъв възрастен човек се опита да ми каже нещо на френски, но като видя, че не разбирам добре, премина на провлачен испански:

– Вашият приятел не е като другите. Той върши чудеса.

Нищо не отговорих, но си спомних онази вечер в Билбао, когато някакъв човек отчаяно го бе търсил. Той не ми каза къде е бил, а и това

не ме интересуваше. Мисълта ми бе съсредоточена върху една къща. Знаех как точно изглежда, какви книги и плочи има вътре, как е подредена, какъв е пейзажът около нея.

Някъде по света една съвсем истинска къща чакаше да я открием някога. Къща, в която щях спокойно да чакам завръщането му. Къща, в която щях да чакам детето ни да си дойде от училище, да изпълни стайте с весел смях и да не остави нито един предмет на мястото, където е бил поставен.

Групата вървеше мълчаливо под дъжда. Най-сетне стигнахме до мястото, където се бе явила Дева Мария. Изглеждаше точно така, както си го бях представяла: пещерата, статуята на Света Богородица, а зад стъклена преграда – изворът с чудодейната вода. Някои поклонници се молеха, други бяха насядали, мълчаливи, със затворени очи. Пред пещерата течеше река и шумът на водата ме успокои. Отправих кратка молитва към Светата Дева – молах я да ми помогне, защото не исках сърцето ми пак да страда.

„Щом болката е неизбежна, нека да дойде по-скоро – мислех си. – Защото имам цял живот пред себе си и трябва да го изживея по възможно най-добрия начин. Ако той трябва да избира, то нека го стори веднага. Аз ще го чакам. Или ще го забравя.

Да чакаш боли. Да забравиш също боли. Но да не можеш да вземеш решение е най-тежкото страдание.“

Дълбоко в сърцето си почувствах, че тя е чула молбата ми.

Сряда, 8 декември 1993 г.

Когато часовникът на катедралата удари дванайсет в полунощ, групата около нас доста се бе увеличила. Бяха около стотина души, измежду които свещеници и монахини, застанали под дъжда в съзерцание на статуята.

– Здравей, Богородице на Непорочното зачатие! – каза някой до мен, след като отзвучаха ударите на часовника.

– Здравей! – отвърнаха всички, като изръкопляскаха. Един от пазачите веднага се приближи и помоли да не вдигаме шум, тъй като смущаваме другите поклонници.

– Дошли сме отдалеч – каза един мъж от групата ни.

– Те също са дошли отдалеч – отговори пазачът, сочейки към другите хора, които се молеха под дъжда. – Но се молят мълчаливо.

Вътре в себе си пожелах пазачът да разтури групата. Исках да остана насаме с него далеч оттук, да държа ръцете му и да му разкрия чувствата си. Трябваше да говорим за къщата, за плановете ни, за любовта... Трябваше да го успокоя, да дам външен израз на обичта си, да му кажа, че може да постигне мечтата си, защото ще бъда до него и ще му помагам.

Пазачът бързо се отдалечи и един от духовниците започна някаква молитва с тих глас. Когато стигнахме до Кредото, с което завършваше поредицата от молитви, всички притихнаха и затвориха очи.

– Какви са тези хора? – попитах аз.

– Харизматици – отвърна той.

Бях чувала тая дума, но не знаех какво означава. Той разбра и ми обясни:

– Това са хора, които приемат огъня на Светия Дух – огъня, който Исус е оставил и от който малцина са запалили свещите си. Тези хора са много близо до изконната истина за християнството в оная епоха, когато всички са умеели да вършат чудеса. Води ги Жената, Облечена в Слънце – посочи той с поглед Светата Дева.

Групата тихо запя, сякаш се подчиняваше на някаква невидима сила.

– Но ти трепериш от студ! Не е нужно да участваш – каза той.

– Ти ще останеш ли?

– Ще остана. Това е моят живот!

– Тогава и аз искам да участвам – отвърнах, въпреки че предпочитах да съм далеч оттук. – Щом това е твоят живот, искам да се науча да бъда част от него.

Групата продължаваше да пее. Затворих очи и се опитах да следя мелодията, въпреки че не говорех добре френски. Повтарях звуците, без да разбирам значението на думите. По този начин времето минаваше по-бързо.

Скоро всичко това щеше да свърши и тогава щяхме да се върнем в Сен Савен, само ние двамата.

Продължавах да пея механично. Постепенно осъзнах, че мелодията ме завладява: сякаш беше живо същество и ме хипнотизираше. Вече не усещах студа, не обръщах внимание на дъжда, забравих, че нямам други дрехи. Музиката ме караше да се чувствам добре, радваше духа ми, пренасяше ме във времето, когато Бог беше най-близо до мен и ми помагаше.

Бях се отдала изцяло на това усещане, когато музиката спря.

Отворих очи. Този път не беше пазачът, а някакъв монах, който се приближи до един от свещениците в групата. Поговориха тихо и монахът се отдалечи.

Свещеникът се обърна към нас и каза:

– Ще трябва да отидем да се молим на отсрещния бряг на реката.

Мълчаливо се отправихме към посоченото място. Минахме по моста пред пещерата и отидохме на другия бряг. Мястото беше още по-красиво: дървета, запустяло поле и реката, която сега се намираще между нас и пещерата. Оттук можехме да видим съвсем ясно осветената статуя и да отпуснем гласовете си без неудобното чувство, че пречим на другите да се молят.

Като че ли цялата група изпитваше подобно усещане, защото хората запяха по-силно и вдигнаха глави към висините, посрещайки с усмивка дъждовните капки, които се стичаха по лицата им. Някой вдигна ръце и в следващия миг всички сториха същото, като накланяха ръцете си ту на едната, ту на другата страна в зависимост от ритъма на мелодията.

Стараех се да се отпусна, като в същото време внимателно следях какво правят другите. До мен един свещеник пееше на испански и аз се опитвах да повтарям думите му. Призоваваше Светия Дух и Светата Дева да се явят и да излеят своята благословия и чудодейната си власт върху всеки от нас.

– Нека ни осени дарбата за езици – каза друг свещеник, като повтори думите си на испански, италиански и френски.

Не разбрах какво стана след това. Всеки един от тези хора започна да говори на език, който не приличаше на никой от по-често срещаните езици. Приличаше по-скоро на шум, отколкото на някаква реч, а думите сякаш идваха направо от душата, без да имат някакъв логически смисъл. Веднага си спомних за разговора ни в църквата, когато той заговори за Откровението и каза, че мъдростта се състои в това да се вслушаш в собствената си душа.

„Може би това е езикът на ангелите“, помислих си. Опитах се да подражавам на останалите, но се чувствах смешна.

Всички бяха приковали очи в Светата Дева на другия бряг на река-та и сякаш бяха изпаднали в транс. Потърсих го с поглед и видях, че е доста далеч от мен. Бе вдигнал ръце към небето и произнасяше бързо някакви думи, като че ли говореше с нея. Усмиваше се, кимаше утвърдително, а от време на време на лицето му се изписваше изненада.

„Това е неговият свят“, помислих си.

Всички тези неща започнаха да ме плашат. Мъжът, когото исках да имам до себе си, твърдеше, че Бог е в същото време и жена, говореше на неразбираеми езици, изпаднаше в транс и като че ли бе по-близо до ангелите, отколкото до мен. Къщата в планината ми се струваше все по-недействителна, сякаш принадлежеше на един свят, който той бе оставил зад себе си.

Всички тези дни – от беседата в Мадрид досега – ми приличаха на сън, на пътуване извън времето и пространството на моя живот. Сънят впрочем беше с привкус на някакъв нов свят, на роман, на нови приключения. Колкото и да се съпротивлявах, знаех, че любовта лесно пламва в сърцето на жената и бе въпрос само на време, за да позволя на вятъра да я разпали, а на водата – да разруши стените на бента. Колкото и да не бях склонна на това в началото, все пак вече бях обичала и мислех, че знам как да се справя с положението.

Но тук имаше нещо, което не можех да разбера. Това не беше католицизмът, на който ме бяха учили в колежа. Не така си представях мъжа на моя живот!

„Мъжът на живота ми, колко странно“, казах си, учудена от мисълта си.

Но тук, край реката, пред пещерата, изпитах страх и ревност. Страх, защото всичко това бе ново за мен, а новото винаги ме е плашело. Ревност, защото постепенно разбирах, че любовта му е по-силна, отколкото предполагах, и се разпростира на такива места, където никога не бях стъпвала.

„Прости ми, Богородице! Прости ми, че съм жалка, дребнава и не искам да споделям с никого любовта на този мъж!“ А ако наистина неговото призвание е да се откаже от света, да се затвори в семинарията и да разговаря с ангелите?

Колко ли време ще се бори със себе си, преди да напусне къщата, книгите и плочите, за да се върне към истинския си път? А дори и никога да не се върне в семинарията, каква ли цена ще трябва да платя самата аз, за да го задържа далеч от истинската му мечта?

Всички изглеждаха съсредоточени върху това, което вършеха, с изключение на мен. Не откъсвах очи от него, а той говореше на езика на ангелите.

На мястото на страха и ревността дойде самотата. Той разговаряше с ангелите, а аз бях сама.

Не знам какво ме накара да се опитам да говоря на този странен език – може би крещящата необходимост да се срещна с него, да му кажа какво чувствам. Може би защото душата ми изпитваше нужда да разговаря с мен самата – сърцето ми бе изпълнено със съмнения и искаше да получи отговор.

Не знаех какво точно да направя, не можех да се освободя от усещането, че съм смешна. Но тук имаше мъже и жени от всички възрасти, духовници и светски люде, послушници и монахини, студенти и старци. Това ме окуражи и помолих Светия Дух да ми помогне да преодоля барьерата на страха.

„Опитай! – казах на самата себе си. – Достатъчно е да отвориш уста и да се осмелиш да изговаряш думи, които не разбираш. Опитай!“

Реших да опитам. Но преди това се помолих предстоящата нощ – след този ден, толкова дълъг, че дори не си спомнях вече кога е започнал – да бъде богоявление, ново начало за мен.

Бог сякаш ме чу. Думите започнаха да излизат по-лесно и постепенно да губят значението на човешкия език. Срамът ми се стопи, изпълних се с доверие, а новият език течеше гладко. Въпреки че не разбирах нищо от това, което казвах, за душата ми то имаше някакъв скрит смисъл.

Самият факт, че имах достатъчно смелост да изговарям безсмислени думи, ме въодушевяваше. Бях свободна, не се налагаше да търся или да давам обяснения за постъпките си. Тази свобода ме издигаше до небето, където ме приемаше в обятията си една по-голяма, все-опрошаваща Любов.

„Като че ли вярата ми се възвръща“, мислех си, изненадана от чудесата, които любовта бе в състояние да извърши. Чувствах, че Светата

Дева ме е взела в скута си и ме е покрила с наметалото си, за да ме стопли. Странните думи излизаха все по-бързо от устата ми.

Неусетно започнах да плача. Обзелата ме радост преизпълваше сърцето ми. Беше по-силна от страховете, от предишната ми дребнава самоувереност, от желанието ми да контролирам всяка секунда от живота си.

Знаех, че този плач също е дарба, защото в училището за монахини ми бяха казали, че светите хора плачат, когато изпаднат в екстаз. Отворих очи и потънах в съзерцание на тъмното небе, усещайки как сълзите ми се смесват с дъжда. Земята беше жива, водата, която падаше отгоре, възпроизвеждаше отново чудото на небесните висини. Ние бяхме част от това чудо.

– Колко е хубаво, че Бог може да бъде жена! – промълвих аз, докато другите пееха. – Ако е така, то именно неговата женска същност ни е научила да обичаме.

– Хайде да се наредим по осем души в кръг и да се помолим – каза свещеникът на испански, италиански и френски.

Отново се почувствах обърквана, не разбирах какво става. Някой се приближи и сложи ръка на рамото ми. Друг стори същото от другата ми страна.

Така прегърнати, осем души застанахме в кръг. След това се наведохме напред и главите ни се докоснаха.

Бяхме образували нещо като палатка от човешки тела. Дъждът се бе поусилил, но никой не му обръщаше внимание. Положението, в което бяхме застанали, концентрираше топлината и енергията на всеки от нас.

– Нека Непорочното зачатие помогне на сина ми да открие своя път – чух гласа на мъжа, който ме бе прегърнал отдясно. – Искам да се помолим за сина ми.

– Амин – отвърнахме ние и казахме една молитва.

– Нека Непорочното зачатие ме осени и събуди у мен дарбата да лекувам – каза някаква жена от нашата „палатка“. – Нека да кажем още една молитва.

Казахме отново „Амин“ и се помолихме. Всеки отправяше някаква молба и останалите го подкрепяха с молитви. Учудвах се на себе си, защото се молах като дете и също като децата вярвах, че това, за което се моля, ще бъде изпълнено.

Групичката замлъкна за част от секундата. Разбрах, че е дошъл моят ред да помоля за нещо. При всяко друго обстоятелство по-скоро бих

умряла от срам, отколкото да произнесе и една дума. Но тук имаше някакво Присъствие, което ми вдъхваше доверие.

– Нека Непорочното зачатие ме научи да обичам като Нея – казах аз. – Нека тази любов ме възвиси, а също и мъжа, когото обичам. Да отправим една молитва за това!

Помолихме се заедно и отново изпитах усещането за свобода. Години наред бях водила борба със сърцето си, понеже се страхувах от мъката, от страданието, от това, че можех да бъда изоставена... Винаги съм знаела, че истинската любов е над всичко това и че е по-добре да умреш, отколкото да престанеш да обичаш.

Но мислех, че само другите имат нужната смелост. А сега, в този момент, открих, че и аз съм способна на това. Дори и да означава напускане, самота, мъка, любовта си струва всяко сентаво от цената.

„Не бива да мисля повече за тези неща, трябва да се съсредоточа върху ритуала!“ Свещеникът, който водеше групата, поиска да се разделим и да се помолим за болните. Хората се молеха, пееха и танцуваха под дъжда, славейки Бог и Дева Мария. От време на време всички заговаряха на странни езици и поклащаха ръцете си, вдигнати към небето.

– Някой от присъстващите има болна снаха. Нека знае, че е излекувана! – каза по едно време някаква жена.

Отново се чуха молитви и радостни песни, прекъсвани от гласа на същата тази жена.

– Някой от тази група е изгубил наскоро майка си. Нека вярата не го напуска, защото майка му се радва на небесната благодат.

По-късно той ми каза, че това е дарбата да пророкуваш и че някои хора предчувстват както отдалечени в пространството събития, така и неща, които предстои да се случат съвсем скоро.

Но дори и без да го знаех, аз вярвах в силата на гласа, който говореше за чудеса. Очаквах в даден момент той да спомене за любовта между двама души, които бяха тук. Надявах се тя да каже, че тази любов е благословена от всички ангели, светци, от Бога и от Богинята.

Не знам колко време продължи ритуалът. Хората пак заговориха на странни езици, пяха и танцуваха с вдигнати към небето ръце, молиха се за стоящия до тях, поискаха да станат чудеса, разказаха за случаи, в които се е проявила Божията благодат.

Накрая свещеникът, който ръководеше церемонията, каза:

– Нека се помолим, пеейки, за всички, които участват за пръв път в това харизматично обновление!

Явно не бях единствената. Това ме успокои. Всички изпяха една

молитва. Този път само слушах и се молах Божията благодат да ме осени. Имах голяма нужда от нея.

– Хайде да приемем благословията – каза свещеникът.

Обърнахме се към осветената пещера на другия бряг на реката. Свещеникът отпрати няколко молитви и ни благослови. После всички се целунахме, пожелахме си да е щастлив денят на Непорочното зачатие и всеки пое по своя път.

Той се приближи. Изглеждаше по-весел от друг път.

– Мокра си до кости!

– Ти също – отвърнах аз, като се засмях. Качихме се в колата и се върнахме в Сен Савен.

Толкова много бях жадувала за този миг, а когато той настъпи, вече не знаех какво да кажа! Не можех да говоря нито за къщата в планината с книгите и плочите, нито за ритуала, странните езици и молитвите в палатките.

Той живееше в два свята. Някъде във времето тези светове се сливаха в един и аз трябваше да открия как точно става това.

Ала в този момент думите нямаха никакъв смисъл. Човек открива любовта, обичайки.

– Имам само още един пуловер – каза той, когато се прибрахме в стаята. – Вземи го, аз утре ще си купя друг.

– Ще сложим дрехите върху радиатора и до утре ще са сухи – отвърнах аз. – Освен това мога да облека и блузата, която изпрах вчера.

За няколко мига настъпи мълчание.

Дрехи. Голота. Студ.

После той извади от малкото си куфарче друга риза.

– Можеш да спиш с нея.

– Добре.

Изгасих. В тъмното съблякох мокрите си дрехи, прострях ги върху радиатора и го усилих докрай.

Светлината от уличната лампа обаче бе достатъчна, за да види той силуета ми и да разбере, че съм гола. Облякох ризата му и се пяхнах под завивките в леглото си.

– Обичам те – чух гласа му.

– Уча се да те обичам – отвърнах аз. Той запали цигара.

– Мислиш ли, че някога ще настъпи подходящият миг?

Разбрах за какво говори. Станах, отидох до ръба на леглото му и и седнах. Той хвана ръката ми и постояхме така няколко минути. После погалих косата му.

– Не трябваше да питаш. Любовта не задава много въпроси. Щом започнем да мислим, започваме и да се страхуваме. Този страх е необясним и няма смисъл да се опитваме да го изразим с думи.

Може би това е страхът да не презрат чувствата ти, да не бъдеш отблъснат или пък да не развалиш магията.

Ето защо не се пита – действа се. Поемат се рискове, както ти самият си казвал вече толкова пъти.

– Знам. Никога по-рано не съм питал.

– Сърцето ми вече е твое – отвърнах аз, като се престорих, че не съм чула думите му. – Утре може да си тръгнеш, но винаги ще си спомням чудото през тези дни – романтичната любов, шанса, мечтата.

Ала мисля, че Бог в безграничната си мъдрост е скрил Ада някъде в Рая. За да бъдем винаги нащрек. За да не ни позволи да забравим стълба на Строгостта, докато изживяваме радостта от Неговото Милосърдие.

Ръцете му докоснаха по-смело косите ми.

– Бързо възприемаш – каза той.

Думите му ме учудиха. Но след като човек повярва, че знае, наистина научава.

– Не мисли, че съм недостъпна – казах аз. – Била съм с много мъже. Дори ми се е случвало да се любя с почти непознати.

– На мен също.

Опитваше се да го приеме като нещо естествено, но по начина, по който докосваше главата ми, усетих, че не му е лесно да преглътне думите ми.

– Необяснимо как обаче от днес сутринта отново съм девствена. Не се опитвай да разбереш, защото само една жена би могла да разбере какво имам предвид. Преоткривам любовта, а това изисква време.

Ръката му се плъзна по косите ми и докосна лицето ми. Целунах го леко по устните и се върнах в леглото си.

Не можех да си обясня защо постъпих така. Не знаех дали го правя, за да го привлека още по-силно, или за да не му отнемам свободата.

Но изминалият ден бе доста дълъг. Бях прекалено изморена, за да мисля.

Прекарах една много спокойна нощ. По някое време ми се стори, че съм будна, въпреки че продължавах да спя. Някаква жена се появи и ме взе в скута си, а аз сякаш я познавах отдавна, може би затова се почувствах закрияна и обичана.

Събудих се в седем сутринта – беше ми много горещо. Сетих се, че бях усилила радиатора докрай, за да изсъхнат дрехите. Все още не се бе

разсъмнало и се опитах да стана безшумно, за да не го събудя.

Щом станах, видях, че го няма.

Изпаднах в паника. Другата веднага се събуди и ми каза: „Виждаш ли? Той разбра, че ще се съгласиш, и изчезна. Като всички мъже.“

Паниката ми непрекъснато растеше. Самата аз не губех самообладание, но Другата не спираше да говори:

„Все още съм тук. Ти позволи на вятъра да промени посоката си, отвори вратата и любовта нахлу в живота ти. Ако действаме бързо, ще успеем да овладеем положението.“

Налагаше се да разсъждавам по-практично. Да взема мерки.

„Той си тръгна – продължаваше Другата. – Трябва да се махнеш от това затънтено място. Животът ти в Сарагоса все още е непокътнат: върни се бързо, преди да си изгубила постигнатото с толкова усилия!“

„Той сигурно е имал основание да го направи“, помислих си.

„Мъжете винаги имат някакви основания – отговори Другата. – Но истината е, че накрая винаги изоставят жените.“

В такъв случай трябваше да помисля как да се върна в Испания. Нуждаех се умът ми да е зает с нещо.

„Да започнем с практичната страна на въпроса: парите“, каза Другата.

Нямах нито сентаво. Трябваше да изляза, да се обадя по телефона на родителите си за тяхна сметка и да чакам да ми изпратят пари, за да се върна.

Но днес е почивен ден, парите ще пристигнат най-рано утре. Какво ще ям? Как да обясня на хазаите, че трябва да изчакаат два дни, докато им платя?

„По-добре нищо не им казвай“, посъветва ме Другата. Да, тя имаше опит, знаеше как да се справи в подобна ситуация. Не беше някакво влюбено момиченце, което губи самообладание, а жена, която винаги е знаела какво иска от живота. Трябваше да остана тук и да се престоря, че нищо не се е случило и че го чакам да се върне. А когато пристигнеха парите, щях да им платя и да си тръгна.

„Много добре! – каза Другата. – Ти пак ставаш такава, каквато си беше. Не бъди тъжна, един ден ще срещнеш мъж, когото да обичаш без никакъв риск.“

Взех си дрехите от радиатора – бяха съвсем сухи. Трябваше да разбера в кое от близките градчета има банка, да се обадя по телефона, да направя нещо. Докато мисълта ми е заета с това, няма да имам време да плача и да тъгувам.

Едва тогава забелязах някаква бележка:

„Отивам до семинарията. Пригответи си нещата, защото довечера тръгваме за Испания. Ще се върна късно следобед.“

И най-отдолу бе написал: „Обичам те.“ Притиснах бележката до сърцето си, изпитвайки едновременно срам и облекчение. Усетих, че Другата съвсем се смали, учудена от бележката.

И аз го обичах. С всяка изминала минута, с всяка секунда тази любов растеше и ме преобразяваше. Отново бях повярвала в бъдещето и се опитвах постепенно да си възвърна вярата в Бога.

И всичко това благодарение на любовта!

„Не искам да разговарям повече със собствената си глупост – зарекох се аз, като окончателно затръшнах вратата пред Другата. – Все едно е дали ще паднеш от третия или от стотния етаж.“

Ако ще падам, то нека да е отвисоко.

* * *

– Елате да закусите, преди да излезете – каза ми жената.

– Не знаех, че говорите испански – изненадах се аз.

– Границата е близо. В Лурд през лятото идват доста туристи. Ако не знам испански, няма да мога да давам стаи под наем.

Тя приготвяше препечени филийки и кафе с мляко. Започнах да настройвам духа си така, че да издържа до края на деня; знаех, че всеки час щеше да ми се струва година. Надявах се закуската да ме поразсее.

– Откога сте женени? – попита ме жената.

– Той беше първата ми любов – отвърнах аз. Бе достатъчно.

– Виждате ли онези остри върхове? – продължи жената. – Първата ми любов загина в планината.

– Но после сте срещнали друг.

– Да, срещнах. И успех отново да намеря щастието. Странно нещо е съдбата: почти никоя от жените, които познавам, не се омъжи за първата си любов.

А тези, които се омъжиха, все повтарят, че са пропуснали нещо важно, че не са изживели всичко, което е трябвало да изживеят.

Изведнъж тя спря да говори.

– Извинявайте! Не исках да ви обидя!

– Но вие не ме обиждате!

– Все поглеждам към кладенеца и си мисля: по-рано никой не е знаел къде има вода, докато един ден свети Савен решил да копае и я открил. Ако не го беше направил, градът щеше да е там долу, до реката.

– Но какво общо има това с любовта? – попитах аз.

– Този кладенец доведе хората с техните надежди, мечти, конфликти. Някой се е осмелил да търси вода, водата се е появила и всички са се събрали около нея. Струва ми се, че когато не се боим да търсим любовта, тя се появява и в крайна сметка ние ставаме все по-достойни за любовта на другите. Когато някой ни обича, всички започват да ни обичат.

И обратно, когато сме сами, се чувстваме още по-самотни. Колко странен е животът!

– Чували ли сте за една книга, която се казва „Книга на промените“? – попитах я аз.

– Не съм чувала.

– В нея е казано, че цял един град може да бъде преместен на друго място, но не и един кладенец. Влюбените се срещат, утоляват жаждата си, построяват къща и отглеждат децата си около кладенеца.

Но ако един от двамата реши да си тръгне, кладенецът не може да го последва. При него остава изоставената любов, въпреки че е пълна със същата чиста вода отпреди.

– Дъще, ти говориш като старица, която много е страдала!

– Не. Просто винаги съм се страхувала. Никога не съм копала кладенец. Правя го сега, в момента, и не трябва да забравям риска.

Имах нещо в джоба си, което ми тежеше. Когато го напипах, сърцето ми се сви. Изпих си кафето набързо. Ключът! Ключът беше у мен.

– Научих, че имало някаква жена в тоя град, която починала и завещала всичко на семинарията в Тарб. Знаете ли къде се намира къщата ѝ?

Излязохме навън и жената ми я показа. Бе една от средновековните къщи около площадчето, а задната ѝ част гледаше към долината и планинските върхове.

– Двама свещеници ходиха там преди около два месеца и...

Тя ме погледна, а на лицето ѝ се изписа съмнение.

– И единият от тях приличаше на мъжа ти – довърши жената след дълга пауза.

– Бил е той самият – казах ѝ аз на излизане, доволна, че позволих на детето в мен да стори тази лудория.

Стоях пред къщата и не знаех какво да правя. Мъглата покриваше всичко и ми се струваше, че съм в някаква сива нереалност, от която изникват странни фигури и ни водят на още по-странни места.

Пръстите ми нервно стискаха ключа.

Поради мъглата нямаше да е възможно да се види планината от прозорците на къщата. Вътре щеше да е мрачно, без слънце, което да

огрява пердетата. Къщата щеше да е тъжна, понеже той нямаше да е до мен.

Погледнах си часовника. Девет сутринта.

Трябваше да правя нещо, което да ми помогне да убия времето, да чакам.

Да чакам. Това бе първият урок на любовта, който научих. Денят се влачи бавно и ти правиш хиляди планове, представяш си всички възможни разговори, обещаващ си да промениш държанието си и ставаш все по-неспокойна, докато се прибере любимият ти.

И тогава вече не знаеш какво да кажеш. Всичките тези часове на очакване са се превърнали в напрежение, напрежението е породило страх и ние се срамуваме да изразим любовта си именно поради този страх.

Не знам дали да вляза, или не. Спомних си разговора от предишния ден – тази къща бе символ на една мечта.

Все пак не можех да стоя така цял ден. Събрах смелост, извадих ключа от джоба си и тръгнах към вратата.

– Пилар!

Гласът, произнесъл името ми със силен френски акцент, идваше от мъглата. Бях по-скоро учудена, отколкото изплашена. Може би беше собственикът на къщата, в която бяхме наели стаята, но не си спомнях да съм му казвала името си.

– Пилар! – чух аз отново, този път по-близо.

Взрях се в площада, потънал в мъглата. Някакъв силует бързо се приближаваше към мен. Кошмарът със странните неясни фигури се превръщаше в действителност.

– Почакай! – извика той. – Искам да говоря с теб!

Когато се приближи още, видях, че е свещеник. Приличаше на карикатура на провинциално кюре: нисък, пълничък, с бели косми, шръкнали тук-там по плешивата му глава.

– Здравей! – подаде ми той ръка и широко се усмихна. Доста слисана, отвърнах на поздрава му.

– Жалко, че всичко е потънало в мъгла – каза той, поглеждайки към къщата. – Сен Савен е в самата планина и гледката от тази къща е прекрасна. От прозорците ѝ се виждат както долината в ниското, така и заледените остри върхове там горе. Ти сигурно вече знаеш това.

Начаса разбрах кой беше този човек: игуменът на манастира.

– А вие защо сте тук? – попитах аз. – И откъде знаете името ми?

– Искаш ли да влезем? – предложи той, опитвайки се да промени

темата.

– Не. Искам да отговорите на въпроса ми.

Той потри ръцете си една в друга, за да ги постопли, и седна на бордюра на тротоара. Седнах до него. Мъглата ставаше все по-гъста и вече скриваше дори църквата, която се намираще на около двадесетина метра от нас.

Не се виждаше нищо друго освен кладенецът. Спомних си думите на жената.

– Тя е тук – казах аз.

– Коя?

– Богинята. Тази мъгла всъщност е самата Тя.

– Значи той е говорил с теб за това! – засмя се отецът. – Добре, но аз предпочитам да я наричам Дева Мария. Така съм свикнал.

– Защо сте тук? Откъде знаете името ми?

– Дойдох, понеже исках да те видя. Един човек от групата на харизматиците ми каза снощи, че сте отседнали в Сен Савен, а градчето е малко.

– Той отиде до семинарията.

Отецът стана сериозен, поклати глава и промълви, сякаш говореше на себе си:

– Колко жалко!

– Жалко, че е отишъл до семинарията?

– Той не е в семинарията. Оттам идвам.

В продължение на няколко минути игуменът не каза нищо. Спомних си какво бях решила тази сутрин: да взема мерки, да се обадя на родителите си, да поискам пари, да се върна... Но вече се бях заклела и сякаш да спазва клетвата си.

До мен седеше свещеник. Като дете бях свикнала да разказвам всичко на свещениците.

– Вече не издържам! – наруших аз мълчанието. – Преди по-малко от седмица знаех коя съм и какво искам от живота. А сега сякаш съм попаднала в буря, която ме подмята ту на една, ту на друга страна, без нищо да мога да направя.

– Съпротивлявай се! – каза отецът. – Това е много важно!

Думите му ме изненадаха.

– Не се плаши! – продължи той. – Знаем, че църквата се нуждае от млади свещеници, а от него би станал чудесен свещеник. Ала цената, която ще трябва да плати, е твърде висока.

– Но къде е той сега? Нима ме е оставил тук и се е върнал в

Испания?

– В Испания ли? Няма какво да прави в Испания – каза отецът. – Неговият дом е манастирът, който е само на няколко километра оттук. Но той не е там. Аз обаче знам къде можем да го открием.

Думите му ме окуражиха и зарадваха – поне знаех, че не си е тръгнал.

Но отецът вече не се усмихваше.

– Не бързай да се радваш – продължи той, отгатвайки отново мислите ми. – По-добре щеше да е да се беше върнал в Испания.

Отецът стана и ми предложи да тръгна с него. Почти нищо не виждахме пред себе си, но той явно знаеше накъде да върви. Излязохме от Сен Савен по същия път, по който преди два дни – а може би е било преди пет години? – чух историята на Бернадет.

– Къде отиваме? – попитах аз.

– Отиваме да го търсим – отговори отецът.

– Не можах да ви разбера, отче – казах аз, докато вървахме. – Сякаш се натъжихте, когато споменах, че него го няма.

– Знаеш ли нещо за религиозния живот, дъще?

– Много малко. Знам, че свещениците дават обет за бедност, целомъдрие и послушание.

Поколебах се дали да продължа, или не, но накрая реших да довърша:

– Освен това осъждат греховете на другите, въпреки че тези грехове не са чужди и на тях самите. Мислят, че знаят всичко за брака и любовта, без никога да са се женили. Заплашват ни с огъня на ада за грешни неща, които те също вършат. Представят ни Бог като отмъстител, който вини човека за смъртта на единствения си Син.

Отецът се разсмя.

– Получила си много добро католическо възпитание. Ала аз не те питам за католицизма. Питам те за духовния живот.

Не можах да му отговоря веднага.

– Не съм много сигурна, но мисля, че свещениците са хора, които изоставят всичко и тръгват да търсят Бог.

– А намират ли го?

– Това вие трябва да го знаете, не аз.

Отецът забеляза, че се задъхах, и забави ход.

– Който тръгне да търси Бог, само си губи времето. Може да извърви различни пътища, да се увлече по разни религии и секти, но по този начин никога няма да Го срещне.

Бог е тук, сега, до нас. Можем да го съзрем в тази мъгла, в пръстта, по която стъпваме, в дрехите и обувките, които носим. Неговите ангели бдят над нас, докато спим, и ни помагат, когато се трудим. Достатъчно е да се огледаме около себе си, за да срещнем Бог.

Но тази среща не е лесна. Колкото повече Бог ни позволява да участваме в неговите тайнства, толкова по-объркани се чувстваме. Защото Той постоянно иска от нас да следваме мечтите си и сърцето си. А на нас ни е трудно да го направим, понеже сме свикнали да живеем по друг начин.

И накрая, за наше най-голямо учудване откриваме, че Бог иска ние да бъдем щастливи, защото Той е наш баща.

– И майка – вметнах аз.

Мъглата започна да се разсейва. Успях да видя малка селска къща, пред която някаква жена пренасяше дърва.

– Да, и майка – каза той. – За да имаш духовен живот, не е нужно да постъпваш в семинария, да постиш, да спазваш обет за въздържание и целомъдрие.

Достатъчно е да имаш вяра и да приемеш Бог. От този момент нататък всеки от нас става част от Неговия път, чрез нас Той извършва Своите чудеса.

– Той ми е говорил за вас – прекъснах го аз. – И ми обясни нещата по същия начин.

– Надявам се, че ще приемеш дарбата му – отвърна отецът. Защото невинаги е така, както ни учи историята. Озирис е бил убит в Египет. Гръцките богове постоянно са се карали заради жени или простосмъртни. Аптеките са прогонили Кецалкоатъл. Викингските богове са участвали в опожаряването на Валхала, двореца на бог Один, заради една жена. Исус е бил разпънат на кръст. Защо?

Не знаех какво да отговоря.

– Защото Бог е дошъл на Земята, за да ни покаже нашето собствено могъщество. Ние сме част от Неговия сън, а Той желае сънят му да има щастлив край. В такъв случай, ако приемем, че Бог ни е създал, за да бъдем щастливи, трябва да признаем, че ние сами сме си виновни за онова, което ни носи мъка или ни води към провал.

Ето защо винаги убиваме Бог. Било на кръста, на кладата, на заточение, било в сърцата ни.

– Но тези, които Го разбират...

– Те преобразяват света. С цената на много жертви.

Жената, която пренасяше дърва, видя отца и се затича към нас.

– Благодаря ви, отче! – каза тя, като целуваше ръцете му. – Момчето излекува мъжа ми!

– Излекувала го е Светата Дева – отвърна отецът, ускорявайки крачка. – Той е само нейно оръдие.

– Той го излекува! Влезте, моля ви!

В същия миг си спомних за предишната вечер. Докато вървахме към катедралата, някакъв човек ми бе казал: „Вашият приятел върши чудеса!“

– Бърза ме! – каза отецът.

– Не, не бърза ме – възразих аз, въпреки че много се срамувах да говоря на френски – език, който не владеех добре. – Студено ми е и ми се пие кафе!

Жената ме хвана за ръка и влязохме. Къщата беше уютна, без излишен лукс: стените бяха от камък, а подът и таванът – от дърво. Пред запалената камина бе седнал мъж на около шейсет години.

Щом забеляза игумена, той стана, за да му целуне ръка.

– Недей! – спря го отецът. – Още не си оздравял напълно.

– Напълних с десет килограма, но все още не мога да помагам на жена си – отвърна мъжът.

– Не се безпокой! Скоро ще се почувстваш много по-добре, отколкото преди.

– Къде е момчето? – попита мъжът.

– Видях го да отива там, където обикновено ходи – отговори жената. – Само че този път беше с кола.

Отецът ме погледна, ала нищо не каза.

– Благослови ни, отче – помоли го жената. – Силата, която той има...

– Силата е на Светата Дева – прекъсна я отецът.

– Силата на Света Богородица е също и ваша сила. Вие го доведохте тук.

Този път отецът избегна погледа ми.

– Помолете се за мъжа ми, отче – настоя жената. Отецът си пое дълбоко въздух, после каза на мъжа:

– Застани пред мен.

Човекът се подчини. Отецът затвори очи и каза една молитва. После призова Светия Дух, като го помоли да не се отделя от този мъж и да му помага.

Изведнъж започна да говори много бързо, сякаш правеше някакво заклинание, и аз вече не успях да следя думите му. Ръцете му

докоснаха раменете на мъжа, после се спуснаха надолу до пръстите му. Направи този жест няколко пъти.

Огнят в камината запраща по-силно. Може би беше обикновено съвпадение или пък отецът бе навлязъл в непознати за мен територии, които влияеха върху природните стихии.

Аз и жената се стряскахме всеки път, когато някоя цепеница изпращаваше. Отецът нищо не забелязваше, бе изцяло отдаден на задължението си да бъде оръдие на Светата Дева, както бе казал преди това. Говореше на някакъв странен език. Думите излизаха от устата му с невероятна бързина. Бе поставил неподвижно ръцете си върху раменете на човека пред себе си.

Ритуалът свърши така внезапно, както бе започнал. Отецът се обърна и ги благослови по традиционния начин, като ги прекръсти с дясната си ръка.

– Нека Бог бъде винаги в този дом!

След това се извърна към мен и ме подкани да продължим пътя си.

– Чакайте, не ви направих кафе! – каза жената, като видя, че си тръгваме.

– Ако пия кафе сега, няма да мога да спя – отговори отецът.

Жената се засмя и добави нещо. Не я чух добре, защото вече бяхме поели по пътя. Може би искаше да каже, че все още е сутрин.

– Отче, жената спомена за някакво момче, което излекувало мъжа й. Това е той, нали?

– Да, той е.

Почувствах се зле. Спомних си вчерашния ден, Билбао, беседата в Мадрид, хората, които говореха за чудеса, присъствието, което усетих, докато другите ме бяха прегърнали и се молехме.

И тъй, обичах мъж, който имаше дарбата да лекува. Човек, който помагаше на ближния, облекчаваше страданието, помагаше на болните да оздравеят и възвръщаше надеждата у техните близки. Мисия, която не се вместише в една къща с бели завеси, с любимите плочи и книги.

– Не се обвинявай, дъще!

– Вие четете мислите ми!

– Да, чета ги – отвърна отецът. – Аз също имам дарба и се опитвам да бъда достоен за нея. Светата Дева ме научи да се потапям във вихъра на човешките чувства, за да ги насочвам във възможно най-добрата посока.

– Вие също вършите чудеса.

– Не мога да лекувам, но притежавам една от дарбите на Светия

Дух.

– В такъв случай можете да прочетете какво става в сърцето ми. Знаете, че го обичам и че тази любов расте с всеки изминал миг. Заедно открихме света и заедно ще останем в него. Волно или неволно, той присъстваше във всички дни от живота ми.

Какво ли можех да споделя с този свещеник, който вървеше до мен? Той никога нямаше да разбере, че съм имала други мъже, влюбвала съм се и ако се бях омъжила, щях да съм щастлива. Още като дете бях открила любовта на един площад в Сория и после я бях забравила.

Но по всичко личеше, че това последното не го бях сторила много добре. Достатъчни бяха три дни, за да започне всичко отново.

– Имам право да бъда щастлива, отче. Ще си възвърна изгубеното. Ще се боря за щастието си, не искам да го пропусна отново.

Ако се откажа от тази борба, това ще означава, че се отказвам от духовния си живот. Както вие казахте, ще отдалеча от себе си Бог, ще изгубя женската си сила и власт. Ще се боря за него, отче.

Знаех защо този нисък и дебел човечец ме бе потърсил. Бе дошъл, за да ме убеди да го напусна, защото той имаше много по-важна мисия, която трябваше да изпълни.

Изобщо не вярвах, че отецът, който крачеше до мен, искаше да се оженим и да живеем в къща като тази в Сен Савен. Игуменът казваше това, за да ме заблуди, за да престана да се защитавам, и тогава с усмивка да ме убеди в противното.

Той прочете мислите ми, но нищо не каза. А може би се лъжех, може би отецът изобщо не беше в състояние да отгатва мислите на хората. Мъглата бързо се разсейваше и вече виждах пътя, планинския склон, полето и дърветата, покрити със сняг. Сякаш и чувствата ми се бяха прояснили.

Толкова по-зле! Ако е вярно, че отецът наистина умее да чете мисли, нека да прочете моите и да узнае всичко. Нека да узнае, че снощи той поиска да се любим, а аз отказах и съжалявам за това.

Вчера си мислех, че ако той наистина трябва да си тръгне, винаги ще си спомням за него като за стар приятел от детинство. Нищо подобно! Въпреки че членът му не проникна в мен, проникна нещо много по-дълбоко и докосна сърцето ми.

– Отче, обичам го – повторих аз.

– Аз също го обичам. Любовта винаги прави глупости. В моя случай тя ме кара да се опитам да го отдалеча от твоята съдба.

– Няма да бъде лесно да ме отдалечите, отче. Снощи по време на

молитвите пред пещерата открих, че и аз мога да пробудя у себе си тези дарби, за които говорите. И ще ги използвам, за да го задържа до себе си.

– Дано да успееш! Дано! – каза отецът и на лицето му се появи лека усмивка.

Спря и извади броеница от джоба си. После, с броеницата в ръка, ме погледна право в очите.

– Исус е казал, че не трябва да се кълнем, и аз няма да се закълна, но ти казвам в присъствието на нещо, което е свято за мен, че не бих желал той да избере конвенционалния религиозен живот. Не бих искал да бъде ръкоположен за свещеник. Той може да служи на Господ по друг начин – като бъде заедно с теб.

Трудно ми бе да повярвам, че казва истината, но явно беше така.

– Той е тук – каза отецът.

Обърнах се и недалеч от нас забелязах една спряна кола. Бе същата, с която дойдохме от Испания.

– Винаги идва пеша – добави отецът, като се усмихваше. – Този път е искал да създаде у нас впечатление, че дълго е пътувал.

Маратонките ми подгизнаха от снега, но отецът носеше отворени сандали върху вълнените чорапи и реших да не се оплаквам.

Щом той можеше да ходи така, аз също можех. Започнахме да се изкачваме към върховете.

– Дълго ли ще вървим?

– Най-много половин час.

– А къде отиваме?

– Да го посрещнем, него и другите.

Разбрах, че не искаше да продължим разговора. Може би имаше нужда да вложи цялата си енергия в изкачването. Крачехме мълчаливо – мъглата вече почти се бе разсеяла и започна да изплува жълтият диск на слънцето.

За пръв път можех да обхвана с поглед цялата долина: долу се виждаше някаква река, разпръснати тук-там села и Сен Савен, врязал се в склона на планината. Успях да различа камбанарията на църквата, някакво гробище, което преди това не бях забелязала, и средновековните къщи с изглед към реката.

Някъде под нас един овчар караше стадото си по пътя, откъдето бяхме минали.

– Уморих се – каза отецът. – Хайде да спрем за малко!

Разчистихме снега от една скала и се облегнахме на нея. Отецът се

бе изпотил, а краката му сигурно бяха премръзнали.

– Дано Сантяго да съхрани силата ми, защото искам още веднъж да измина неговия път – обърна се към мен отецът.

Не разбрах какво искаше да каже и реших да променя посоката на разговора.

– В снега има следи от стъпки.

– Някои от тях са на ловци. Други са на мъжете и жените, които искат да възкресят традицията.

– Каква традиция?

– Тази на Сен Савен: да се оттеглят от света, да дойдат тук, в планината, и да съзрат Божията слава.

– Отче, искам да си изясня нещо. До вчера бях с един мъж, който се колебаеше между религиозния живот и женитбата. Днес открих, че този мъж върши чудеса.

– Всички ние вършим чудеса – отвърна отецът. – Исус е казал: Ако имаме вяра колкото синапово зърно, ще кажем на планината: „Премести се от тук там!“ И тя ще се премести.

– Не искам урок по катехизис, отче. Обичам един мъж и искам да науча нещо повече за него, да го разбирам, да му помагам. Не ме интересува какво може или не може да стори всеки от нас.

Игуменът въздъхна дълбоко. Поколеба се за миг, но после заговори:

– Някакъв учен, който изследвал маймуните на един от островите на Индонезия, успял да приучи една от тях да мие картофите в реката, преди да ги яде. Почистена от пясъка и мръсотията, храната ставала по-вкусна.

Ученият, който направил това само защото пишел труд върху способността на шимпанзетата да бъдат обучавани, дори не можел да си представи какво ще се случи впоследствие. Много се учудил, когато видял, че и другите маймуни от острова започнали да правят като тази, с която той се занимавал.

Докато един прекрасен ден, когато определен брой маймуни се научили да мият картофите, маймуните от другите острови на архипелага започнали да правят като тях. Но най-учудващото било, че другите маймуни се научили да мият картофите, без да имат какъвто и да е контакт с острова, където бил проведен опитът.

Той спря.

– Разбра ли?

– Не – отвърнах аз.

– Съществуват много научни изследвания, подобни на това. Най-общото обяснение е, че когато определен брой хора еволюират, после еволюира и цялата човешка раса. Не знаем колко души точно са необходими за това, но знаем, че наистина става така.

– Също като историята със Света Богородица – каза аз. – Явила се е на учените мъже от Ватикана и на една невежа селянка.

– Светът има една душа и идва момент, в който тази душа се проявява във всичко и във всички едновременно.

– Женска душа.

Той се засмя, а аз така и не разбрах какво означаваше този смях.

– Между другото, догмата за Непорочното зачатие не е била дело единствено на Ватикана – каза той. – Осем милиона души са се подписали в петиция до папата, в която са настоявали за нейното признаване. Дошли са подписи от всички краища на света. Историята се разчула.

– Тази ли е първата стъпка, отче?

– Към какво?

– Към това Света Богородица да бъде смятана за превъплъщение на женското лице на Бога. В края на краищата, вече сме приели, че Исус въплъщава Неговото мъжко лице.

– Какво искаш да кажеш?

– Колко време ще е необходимо, за да възприемем една Света Троица, в която да се появи и жената? Светата Троица на Светия Дух, Майката и Сина?

– Хайде да тръгваме – каза той. – Много е студено, за да продължаваме да стоим тук.

– Преди малко сандалите ми ти направиха впечатление – каза той.

– Но вие наистина ли четете мислите на хората?

Не ми отговори.

– Ще ти разкажа част от историята на създаването на нашия религиозен орден – започна той. – Наричаме се боси кармелити. Сандалите са част от правилата, наложени от света Тереза Авилска: щом си в състояние да владееш тялото си, значи си способен да владееш и духа си.

Тереза била красиво момиче, изпратено от баща си в манастир, за да получи по-добро възпитание. Един ден, както се разхождала по коридора, започнала да разговаря с Исус. Отдала се напълно на дълбокия екстаз, в който често изпадала, и за кратко време животът ѝ напълно се променил. След като разбрала, че кармелитските манастири са се превърнали в нещо като брачни агенции, решила да основе орден, който да следва изконните заповеди на Христос и на Ордена на кармелитките.

Наложило се света Тереза да се пребори не само със самата себе си, но и с двете най-могъщи институции на времето – църквата и държавата. Въпреки това не се отказала, убедена, че трябва да изпълни мисията си.

Един ден, когато започнала да губи дух, в къщата, където живеела, се появила някаква жена в дрипи. Искала непременно да говори с монахинята. Хазаинът предложил на жената милостиня, но тя отказала, заявявайки, че няма да си тръгне, докато не говори с Тереза.

Три дни чакала пред къщата, без да яде и пие. Монахинята накрая склонила да я приеме.

„Недей! – казал ѝ хазаинът. – Тя е луда.“

„Ако слушам хората, накрая ще повярвам, че лудата съм аз – отвърнала монахинята. – Може би лудостта на тази жена е като моята: да чува разпнатия Христос.“

– Нима наистина света Тереза е разговаряла с Христос?

– Да. Но да се върнем към моя разказ. И тъй, жената била приета от монахинята. Казала, че името ѝ е Мария Исусова Иепес и че е от Гранада. Била послушница при кармелитките, когато ѝ се явила Светата Дева и поискала от нея да основе манастир съгласно старите правила на ордена.

„Също като света Тереза“, помислих си.

– Мария Исусова напуснала манастира още същия ден и тръгнала боса за Рим. Вървяла две години, като през това време спяла под открито небе, понасяла студа и жегата и се изхранвала благодарение на получената от добри хора милостиня. Било цяло чудо, че успяла да стигне до Рим. Но станало още по-голямо чудо: била приета от самия папа Пий IV

– Понеже папата, подобно на Тереза и на много други хора, е имал същата идея.

Също като Бернадет, която не е знаела за решението на Ватикана, като маймуните от другите острови, които не са могли да знаят за извършения опит, като Мария Исусова и Тереза, които не са знаели, че мислят за едно и също нещо.

Нещата започваха да придобиват смисъл.

В момента минавахме през някаква гора. Най-високите клонки, изсъхнали и покрити със сняг, посрещаха първите слънчеви лъчи. Мъглата съвсем се бе разсеяла.

– Разбирам какво искате да кажете, отче.

– Светът изживява момент, в който много хора получават една и съща заповед.

– Следвай мечтите си, промени живота си и тръгни по пътя, който води до Бога. Върши чудесата, на които си способен. Пророкувай. Вслушвай се в своя ангел пазител. Промени се. Бъди воин и нека твоята битка те прави щастлив.

– Поемай рискове.

Слънцето заливаше всичко наоколо. Снегът заблестя и светлината стана толкова силна, че ме заболяха очите. Но в същото време тя сякаш допълваше думите на игумена.

– И какво общо има това с него?

– Разказах ти историята откъм героичната ѝ страна. Ала ти още нищо не знаеш за душата на тези герои. – Той направи дълга пауза, преди да продължи: – Но има и страдание... В моменти на промяна се появяват мъчениците. За да могат хората да следват мечтите си, трябва други да се жертват заради тях, да се сблъскат с присмеха, с гоненията, с опитите да се дискредитира това, което вършат.

– Църквата е изгаряла магьосниците, отче.

– Така е. А Рим е хвърлял християните на лъвовете. Който е умрял на кладата или на арената, бързо се е извисил до Вечната слава – и така е било по-добре.

Днес обаче воините на Светлината се сблъскват с нещо много по-лошо от славната смърт на мъчениците. Тях ги унищожават срамът и унижението. Така е станало със света Тереза, която е страдала до края на живота си. Така е било с Мария Исусова, както и с жизнерадостните деца от Фатима – Жасинта и Франсишку, починали няколко месеца след като видели Богородица, а Лусия влязла в манастир и никога не го напуснала.

– Но с Бернадет нищо подобно не се е случило.

– Напротив! Вкарали са я в затвора, трябвало е да понася унижения и клевети. Но той сигурно ти е разказал за това, както и за думите на Светата Дева.

– Само за някои от тях – отвърнах аз.

– Думите, които Света Богородица е произнесла по време на всичките си явявания в Лурд, не заемат повече от половин страница. Въпреки това тя е сметнала за необходимо да каже на овчарчето: *Не ти обещавам щастие на този свят*. Защо е избрала да каже точно това, защо е искала да предупреди и да утеши Бернадет? Защото е знаела, че ако момичето приеме своята мисия, от този миг нататък го очаква само мъка.

Гледах слънцето, снега и дърветата, чиито листа бяха опаднали.

– Той е новатор – продължи със смирен глас игуменът. – Има сила,

разговаря със Света Богородица. Ако успее да концентрира енергията си както трябва, може да бъде сред първите, които ще поведат човешката раса към духовна промяна. Сега светът изживява много важен момент.

Ако това бъде неговият избор, той ще страда много. Откровението е дошло твърде рано за него. Познавам достатъчно добре човешката душа, за да знам какво го очаква занапред.

Отецът се обърна към мен и ме хвана за раменете.

– Моля те! Спаси го от страданието и трагедията, които го очакват! Той няма да издържи!

– Разбирам колко много го обичате, отче.

Той поклати глава.

– Не, нищо не разбираш. Твърде млада си, за да познаваш лошотията на тоя свят. В този момент ти също се изживяваш като новатор. Искаш да променяш света заедно с него, да проправяш нови пътища, да сториш така, че историята на вашата любов да стане легендарна и да бъде разказвана от поколение на поколение. Все още вярваш, че любовта може да победи.

– А нима не може?

– Може, разбира се. Но ще победи, когато удари часът за това. След като свършат небесните битки.

– Обичам го! И нямам намерение да чакам небесните битки, за да победи любовта ми!

Погледът му се зарея в далечината.

– *При реките Вавилонски седяхме и плачехме – там седяхме и плачехме, кога си спомняхме за Сион – промълви той, сякаш говореше на себе си. – На върбите сред Вавилон окачихме нашите арфи.*

– Колко тъжни думи! – отвърнах аз.

– Това е началото на един псалм. Той разказва за заточението, за онези, които искат да се върнат в Обетованата земя, но не могат. И това заточение продължава още. Какво мога да сторя, за да намаля страданието на някой, който иска да се завърне в рая, преди да е ударил часът?

– Нищо, отче. Абсолютно нищо.

* * *

– Ето го и самия него – каза игуменът.

Видях го. Бе коленичил в снега на около двеста метра от мен. Беше без риза и въпреки голямото разстояние забелязах, че кожата му е почервеняла от студа.

Стоеше с наведена глава, а ръцете му бяха склучени като за

молитва. Не знам дали все още бях под влиянието на ритуала от предишната вечер или на жената, която пренасяше дърва в колибата, но имах чувството, че човекът, когото наблюдавах, притежава огромна духовна сила. Сякаш не принадлежеше повече на тоя свят, а живееше в единение с Бог и с просветлените духове на висините. Блясъкът на снега подсилваше това впечатление.

– В тази планина има много като него – проговори отецът. – В постоянно поклонение пред Бог и Светата Дева те се приобщават към тяхната мъдрост. Слушат ангели, светци, пророчества, мъдри думи и ги предават на малка група вярващи. Докато нещата продължават в тази посока, няма да има проблеми.

Но той няма да спре дотук. Ще тръгне по света да проповядва идеята за Великата майка. Точно сега Църквата не иска това. И светът ще посрещне с камъни първите, които заговорят за това.

– А следващите, които дойдат, ще бъдат посрещнати с цветя.

– Да, но той няма да е сред тях.

Игуменът тръгна към него.

– Къде отивате?

– Да го извадя от състоянието на транс. Да му кажа, че ти ми хареса и че благославям този съюз. Искам да го сторя тук, на това място, което за него е свещено.

Започна да ми прилошава – не знам защо, но много се изплаших.

– Трябва да размисля, отче. Не знам дали това е най-правилното решение.

– Не е най-правилното – отвърна той. – Много родители допускат грешка по отношение на децата си, понеже мислят, че знаят кое е най-доброто за тях. Аз не съм му баща и знам, че греша. Но трябва да изпълня това, което ми повелява съдбата.

Ставах все по-неспокойна.

– Нека не го прекъсваме – помолих аз. – Оставете го да довърши молитвата си.

– Той изобщо не трябваше да е тук! Трябваше да е с теб!

– Може би разговаря със Светата Дева.

– Може би. Ала дори да е така, трябва да отидем при него. Като ме види с теб, ще разбере, че съм ти разказал всичко. Той знае какво мисля.

– Днес е денят на Непорочното зачатие – настоях аз. – За него този ден е изключително важен. Забелязах колко бе радостен снощи пред пещерата.

– Непорочното зачатие е важно за всички нас – отвърна отецът. –

Този път обаче аз настоявам да не говорим за религия. Нека да отидем при него!

– Но защо точно сега, отче? Защо в този миг?

– Защото знам, че в момента той взема решение относно бъдещето си. И е възможно да избере погрешния път.

Обърнах му гръб и заслизах по същата пътека, по която бяхме дошли.

– Какво правиш? Не разбираш ли, че само ти можеш да го спасиш? Не разбираш ли, че той те обича и би изоставил всичко заради теб?

Ускорих крачка и той едва успяваше да ме догонва. Въпреки това продължаваше да върви с мен.

– Точно в този момент той прави своя избор! Може да реши да те изостави! – каза отецът. – Трябва да се бориш за този, когото обичаш!

Ала аз не спирах. Вървях все по-бързо, оставяйки зад себе си планината, игумена, възможността за избор... Знаех, че човекът, който тича след мен, чете мислите ми и си дава сметка, че всеки опит да ме накара да се върна ще е безполезен. Независимо от това настояваше, убеждаваше ме, бореше се докрай.

Най-сетне стигнах до скалата, където бяхме спрели да починем преди половин час. Бях толкова изморена, че се хвърлих на земята.

Не мислех за нищо. Исках да избягам оттук, да бъда сама, да имам време, за да размисля.

Отецът дойде след няколко минути, не по-малко изтощен от дългото ходене.

– Виждаш ли тези планини наоколо? – попита той. – Те не се молят; те са самата Божия молитва. И това е така, защото са намерили своето място в света и са останали на него. Били са тук, преди човек да погледне към небето, преди да чуе гръмотевицата и да попита кой е създал всичко наоколо. Раждаме се, страдаме, умираме, а планините си стоят все тук.

Идва един миг, когато трябва да помислим дали си струва да хвърляме толкова усилия. Защо не опитаме да бъдем като тези планини – мъдри, древни, застанали на най-подходящото място? Защо трябва да рискуваме всичко, за да променим пет-шест души, които веднага ще забравят това, на което сме ги научили, и ще се впуснат в ново приключение? Защо не изчакаме определен брой маймуночовеци да се научат и след това тяхното познание да бъде разпространено безболезнено из всички останали острови?

– Наистина ли мислите така, отче?

Той спря за миг.

– Нима четеш мисли?

– Не. Но ако вие наистина разсъждавате по този начин, нямаше да изберете религиозния живот.

– Много пъти съм се опитвал да разбера каква съдба ми е отредена – каза той. – И все не съм успявал. Приех да бъда част от Божието войнство и единственото, което правя, е да обяснявам на хората защо съществуват мизерията, болката, несправедливостта. Искам от тях да бъдат добри християни, а те ме питат: „Как да вярвам в Бог, след като има толкова мъка по света?“

Опитвам се да обясня необяснимото. Опитвам се да им кажа, че всичко е част от един план, че съществува битка между ангелите и всички ние сме въввлечени в нея. Опитвам се да им кажа, че когато определен брой хора повярват достатъчно, за да променят това положение, всички останали – независимо от коя част на планетата – ще бъдат облагодетелствани от тази промяна. Но не ми вярват. И нищо не правят.

– Те са като планините – казах аз. – А планините са красиви. Всеки, който се изправи пред тях, се замисля за величието на Битието. Те са живо доказателство за любовта на Бог към нас, но съдбата им се изчерпва с това да свидетелстват. Не са като реките, които текат и променят пейзажа.

– Така е. Но защо да не бъдем като тях?

– Може би защото е ужасно да имаш съдбата на планините – отвърнах аз. – Те са длъжни да съзерцават вечно една и съща гледка.

Отецът нищо не каза.

– Учех се доскоро да бъда планина – продължих аз. – Бях подредила всяко нещо на мястото му. Щях да започна държавна работа, да се омъжа, да възпитам децата си в духа на религията на моите родители, въпреки че не вярвам много в нея. Сега реших да изоставя всичко това и да последвам мъжа, когото обичам. Добре, че се отказах да бъда планина, защото нямаше да издържа дълго.

– Говориш мъдро.

– И аз самата се учудвам на себе си. По-рано можех да говоря само за детството.

Станах и продължих да слизам по склона. Отецът разбра, че искам да помълча, и не ме заговори, докато не излязохме на шосето.

Взех ръцете му и ги целунах.

– Трябва да се сбoguвам с вас. Ала преди това искам да ви кажа, че ви разбирам, разбирам и любовта ви към него.

Игуменът се усмихна и ме благослови.

– Аз също разбирам защо го обичаш.

През останалата част от деня се разхождах из долината. Играх си със снега, отидох до едно градче близо до Сен Савен, ядох сандвич с пастет, загледах се в някакви хлапета, които играеха футбол.

В църквата на съседното градче запалих свещ. Затворих очи и призовах Бог така, както го бяхме сторили предишния ден. После започнах да произнасям безсмислени думи, насочвайки цялото си внимание към разпятието над олтара. Постепенно придобивах дарбата за езици. Бе полесно, отколкото си мислех.

Сигурно нещата, които мълвях, непознатите думи, които произнасях и които не означаваха нищо за нашия разум, изглеждаха пълна глупост. Но в този момент Светият Дух разговаряше с душата ми и казваше неща, които тя трябваше да чуе.

Когато се почувствах пречистена, затворих очи и се помолих:

„Света Богородице, върни ми вярата! Нека и аз да стана оръдие на Твоята воля! Дай ми възможност да се уча чрез любовта си. Защото любовта никога не ни отклонява от мечтите ни.

Нека стана спътница и съюзница на мъжа, когото обичам. Нека той изпълнява дълга си, като бъде до мен.“

* * *

Когато се върнах в Сен Савен, вече се бе стъмнило. Колата бе спряла пред къщата, в която бяхме наели стая.

– Къде беше? – попита ме той, щом ме видя.

– Разхождах се и се молих.

Той ме притисна силно до себе си.

– По едно време се уплаших да не би да си си тръгнала. Ти си най-скъпото нещо, което имам на тая земя!

– Ти също – отвърнах аз.

* * *

Спряхме в някакво селище близо до Сан Мартин де Унч. Заради дъжда и снега от предишния ден пресякохме Пиренеите по-бавно, отколкото бяхме предвидили.

– Трябва да намерим някое отворено заведение – каза той, като излезе бързо от колата. – Гладен съм.

Аз не помръднах.

– Хайде, ела! – настоя той и отвори вратата ми.

– Искам да те попитам нещо. Откакто се срещнахме, се каня да ти задам един въпрос.

Той начаса стана сериозен. Засмях се вътрешно на неговото безпокойство.

– Много ли е важен този въпрос?

– Много – отвърнах аз, като се опитвах да бъда сериозна. – Въпросът е следният: къде отиваме всъщност?

И двамата избухнахме в смях.

– В Сарагоса – отвърна той с облекчение.

Слязох от колата и тръгнахме да търсим отворен ресторант – нещо почти невъзможно в този късен час.

„Не, не е невъзможно. Вече нямам нищо общо с Другата. Вярвам, че стават чудеса“, казах си.

– Кога трябва да бъдеш в Барселона? – попитах го аз.

Той не отговори, а лицето му продължаваше да бъде сериозно. „Трябва да избягвам подобни въпроси – помислих си. – Може да му се стори, че се опитвам да контролирам живота му.“

Повървахме известно време, без да разговаряме. На централния площад в градчето имаше светещ надпис „Meson El Sol“, къщата на слънцето.

– Тук е отворено. Хайде да вечеряме! – предложи той, без да каже нищо друго.

Червените чушки и аншоата бяха подредени във формата на звезда, а до тях имаше сирене от Ла Манча.

На средата на масата до запалената свещ стоеше полупразна бутилка вино „Риоха“.

– Някога това заведение е било средновековна изба – каза момчето, което ни обслужваше.

По това време в ресторанта нямаше почти никакви хора. Той стана, за да се обади по телефона, и после се върна на масата. Прииска ми се да го попитам на кого се е обадил, но този път се въздържах.

– При нас е отворено до два и половина сутринта – продължи момчето. – Но ако желаете, можете да останете още на площада, а ние ще ви сервираме пушено месо, сирене и вино. Алкохолът ще ви сгрее и няма да усетите студа.

– Няма да останем дълго – отвърна той. – Трябва да пристигнем в Сарагоса, преди да е съмнало.

Момчето се върна на бара. Ние отново напълнихме чашите си. Обзе

ме същото усещане за лекота, което бях изпитала в Билбао – сладкото замайване от виното, което ни помага да кажем и да чуем трудни за произнасяне неща.

– Сигурно си изморен от кормуването, а и сме пили – казах аз след още една глътка. – По-добре е да останем тук. Докато идвахме насам, забелязах един парадор.

Той кимна в знак на съгласие и каза:

– Погледни тази маса срещу нас! Японците наричат това шибуми: финеса на простите неща. А ето че хора, които са тъпкани с пари, ходят по разни скъпи места и си мислят, че са много изискани.

Пийнах още вино.

Хотелът. Още една нощ до него.

Девствеността, която си бях възвърнала по необясним начин.

– Странно е един семинарист да говори за изкуствено усложняване на нещата – казах аз, като се опитвах да насоча мислите си в друга посока.

– Научих това именно в семинарията. Колкото повече се приближавате до Бога чрез вратата, толкова по-достъпен става той. А колкото е по-достъпен, толкова по-силно е Неговото присъствие.

Ръката му се плъзна по повърхността на масата.

– Христос узнал за мисията си, докато рязал дърва, правил столове, легла, шкафове. Работил като дърводелец, за да ни покаже, че няма значение с какво точно се занимаваме – всичко може да ни помогне да почувстваме Божията любов.

Той спря внезапно и после продължи:

– Не искам да говоря за това. Искам да говоря за друг вид любов.

Ръцете му докоснаха лицето ми. Благодарение на виното нещата му се струваха по-лесни. На мен също.

– Защо спря изведнъж? Защо не искаш да говориш за Бог, за Светата Дева, за духовния свят?

– Искам да говоря за друг вид любов – настоя той. – За любовта между мъжа и жената, в която също се случват чудеса.

Хванах ръцете му. Ако и да познаваше великите тайнства на Богинята, той знаеше за любовта толкова, колкото и аз. Независимо от това, че бе пътувал толкова много.

И затова трябваше да плати някаква цена: инициативата. Защото жената плаща най-високата цена: отдаването.

Дълго държахме ръцете си. Четях в очите му старите страхове, които истинската любов поставя пред нас като препятствия, които трябва

да преодоляваме. Прочетох спомена за това как го бях отблъснала предишната нощ, за дългата ни раздяла, за годините, прекарани в манастира в търсене на един свят, където подобни неща не се случват.

Прочетох в очите му как хиляди пъти си е представял този момент, обстановката около нас, прическата ми, цвета на дрехите ми... Искях да му кажа „да“, а също и че ще бъде добре дошъл в моя живот, че сърцето ми е победило в битката. Искях да му кажа колко силно го обичам, колко силно го желая в този момент.

Но продължавах да мълча. Сякаш насън станах свидетел на вътрешната му борба. Видях, че пред него стои моето „не“, страхът да не ме загуби, неприятните думи, които са му отправяли в подобни моменти – защото всички ние минаваме през това и то оставя белези.

Очите му заблестяха. Знаех, че в момента той се опитва да преодолее всички прегради.

И тогава освободих едната си ръка, взех чашата си и я поставих на ръба на масата.

– Ще падне! – каза той.

– Точно така. Искам да я събориш!

– Искаш да счупя чашата?

Да, да счупи чашата. Толкова прост на пръв поглед жест, а в същото време съдържаше в себе си страхове, които никога няма да успеем да си обясним. Какво лошо има в това да счупим някаква евтина чаша, след като всеки от нас го е правил неволно!

– Искаш да счупя чашата? – повтори той. – Защо?

– Мога да ти дам някакво обяснение, но в действителност искам да я счупиш просто така.

– Заради теб?

– Не, разбира се!

Той гледаше стъклената чаша на ръба на масата и се боеше, че ще падне.

„Това е временен ритуал, както ти би се изразил – прииска ми се да му кажа. – Това е забранено. Чаши не се чупят нарочно. Когато сме на ресторант или къщи, внимаваме чашите да не се окажат на ръба на масата. Нашият вътрешен свят изисква да внимаваме чашите да не паднат на пода.

В същото време – продължавах да си мисля аз, – когато ги счупим, без да искаме, разбираме, че не било толкова страшно. Келнерът казва: «Няма нищо», а и никога през живота си не съм виждала ресторант, в който да включват счупена чаша в сметката. Да се чупят чаши е нещо

съвсем естествено и с това не ощетяваме нито себе си, нито ближния, нито ресторанта.“

Блъснах масата. Чашата се разклати, но не падна.

– Внимавай! – каза той инстинктивно.

– Счупи чашата! – настоях аз.

„Счупи чашата – мислех си, – защото това е символичен жест. Опитай се да разбереш, че аз самата съм счупила вътре в себе си много важни неща от една чаша и поради това съм щастлива. Съсредоточи се върху собствената си вътрешна борба и счупи тази чаша!

Защото нашите родители са ни учили да пазим чашите, а също и телата си. Учили са ни, че детската любов не може да просъществува, че не трябва да отклоняваме мъжете от свещеническия сан, че хората не вършат чудеса и никой не предприема пътуване, без да знае къде отива.

Счупи чашата, моля те, и ни освободи от всички тези проклетни предразсъдьци, от манията да обясняваме всичко и да правим само това, което другите одобряват.“

– Счупи тази чаша! – помолих го още веднъж.

Той прикова очите си в моите. После бавно плъзна ръката си по повърхността на масата, докато докосна чашата. И с бързо движение я събори на земята.

Шумът от счупеното стъкло привлече вниманието на всички. Вместо да оправдае жеста си с някакво извинение, той ме гледаше и се усмихваше, аз също се усмихвах.

– Няма нищо – извика момчето, което обслужваше масите.

Но той не го чу. Бе станал, галеше косата ми и ме целуваше.

Аз също погалих косата му, прегърнах го силно, захапах устните му, почувствах как езикът му се движи в устата ми. Тази целувка чакаше много отдавна – бе се родила до реките на детството ни, когато все още не разбирахме какво означава любовта. Същата тази целувка, която бе увиснала във въздуха, когато пораснахме, която бе обиколила света чрез спомена за един медальон, която се бе скрила зад купищата учебници, които четях, за да си осигуря държавна служба... Една целувка, която толкова пъти се бе губила и сега бе най-сетне намерена. В тази едноминутна целувка бяха събрани години на търсене, на разочарования, на невъзможни мечти.

Целувах го силно. Малкото посетители в ресторанта сигурно ни гледаха и си мислеха, че виждат само една целувка. Не знаеха, че в нея се съдържа целият ми живот, неговият живот, животът на всеки, който се надява, мечтае и търси своя път под слънцето.

Тази едноминутна целувка съдържаше всички щастливи моменти, които съм изживяла.

Той ме съблече и ме облада буйно, със страх, с желание. Почувствах болка, но това беше без значение. Както нямаше значение дали в този миг изпитвах удоволствие, или не. Галех главата му, слушах стенанията му и благодарях на Бога, че той е тук, в мен, и ме кара да се чувствам така, сякаш ми е за първи път.

Любихме се през цялата нощ – и любовта ни се преливаше в сън, в сънища. Чувствах го вътре в мен и го прегръщах, за да се уверя, че това е истина, за да не му позволя да си тръгне внезапно – като странстващите рицари, които някога са отседнали в стария замък, сега превърнат в хотел. Мълчаливите каменни стени сякаш разказваха истории за девизи, които са живели в очакване, проливали са сълзи и са прекарвали безкрайно дълги дни зад прозореца, загледани в хоризонта в търсене на някаква поличба или надежда.

Ала това няма да се случи с мен, обещах си аз. Никога няма да го изгубя. Той винаги ще бъде с мен – защото, докато гледах разпятието зад един олтар, чух езиците, на които говори Светият Дух, а те казаха, че това, което върша, не е грях.

Ще бъда негова спътница и заедно ще се опитаме да направим по-добър този свят, който трябваше да бъде създаден отново. Ще говорим за Великата майка, ще се борим на страната на Архангел Михаил, ще изживяваме заедно агонията и екстаза на пионерите. Ето какво ми казаха езиците – а аз бях възвърнала вратата си и знаех, че казват истината.

Четвъртък, 9 декември 1993 г.

Когато се събудих, ръцете му бяха върху гърдите ми. Беше се разсъмнало и наблизо биеха камбаните на някаква църква.

Той ме целуна. Ръцете му още веднъж погалиха тялото ми.

– Трябва да тръгваме – каза той. – Днес е последният от почивните дни и пътищата сигурно са претоварени.

– Не искам да се връщам в Сарагоса – отвърнах аз. – Искам да бъда там, където ти отиваш. След малко ще отворят банките, с кредитната си карта мога да изтегля пари и да си купя дрехи.

– Ти ми каза, че нямаш много пари.

– Все ще се оправя някак. Трябва да скъсам окончателно с миналото си. Ако се върна в Сарагоса, може да ми хрумне, че върша глупост, че приближават изпитите, че бихме могли да живеем разделени още два месеца, докато мине сесията.

А ако си взема всички изпити, няма да искам да напусна Сарагоса. Не, не мога да се върна. Трябва да разруша мостовете, свързващи ме с жената, която бях.

– Барселона – каза той тихо.

– Какво?

– Нищо. Ще продължим да пътуваме.

– Но ти трябва да изнесеш своята беседа!

– Дотогава има още два дни – отвърна той. Гласът му звучеше странно. – Първо ще минем през друго място. Не ми се ходи направо в Барселона.

Станах. Не исках да мисля за никакви проблеми – сякаш и аз се бях събудила с чувство на притеснение и срам, каквото обикновено изпитва човек, след като е прекарал за пръв път нощта с някого.

Отидох до прозореца, откряхнах завесата и погледнах улицата пред хотела. По балконите на къщите висеше простряно пране. Биеха камбани.

– Имам предложение – казах аз. – Хайде да отидем на едно място, където ходехме като деца! След това никога вече не съм се връщала там.

– Кое е това място?

– Манастирът „Пиедра“.

* * *

Когато излязохме от хотела, камбаните продължаваха да бият и той предложи да влезем за малко в църквата.

– Само това правим – отвърнах аз. – Църкви, молитви, ритуали.

– Любихме се – добави той. – Напихме се три пъти. Качихме се в планината. Успяхме да съчетаем Строгостта с Милосърдието.

Бях изрекля нещо, без да мисля. Трябваше да свикна с един нов начин на живот.

– Извинявай – казах аз.

– Нека да влезем за малко! Тези камбани са поличба.

Той беше напълно прав, но аз щях да разбера това едва на другия ден. Качихме се в колата и пътувахме четири часа до манастира „Пиедра“, без да разтълкуваме правилно скритата поличба.

Таванът се бе срутил, а малкото статуи, които бяха останали, бяха без глави – с изключение на една.

Огледах се. В миналото това място сигурно е приютявало силни мъже, които са се грижели камъните да са чисти, а на пейките да седят могъщи за времето си личности.

А сега виждах пред себе си само руини. В детството ни тези руини се превръщаха в замъци, в които играехме заедно, а аз търсех моя вълшебен принц.

Векове наред монасите от манастира „Пиедра“ са пазили за себе си това райско кътче, разположено в една низина. Имали са даром това, за което съседните селища е трябвало да се молят, за да го получат – водата. Тук река Пиедра се разстиляше в десетки водопади, потоци, езера, около които имаше буйна растителност.

Но достатъчно бе човек да извърви стотина метра, за да излезе от каньона: всичко наоколо беше безплодно и пусто. Дори самата река, след като пресечеше низината, отново се превръщаше в малко поточе – сякаш вече бе изчерпала цялата си жизненост и енергия.

Монасите са знаели това и са искали висока цена за водата, с която са снабдявали съседите си. В историята на манастира са отбелязани безброй битки между духовниците и околните селища.

Докато накрая, по време на една от многото войни, разтърсвали Испания, манастирът бил превърнат във военен щаб. Конете са минавали през централния кораб на църквата, войници са спали между пейките й, разказвали са си неприлични истории и са се любили с жените от близките села.

И отмъщението, макар и със закъснение, дошло. Манастирът бил разграбен и разрушен.

Никога вече монасите не успели да си възвърнат това райско място. В една от многото съдебни битки, които последвали, някой казал, че жителите на съседните селища са изпълнили Божията присъда. Христос е казал: „Който е жаден, да дойде и да пие“, а отците останали глухи за неговите думи. Решили, че са господари на природата, и затова Бог ги прогонил.

Може би именно поради тази причина главната църква все още беше порутена, въпреки че голяма част от манастира е била възстановена и превърната в хотел. Потомците на съседните жители все още си спомняха за високата цена, която родителите им е трябвало да плащат за нещо, което природата дава безплатно.

– На кого е единствената статуя с глава? – попитах аз.

– На света Тереза Авилска. Тя има голяма власт. Въпреки силната жажда за мъст, която носят воините, никой не се е осмелил да я докосне.

Той ме хвана за ръка и излязохме. Разходихме се из огромните коридори на манастира, изкачихме се по широкото дървено стълбище и разгледахме пеперудите в градините на вътрешния двор. Помнех всяко кътче от този манастир, защото като дете бях идвала тук, а старите спомени са по-ярки от пресните.

Спомени. Предишният месец и дните преди тази седмица сякаш бяха част от друго мое превъплъщение. Период, към който не исках никога повече да се връщам, защото часовете от него не бяха докоснати от ръката на любовта. Чувствах се така, сякаш години наред в живота ми се е повтарял все един и същи ден, събуждала съм се по един и същи начин, правила съм едни и същи неща, дори мечтите ми са били едни и същи.

Спомних си за родителите си, за родителите на моите родители, за много мои приятели. Спомних си колко дълго се бях борила, за да постигна нещо, което не исках.

Защо ли го бях направила? Не можех да намеря никакво обяснение. Може би защото съм била твърде ленива, за да търся други пътища. Може би от страх какво ще си помислят хората. Може би защото е много трудно да бъдеш различен. Може би защото човек е осъден да повтаря стъпките на предишното поколение, докато определен брой хора – сетих се за игумена – не започнат да се държат по друг начин.

И тогава светът се променя, а заедно с него и ние. Но аз не исках да бъда такава, каквата бях досега. Съдбата ми бе върнала това, което беше мое, и сега ми даваше възможност да се променя и да помогна светът също да се промени.

Пак се замислих за планината и за алпинистите, които срещнахме, докато се разхождахме. Бяха млади, носеха дрехи в ярки цветове, за да привличат вниманието в случай, че се изгубят в снега, и познаваха пътя до върховете.

По склоновете имаше забити алуминиеви колчета и единственото, което трябваше да сторят, бе да използват куки, за да проврат през тях въжетата си и да се катерят в безопасност. Бяха дошли тук за едно неделно приключение и в понеделник щяха да се върнат на работа с усещането, че са се борили с природата и са я победили.

Всъщност нещата изобщо не стоят така. Истински авантюристи са били само първите, онези, които са решили да открият пътя. Някои са паднали в пропастите още преди да стигнат до средата. Други са изгубили пръстите си, гангренирали от студа. Много от тях са изчезнали безследно. Но един ден някой се е изкачил на върха.

И очите му са видели за пръв път този пейзаж, а сърцето му е затуптяло от щастие. Поел е риска, а завоеванието му е било своеобразна почит към всички, които са загинали, опитвайки се да стигнат до върха.

Възможно е хората долу в ниското да си помислят: „Там горе няма нищо освен хубавата гледка, какво толкова интересно има в това?“

Но първият алпинист е знаел кое е интересното: да приеме предизвикателствата и да върви напред. Да знае, че всеки един ден е неповторим, че всяка утрин носи някакво чудо, вълшебен миг, в който старите светове се разрушават и се появяват нови звезди.

Първият, който е изкачил тази планина, сигурно си е задал същия въпрос, виждайки в ниското къщичките с пушещи комини: „Какво толкова интересно намират в този еднообразен живот?“

Сега планините вече са покорени, астронавтите излязоха в космоса, на Земята не е останал нито един неоткрит остров, дори и съвсем малък. Останали са обаче големите приключения на духа – и едно от тях сега е пред мен.

Това бе благословия. Игуменът нищо не разбираше. Подобни болки не сломяват.

Блажени са тези, които могат да направят първата крачка. Някой ден хората ще разберат, че човекът разбира езика на ангелите и всички ние можем да вършим чудеса, да лекуваме, да пророкуваме, да разбираме.

Прекарахме следобеда, разхождайки се из каньона, и си припомняхме детските години. Той за пръв път правеше това. Докато пътувахме към Билбао, ми се струваше, че Сория повече не го интересува.

Сега обаче ме разпитваше подробно за всеки от приятелите ни, искаше да знае какво работят и дали са щастливи.

Накрая стигнахме до най-големия водопад на Пиедра, в който се вливаха водите на малките поточета, разпръснати тук-там, и се хвърляха от почти трийсет метра височина. Спряхме на брега, заслушани в оглушителния шум, и потънахме в съзерцание на дъгата, която се образува над големите водопади.

– Конската опашка – казах аз и се изненадах, че все още си спомням едно име, което толкова отдавна не бях чувала.

– Сещам се... – започна той.

– Да! Знам какво ще кажеш!

Разбира се, че знаех! Зад водопада се криеше огромна пещера. Още когато бяхме деца, разговаряхме дни наред за манастира „Пиедра“ след първата ни разходка до това място.

– Пещерата! – добави той. – Хайде да отидем там!

Беше невъзможно да минем под буйната вода. Едновременно мо-наси бяха построили тунел, който започваше от най-високото място на водопада и водеше към задната част на пещерата.

Не беше трудно да открием входа. През лятото пътят през тунела сигурно беше осветен, но сега ние бяхме единствените посетители и вътре беше съвсем тъмно.

– Все пак ще влезем, нали? – попитах аз.

– Разбира се! Имай ми доверие!

Започнахме да слигаме в дупката до водопада. Въпреки заобикалящата ни тъмнина знаехме накъде да вървим, а и той ме бе помолил да му имам доверие.

„Благодаря Ти, Господи! – мислех си аз, докато се спускахме все по-дълбоко в земните недра. – Бях една заблудена овца, а Ти ми показа правия път. Животът ми бе мъртъв, а Ти го възкреси; любовта си бе отишла от сърцето ми, а Ти ми върна този дар.“

Държах се за рамото на моя любим и той ме водеше по пътищата на мрака, знаейки, че отново ще срещнем светлината и ще ѝ се радваме. Може би в нашето бъдеще ще има моменти, в които ще разменим ролите си; тогава аз ще го водя със същата любов и увереност, докато стигнем до някое сигурно място, където да си починем.

Вървахме бавно и спускането ни сякаш нямаше край. Може би това беше още един временен ритуал – ознаменуваше края на един период, през който в живота ми не бе проблеснала никаква светлина. Докато вървах в тунела, си спомнях колко много време бях изгубила на едно и

също място, опитвайки се да пусна корени в почва, от която вече нищо не израстваше.

Ала Бог бе добър и отново ми върна изгубения ентузиазъм, приключенията, за които бях мечтала, мъжа, когото – несъзнателно – бях чакала през целия си живот. Не изпитвах никакво угризение за това, че той ще напусне семинарията, защото има много начини да служиш на Бог, както бе казал отецът, и нашата любов щеше да ги направи още повече. Отсега нататък и на мен ми се предоставяше случаи да служа и да помагам – и всичко това благодарение на него.

Ще тръгнем по света; той ще помага на хората, а аз ще помагам на него.

„Благодаря ти, Господи, че ми позволи да бъда полезна. Научи ме да бъда достойна за това! Дай ми сили, за да стана част от неговата мисия, да го следвам навсякъде по Земята, да си възвърна духовния живот! Нека всички наши дни да бъдат като тези – да обикаляме от едно място на друго, да лекуваме болните, да утешаваме тъжните, като им разказваме за любовта на Великата майка към всички нас!“

Изведнъж чухме отново шума на водата, пътят ни се обля в светлина, а тъмният тунел отстъпи място на една от най-красивите гледки на Земята. Намирахме се в огромна пещера с размери на катедрала. Три от стените ѝ бяха каменни, а вместо четвърта стена се спускаше вода и падаше в изумруденозеленото езеро в краката ни – това бе Конската опашка.

Лъчите на залязващото слънце пронизваха водопада, а мокрите стени блестяха.

Стояхме облежнати на скалата, без да говорим. Някога, когато бяхме деца, за нас това място беше скривалище на пирати и пазеше съкровищата на нашите детски фантазии. Сега то бе чудото на Майката Земя; сякаш се намирах в нейната утроба, знаех, че Тя е тук и ни закрила с каменните си стени, а с падащата вода измива греховете ни.

– Благодаря Ти! – извиках аз.

– На кого благодариш?

– На Нея. И на теб, защото ти бе оръдието, чрез което вратата ми се възвърна.

Той се приближи до брега на подземното езеро, загледа се във водите му и се усмихна.

– Ела тук! – извика ме той. Доближих се.

– Трябва да ти кажа нещо, което все още не знаеш.

Думите му ме изплашиха, но погледът му бе спокоен и престанах

да се тревожа.

– Всеки човек на Земята има някаква дарба – започна той. – У едни тя се появява съвсем спонтанно, други трябва доста да поработят, за да я открият. Аз самият развих дарбата си през четирите години, които прекарах в семинарията.

Този път аз бях тази, която трябваше да „играе театър“, както той се бе изразил по повод на стареца пред параклиса.

Налагаше се да се престоря, че нищо не знам.

„Прав е – помислих си. – Пътят ни трябва да е изпълнен с радост, а не с неудовлетвореност.“

– И какво правехте в семинарията? – попитах аз.

– Не става въпрос за това – каза той. – Важното е, че развих у себе си една дарба. Мога да лекувам, когато Бог пожелае.

– Чудесно! – отвърнах аз. – Тъкмо няма да харчим пари за лекари!

Той изобщо не се засмя. Почувствах се като глупачка.

– Развих дарбите си чрез харизматичните практики, които ти видя – продължи той. – В началото бях изненадан; молах се, призовавах Светия Дух, поставях ръцете си върху болното място и по този начин възвръщах здравето на мнозина. Започнах да ставам известен и всеки ден хората се редяха на опашка пред семинарията с надеждата, че ще им помогна. Във всяка инфектирана и зловонна язва виждах раните на Исус.

– Гордея се с теб – промълвих аз.

– Много хора в манастира бяха против, но игуменът ме подкрепи.

– Ще продължим да правим това. Ще обикаляме заедно света. Аз ще почиствам раните, ти ще ги благославяш, а Бог ще прави чудото.

Той отклони погледа си от мен и го прикова в езерото. В тази пещера се усещаше нечие присъствие – също както през нощта в Сен Савен, когато се напихме при кладенеца.

– Вече ти го казах, но пак ще го повтора – продължи той. – Събудих се една нощ и забелязах, че цялата ми стая е изпълнена със светлина. Видях лицето на Великата майка, любещия ѝ поглед. От този момент нататък започнах да Я виждам. Не мога да Я извикам, но понякога Тя се появява.

Тогава вече знаех за това, което вършеха за Църквата най-напредничавите сред духовниците. Знаех, че моята мисия на Земята е не само да лекувам, но и да разчиствам пътя, за да може Бог в проявлението си на жена отново да бъде приет. Женският принцип, стълбът на Милосърдието би трябвало да бъде издигнат отново, а в сърцата на хората да бъде възстановен Храмът на Мъдростта.

Наблюдавах го. Лицето му, напрегнато допреди малко, сега се бе успокоило.

– Всичко това имаше висока цена и аз бях готов да я платя.

Той замлъкна – не знаеше как да продължи разказа си.

– Защо казваш „имаше“?

– Пътят на Богинята би могъл да бъде преправен само чрез словото и чудесата. Светът обаче не е устроен по този начин. Ще бъде много трудно; ще има сълзи, неразбиране, страдание.

„Ах, този игумен! – помислих си. – Опитал се е да всели страх в сърцето му. Но аз ще му бъда опора.“

– Който тръгне по този път, няма да изпита болка, а ще се прослави, служейки на хората – отвърнах аз.

– Повечето от тях все още не се доверяват на любовта.

Чувствах, че иска да ми каже още нещо, но не намира точните думи. Сигурно бих могла да му помогна.

– Мислила съм върху това – прекъснах го аз. – Мислила съм за първия човек, който е изкачил най-високия връх в Пиренеите и е разбрал, че без приключения не можем да оценим земната благодат.

– Какво разбираш под благодат? – попита той и аз забелязах, че отново е напрегнат. – Едно от имената на Великата майка е Света Богородица Благодатната, а щедрите ѝ ръце разпръскват Нейната благословия върху всички, които знаят как да я получат.

Никога не трябва да осъждаме живота на другите, защото всеки сам знае колко голяма е болката и саможертвата му. Едно е да мислиш, че си намерил верния път, съвсем друго е да смяташ, че твоят път е единственият възможен.

Исус е казал: в дома на моя Отец има много жилища. Дарбата е Божия благодат. Но благодат е също така да живееш достойно, да обичаш ближния, да се трудиш... Мария е имала на Земята съпруг, който е показал колко ценен е трудът на обикновените хора. Без да се натрапва, той е осигурил покрив и храна на жена си и сина си, за да могат те да изпълнят мисията си. Стореното от него е толкова важно, колкото и изпълненото от тях, въпреки че почти никой не го оценява.

Нищо не казах. Той взе ръката ми.

– Извинявай за невъздържаността.

Целунах ръката му и я сложих върху лицето си.

– Ето това искам да ти обясня – каза той, усмихвайки се отново. – От мига, в който те срещнах пак, разбрах, че не бива да те карам да страдаш заради моята мисия.

Започнах да се безпокоя.

– Вчера те излъгах. Това бе първата и последната ми лъжа – продължи той. – Всъщност не бях в семинарията. Отидох в планината и разговарях с Великата майка.

Казах ѝ, че ако тя пожелае, ще се разделя с теб и ще продължа да следвам пътя си. Ще продължа да лекувам болните, чакащи пред вратата на манастира, да пътувам посред нощ, да понасям неразбирането на тези, които отричат вярата, както и циничния поглед на онези, които не вярват, че любовта спасява. Ако тя поиска от мен, ще се откажа дори от това, което най-много обичам на света: от теб.

Пак се сетих за игумена. Прав беше. Тази сутрин той е направил своя избор.

– В същото време ѝ обещах, че ако ми спести тази горчива чаша, ще служа на хората чрез любовта си към теб.

– Но какво говориш? – попитах аз изплашено. Той сякаш не ме чу.

– Не е нужно да преместваш планини, за да докажеш вярата си – каза той. – Бях готов да приема страданието, но не и да го споделям с някого. Ако продължа по този път, никога няма да имаме къща с бели пердета и с изглед към планината.

– Тази къща изобщо не ме интересува! Та аз дори не поисках да вляза в нея! – отвърнах, като едва се сдържах да не викам. – Искам да вървя до теб, да се боря заедно с теб, да бъда една от първите, които са се осмелили да тръгнат по тоя път. Нима не разбираш? Ти ми върна вярата!

Слънцето се бе изместило и сега лъчите му обливаха със светлина стените на пещерата. Цялата тази красота обаче започваше да не означава нищо за мен.

Бог е скрил ада някъде в рая.

– Ти не знаеш! – започна той, а очите му ме умоляваха да го разбера. – Ти не знаеш колко е голям рискът!

– Но нали той те прави щастлив!

– Да, щастлив съм. Но рискът си е *мой*.

Поисках да го прекъсна, но той не ме слушаше.

– Ето защо вчера поисках от Светата Дева едно чудо – продължи той. – Поисках да ми отнеме тази дарба.

Не можех да повярвам на ушите си!

– Разполагам с малко пари и с много опит, натрупан през годините благодарение на пътуванията ми. Ще си купим къща, ще си намеря работа и ще служа на Бог като свети Йосиф, със смиреннието на една

безименна личност. Не се нуждая повече от чудеса, за да поддържам жива вярата си. Нуждая се от теб!

Краката ми се подкосиха, имах усещането, че ще припадна.

– И в мига, в който поисках от Светата Дева да отнеме дарбата ми, започнах да разбирам всички езици – продължи той. – А те ми казаха следното: „Постави дланите си на Земята – така дарбата ти ще излезе от теб и ще се върне в утробата на Майката.“

Изпаднах в паника.

– Но ти не...

– Напротив! Направих това, което Светият Дух повелява.

Мъглата започна да се вдига и слънцето отново се показва между планинските върхове. Усетих, че Светата Дева ме разбира, защото тя също е обичала силно.

– Но тя е следвала мъжа си! Приела е пътя, по който е тръгнал синът ѝ!

– Ние нямаме Нейната сила, Пилар. Някой друг ще получи моята дарба, тя няма да се изгуби.

Вчера в кафето телефонирах до Барселона и отмених беседата. Заминаваме за Сарагоса: ти познаваш доста хора в града и ще можем да се установим там като начало. Веднага ще си потърся работа.

Не бях в състояние да разсъждавам.

– Пилар! – извика той.

Но аз вече се връщах обратно през тунела, без да имам до себе си приятелско рамо, на което да се опра, преследвана от болните, които щяха да умрат, от семействата, които щяха да страдат, от чудесата, които нямаше да бъдат сторени, от планините, които щяха да останат завинаги на мястото си.

Нищо не виждах, усещах само почти физическото присъствие на тъмнината, която ме заобикаляше.

Петък, 10 декември 1993 г.

Край река Пиедра седнах и заплаках. Спомените ми от тази нощ са смътни и объркани. Знам само, че съм била на прага на смъртта, но не си спомнях нито лицето ѝ, нито накъде ме е водила.

Бих искала да си я спомня, за да мога да я изтръгна от сърцето си, но не можех. От мига, в който излязох от тъмния тунел и се озовах в един свят, над който се бе спуснала нощта, всичко ми изглеждаше като сън.

На небето не светеше нито една звезда. Спомнях си смътно, че отидох при колата, откъдето взех чантата си и тръгнах безцелно. Сигурно съм стигнала до шосето и съм се опитала да тръгна на стоп. Не съм успяла и съм се върнала в градините на манастира.

Шумът на падаща вода създаваше у мен усещането, че отвсякъде съм заобиколена от водопади – където и да отидех, Великата майка ме преследваше. Да, тя е обичала този свят, обичала го е толкова, колкото и Бог, щом като се е съгласила синът ѝ да бъде пожертвай заради хората. Но дали би могла да разбере любовта между жената и мъжа?

Страдала е заради любовта си, но тази любов е била различна. Нейният небесен Съпруг е знаел всичко, вършел е чудеса. А съпругът ѝ на Земята е бил смирен и трудолюбив човек, който е вярвал безрезервно на сънищата си. Тя никога не е узнала какво означава да изоставиш или да бъдеш изоставена от мъж. Когато Йосиф поискал да я изгони от дома си, защото била бременна, небесният ѝ Съпруг веднага изпратил един ангел, за да му попречи.

Синът ѝ я е напуснал, но децата винаги напускат родителите си. Лесно е да страдаш заради любовта си към ближния, към света, към детето си. Подобно страдание създава у теб усещането, че това е благородна и възвишена болка, част от живота. Лесно е да страдаш заради някаква *кауза* или мисия: това само извисява сърцето на страдащия.

Но как да обясниш, че страдаш заради един мъж? Невъзможно е. Чувстваш се в ада, защото не съществува нито благородство, нито възвишеност, а само нещастие.

* * *

Тази нощ легнах на замръзналата земя и студът притъпи болката ми. За миг си помислих, че мога да умра, ако не се завия с нещо, но

какво от това? Най-важното в моя живот ми бе щедро дарено за една седмица и ми бе отнето за една минута, без да имам време да кажа каквото и да било. Тялото ми започна да трепери от студ, но не му обръщах внимание. След като изразходеше цялата си енергия, за да се опита да ме стопли, щеше да спре, тъй като вече всичко щеше да е напразно. Тогава тялото ми щеше да се успокои и смъртта щеше да ме приеме в обятията си.

Треперих повече от час. После ме обзе чувство на пълен покой.

Преди да затворя очи, започнах да чувам гласа на майка си. Тя ми разказваше една приказка, която бях слушала като дете, без да знае, че тази приказка се отнася за мен.

„Едно момиче и едно момче били лудо влюбени един в друг – чуввах аз гласа на мама, без да знам дали сънувам или бълнувам. – Решили да се сгодят, а годениците винаги си разменят подаръци.

Момчето било бедно – единственото, което притежавало, бил наследеният от дядо му часовник. Мислейки за хубавите коси на своята любима, то решило да продаде часовника, за да ѝ купи красива сребърна шнола.

Девојката също нямала пари за подарък на годеника си. Отишла в магазина на най-богатия местен търговец и продала косите си. С получените пари купила златен ланец за часовника на любимия си.

И когато се срещнали в деня на годежа, тя му дала ланеца за часовника, който бил продаден, а той ѝ подарил шнолата за косата, която вече била отрязана.“

Събуди ме някакъв човек, който ме разтърсваше.

– Пий! – казваше ми той. – Бързо изпий това!

Не разбирах какво става, нито имах сили да се съпротивлявам. Той отвори устата ми и насила ме накара да изпия някаква течност, която пареше гърлото ми. Забелязах, че човекът е по риза и ме е завил с връхната си дреха.

– Пий още! – настояваше той.

Не разбирах какво става, но се подчиних. След това затворих очи.

Когато се събудих отново, бях в манастира и при мен стоеше някаква жена.

– Бяхте почти мъртва – каза тя. – Ако не беше пазачът на манастира, нямаше да сте тук.

Станах, залитайки, без да разбирам какво правя. Спомних си част от предишния ден и поисках пазачът да не ме бе открил.

Но моментът, в който смъртта почти бе настъпила, беше отминал.

Щях да продължа да живея.

Жената ме заведе в кухнята и ми предложи кафе, бисквити и хляб със зехтин. За нищо не я попитах, нито пък ѝ дадох някакво обяснение. Когато се нахраних, тя ми подаде чантата.

– Вижте дали нещо не е изчезнало.

– Едва ли. Нямам почти нищо.

– Имаш, дъще. Имаш дълъг живот пред себе си. Трябва да го пазиш по-добре.

– Тук наблизко в един град има църква – казах аз, като едва сдържах плача си. – Вчера, преди да дойда тук, влязох в тази църква с...

Не знаех как да ѝ обясня.

– ...с един приятел от детинство. Вече ми беше омръзнало да посещавам църкви, но камбаните биеха и той каза, че това е поличба и трябва да влезем.

Жената напълни чашата ми с кафе, наля малко и на себе си и седна, за да чуе моята история.

– Влязохме в църквата – продължих аз. – Вътре нямаше никой, бе тъмно. Опитах се да открия някаква поличба, но единственото, което видях, бяха все същите олтари и светци. Изведнъж чухме някакво раздвижване на горния етаж, където е органът.

Бяха дошли няколко момчета с китари и веднага започнаха да настройват инструментите си. Решихме да седнем и да послушаме музика, преди да продължим пътуването си.

Малко след това някакъв човек влезе и седна до нас. Беше весел, извика на момчетата да изсвирят едно пасо добре.

– Но това е музика за корида! – каза жената. – Надявам се, че не са свирили подобно нещо!

– Не, не са. Засмяха се и засвириха фламенко. Аз и приятелят ми се чувствахме така, сякаш небесата бяха слезли при нас. Църквата, гостоприемният мрак, звукът на китарите и радостта на човека до нас – сякаш бе станало някакво чудо...

Постепенно църквата започна да се изпълва с хора. Момчетата продължаваха да свирят фламенко и всеки, който влезеше, се усмихваше, сякаш музикантите го заразяваха с радостта си.

Приятелят ми ме попита дали искам да присъстваме на литургията, която всеки момент щеше да започне. Отговорих му отрицателно, тъй като ни чакаше дълъг път. Решихме да си тръгнем, като преди това благодарихме на Бога за този хубав миг в живота ни.

Когато стигнахме до изхода, видяхме, че много, ама наистина

много хора – може би всичките жители на това малко градче – се бяха запътили към църквата. Помислих си, че това трябва да е най-католическото селище в Испания. Може би заради това, че литургиите бяха много оживени.

Преди да влезем в колата, видяхме да се приближава някакво шествие. Носеха ковчег. Някой бе починал и щеше да бъде отслужена заупокойна литургия. Веднага щом шествието стигна до вратата на църквата, музикантите спряха фламенкото и засвириха реквием.

– Дано Бог се смили над тази душа! – каза жената и се прекръсти.

– Дано се смили! – повторих аз и също се прекръстих. – Но в посещенията ни в тази църква наистина имаше поличба: всички истории имат тъжен край.

Жената ме погледна и нищо не каза. После излезе и след няколко минути се върна с листове хартия и писалка.

– Хайде да отидем навън – предложи тя. Излязохме заедно. Започваше да се развиделява.

– Дишайте дълбоко! Позволете на това ново утро да влезе в дробовете ви и да потече по вените ви! Както виждам, вчера не сте се изгубили случайно.

Нищо не казах.

– Не сте разбрали историята, която току-що ми разказахте, за поличбата в църквата – продължи тя. – Видели сте само тъжния край. Забравили сте моментите на радост вътре в църквата. Забравили сте, че небесата са слезли на Земята, а също и колко хубаво е да изживееш всичко това заедно със своя...

Тя спря и се усмихна.

– ...приятел от детинство – добави, като ми намигна. – Исус е казал: „Оставете мъртъвците да погребат своите мъртъвци.“ Защото Той знае, че смъртта не съществува. А животът е съществувал още преди да се родим и ще продължи да съществува и след като напуснем този свят.

Очите ми се наляха със сълзи.

– Същото е и с любовта – продължи тя. – Съществувала е преди нас и ще продължи да съществува вечно.

– Вие сякаш знаете всичко за живота ми – казах аз.

– Всички любовни истории си приличат. И аз съм имала подобно преживяване преди време, но вече не си спомням. Спомням си само, че любовта се върна под образа на друг мъж, на нови надежди и мечти.

Подаде ми листовите и писалката.

– Напишете всичко, което чувствате. Извадете го от душата си,

положете го върху хартията и после го изхвърлете. Според легендата река Пиедра е толкова студена, че всяко нещо, което падне в нея – листа, насекоми, птичи пера, – се превръща в камък. Защо пък да не оставите в нейните води вашата мъка?

Взех листовете, а тя ме целуна и ми каза, че ако желая, мога да се върна при нея за обяд.

– И не забравяйте едно нещо! – извика тя, докато се отдалечаваше.
– Любовта остава. Само мъжете се сменят!

Засмях се, а тя ми махна с ръка.

Стоях дълго, загледана в реката. Плаках, докато почувствах, че нямам повече сълзи.

И тогава започнах да пиша.

Епилог

Писах през целия ден и на следващия, и на по-следващия... Всяка сутрин отивах на брега на река Пиедра. Всеки следобед, когато започваше да се стъмва, жената идваше при мен, хващаше ме за ръка и ме отвеждаше в своята стая в бившия манастир.

Переше дрехите ми, приготвяше вечерята, разговаряхме за незначителни неща и после ме караше да си лягам.

Една сутрин, когато бях почти към края на ръкописа си, чух шум от кола. Сърцето ми подскочи, ала не исках да повярвам на това, което то ми казваше. Вече се чувствах съвсем свободна, бях готова да се върна в този свят и отново да стана част от него.

Най-трудното бе отминало, въпреки че бе оставило у мен тъга.

Но сърцето ми не ме лъжеше. Без да вдигам очи от ръкописа, долових присъствието му и шума от стъпките му.

– Пилар! – извика ме той, но аз не отговорих.

Седна до мен. Продължих да пиша, но вече не можех да се съсредоточа. Сърцето ми се разтуптя силно, сякаш се опитваше да излезе от гърдите ми, за да се слее с неговото, но аз не му позволявах.

Той седеше до мен и гледаше реката, а аз продължавах да пиша. Утрото измина, без да си кажем нито дума – спомних си за мълчанието през онази нощ до кладенеца, където изведнъж осъзнах, че го обичам.

Ръката ми вече не издържаше от умора и спрях за малко. Тогава той наруши мълчанието.

– Беше се стъмнило, когато излязох от пещерата, и не можех да те открия. После отидох в Сарагоса. След това бях в Сория. Целия свят бих обиколил заради теб! Реших да се върна в манастира „Пиедра“ с надеждата да открия някаква следа и срещнах една жена. Тя ми посочи къде си. И ми каза, че си ме чакала през всичките тези дни.

Очите ми се напълниха със сълзи.

– Ще остана с теб, докато ти стоиш до тази река. Ако отидеш да спиш, ще спя под прозорците ти. Ако тръгнеш надалеч, ще те последвам. Ще бъда с теб, докато ми кажеш: „Върви си!“ Тогава ще си тръгна. Но ще те обичам до края на живота си.

Не можех повече да сдържам сълзите си. Видях, че той също плаче.

– Искам да знаеш, че... – започна той.

– Не казвай нищо! Чети! – подадох му аз листовете, които бяха в

скута ми.

През целия следобед стоях край река Пиедра и гледах водите ѝ. Жената ни донесе сандвичи и вино, каза нещо за времето и после ни остави насаме. На няколко пъти той прекъсваше четенето и вдигаше поглед към хоризонта, погълнат от мислите си.

По едно време реших да се разходя из гората, край водопадите, по склоновете, пълни с истории и символи. Когато слънцето започна да залязва, се върнах при него.

– Благодаря! – бяха първите му думи, след като ми върна листовете.
– И те моля да ме извиниш.

Край река Пиедра седнах и се усмихнах.

– Твоята любов ме спасява и ме връща към мечтите ми – продължи той.

Стоях неподвижно и мълчах.

– Знаеш ли 136-и псалм от Библията? – попита ме той. Поклатих глава. Боях се да отговоря.

– *При реките Вавилонски...*

– Да, знам го – казах аз и усетих, че постепенно се връщам към живота. – В него става дума за заточението, за хората, които окачват арфите си, защото не могат да пеят мелодията, която сърцата им желаят.

– В началото псалмописецът плаче от носталгия по земята на мечтите си, но после обещава на самия себе си:

Ако те забравя, Иерусалиме – нека ме забрави десницата ми;
нека прилепне езикът ми о небцето ми, ако те не помня.

Отново се усмихнах.

– Почти го бях забравил. Ти ме накара да си го припомня.

– Мислиш ли, че дарбата ти ще се върне? – попитах аз.

– Не знам. Бог винаги ми е давал втори шанс в живота. Даде ми шанс и с теб. Ще ми помогне да преоткрия пътя си.

– Нашият път – прекъснах го отново.

– Да, нашият.

Хвана ме за ръце, помогна ми да се изправя и каза:

– Върви да си вземеш нещата. Мечтите изискват много труд.

Януари 1994 г.

КРАЙ

© 1994 Паулу Коелю
© 1999 Даниела Петрова, превод от португалски

Paulo Coelho
Na margem do rio Piedra eu sentei e chorei, 1994

Източник: <http://izvorite.com>

Публикация:

КРАЙ РЕКА ПИЕДРА СЕДНАХ И ЗАПЛАКАХ. 1999. Изд. Обсидиан, София. Роман.
Превод: от португ. Даниела ПЕТРОВА [Na margem do rio Piedra eu sentei e chorei,
Paulo COELHO]. Печат: Абагар, Велоко Търново. Формат: 20 см. Страници: 160.
Цена: 4000 лв. ISBN 954-8240-65-3.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/288>]